

UDON THANI RAJABHAT UNIVERSITY

UDRU Academic

Journal

Vol.13 No. 2 (July - December 2025)

ISSN (Print): 1905-7024 ISSN (Online): 2730-1885

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2568)

Udon Thani Rajabhat University Academic Journal

Vol.13 No. 2 (July - December 2025)

ISSN (Print) : 1905-7024 ISSN (Online) : 2730-1885

วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2568)

Udon Thani Rajabhat University
Academic Journal

Vol.13 No.2 (July – December 2025)

ISSN (Print) : 1905-7024

ISSN (Online) : 2730-1885

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
กำหนดพิมพ์ ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคม - มิถุนายน และ เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม)
จัดพิมพ์ จำนวน 100 เล่ม

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณค่าใน 2 สาขาวิชา ได้แก่ 1) มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 2) การศึกษา เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และ แนวความคิดทางวิชาการ จากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคม ถึง มิถุนายน และเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม) ผู้ที่ประสงค์ส่งบทความลงตีพิมพ์ ในวารสาร ให้ส่งต้นฉบับที่จัดรูปแบบตามข้อกำหนดของวารสารมายังวารสาร ทางเว็บไซต์ (วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ>) โดย บทความนั้นจะต้องไม่เคยตีพิมพ์มาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น บทความดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาให้ข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความโดยตรง บทความละ 3 ท่าน

บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี การนำข้อความ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความไปตีพิมพ์ใหม่ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของเรื่อง และกองบรรณาธิการก่อน

“ข้อความที่ปรากฏในบทความเป็นทัศนะของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ”
“การนำบทความหรือบางส่วนของบทความไปใช้ ต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มา”

กองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
64 ถนนทหาร อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
โทรศัพท์: 0 4221 1040 ต่อ 1178 โทรสาร: 0 4224 8680
เว็บไซต์: <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ>
อีเมลล์: graduate@udru.ac.th

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2568)

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต อธิปัตย์กุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.วรัญญา จีระวิบูลวรรณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บรรณาธิการ

ดร.วิไลลักษณ์ ขาวสะอาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กมลสิทธิ์ รื่นรัมย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ พิษณุ จงสถิตวัฒนา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Prof.Dr.Jeffrey C.Nash

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.นลินรัตน์ รักกุศล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ อินตะขัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประไพศรี โห้ล้ำยอง

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา ม่วงแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

รองศาสตราจารย์ ดร.สีปชาติ อันทะไชย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวิทย์ บุตรรอดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ กลั่นฤทธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

UDRU Academic Journal

ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2568)

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รติพร ถึงฝั่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กังสดาล กนกหงส์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เอี่ยมกิจการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิต กำมันตะคุณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ทวี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิทย์ พจนตันติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงสมร กิจโกศล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า

เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

เลขานุการ

นายเอกภพ โอตาการ

ออกแบบปก

นายปรเมษฐ์ แสนอุบล

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2568) วารสารยังคงมีปณิธานอันแน่วแน่ที่จะเผยแพร่และส่งเสริมงานวิจัย และบทความทางวิชาการเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำงานของประชาคมแห่งการเรียนรู้ ได้ดำเนินการคัดเลือกบทความและกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างเคร่งครัดตามเกณฑ์คุณภาพของ “ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)”

สำหรับวารสารปีที่ 13 ฉบับที่ 2 นี้ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 8 บทความ ซึ่งเป็นบทความจากทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี และบทความนั้นก็ประโยชน์ต่อภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้สนใจ อาทิ เช่น การกลั่นแกล้งในที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานในกลุ่มครู และบุคลากรทางการศึกษา เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประเทศไทย, การประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิตและความสัมพันธ์กับประกันภัยจากความผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับกีฬาการจัดการความเสี่ยงสำหรับกิจกรรมกีฬา, แบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารมณพาราม เป็นต้น

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความทางวิชาการ (Academic article) บทความปริทัศน์ (Review article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ซึ่งช่องทางการนำส่งบทความเพื่อพิจารณาเผยแพร่นั้น สามารถนำส่งบทความออนไลน์ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUAJ/index> ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานวารสารออนไลน์ด้วยงานระบบ ThaiJo2.0

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ คณะผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ช่วยเสนอแนะแนวคิดให้กับผู้เขียนและกองบรรณาธิการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2568) จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการแก่ผู้สนใจต่อไป

วิไลลักษณ์ ขาวสอาด
บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
สาเหตุการกระทำคามผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี รุ่งตะวัน ทวีบุตร	1
การกั้นแกลิ่งในที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานในกลุ่มครู และบุคลากรทางการศึกษา เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประเทศไทย ธนวัฒน์ หงษ์สา, มาริสสา กองสมบัติสุข, ฌาน ปัทมะ พลอยง	15
การประเมินเชิงระบบโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกระสัง) อรทัย คงเจริญ	28
การประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาและความสัมพันธ์กับประกันภัยจาก ความผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับกีฬากับจัดการความเสี่ยงสำหรับกิจกรรมกีฬา ปีติเทพ อยู่ยืนยง	38
ผลของการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น ของนักเรียนประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 2 อรพรรณ ก่องขันธุ์, ซาติชาย ม่วงปฐม	53
ผลการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อ ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวีวรรณ พลศรีตา, ซาติชาย ม่วงปฐม	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวทางการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ฐิติรัตน์ ยะอนันต์	79
แบบฝึกทักษะข้อวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรณพาราม พชรदनัย เพชรน้ำทอง , ตั้งปณิธาน อารีย์	94
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	104

สาเหตุการกระทำความผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน
กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี
Causes of Sexual Offenses by Children and Youth Case Studies
of Department of Juvenile Observation and Protection Center
in Ubon Ratchathani Province

รุ่งตะวัน ทวีบุตร¹
Rungtawan Taweebut¹

Receive: 20 พฤษภาคม 2568 Revised: 15 กรกฎาคม 2568 Accepted: 21 กรกฎาคม 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสาเหตุการกระทำความผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน และเพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันแก้ไขมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางเพศ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกจากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางเพศในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี และผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และสนทนากลุ่ม จากเจ้าหน้าที่ตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา มีผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 15 คน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการกระทำความผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน มี 3 ปัจจัยดังนี้ 1.ด้านครอบครัว จากการเก็บข้อมูลแบ่งเป็นประเด็นย่อย 3 ประเด็นสาเหตุคือ (1) พ่อแม่แยกทางกัน (2) การเลี้ยงดู และ (3) ความรุนแรงในครอบครัว ปัจจัยที่ 2.ด้านตัวผู้กระทำความผิด จากการเก็บข้อมูลแบ่งเป็นประเด็นย่อย 3 ประเด็นสาเหตุคือ (1) พฤติกรรมก้าวร้าว (2) พฤติกรรมทางจิตเวช และ (3) เสพยาเสพติดและดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยด้านที่ 3.ด้านสภาพแวดล้อม จากการเก็บข้อมูล แบ่งเป็นประเด็นย่อย 4 ประเด็นคือ (1) ปัญหาในชุมชน (2) ปัญหาในการคบเพื่อน (3) ปัญหาสุขภาพเศรษฐกิจ และ(4) ปัญหาสื่อออนไลน์ สำหรับแนวทางการป้องกันแก้ไขมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางเพศ แบ่งเป็น 3 แนวทาง โดยแนวทางป้องกันแก้ไข ปัญหาทั้งสามแนวทางจะต้องดำเนินการควบคู่กันไป ดังนี้ 1.พัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว เช่น ครอบครัวยุติธรรมต้องให้ความอบอุ่นเพียงพอ แนวทางที่ 2.สอดส่องพฤติกรรมเด็กและเยาวชน และแนวทางที่ 3.สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สุดท้ายแล้วแนวทางป้องกันแก้ไขจะมีวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน การป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ผลมากที่สุดต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างบทบาท

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต ; Master Student of Arts Program, Department of Criminology and Justice Administration, Rangsit University, Thailand; e-mail: rungtawana22@gmail.com

ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และการเข้าถึงสื่อออนไลน์ ผู้ปกครองควรแนะนำการใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์ โดยมีกฏกติกา เจื่อนไขกำกับดูแลจากผู้ปกครอง

คำสำคัญ: กระทำผิดทางเพศ, เด็กและเยาวชนกระทำความผิด, ความรุนแรงในครอบครัว, พฤติกรรมทางจิตเวช

ABSTRACT

The research aims to study the causes of juvenile sexual offenses and to study prevention methods for preventing juvenile delinquency. This research is a qualitative study that involves analyzing data from documents, In-depth interviews with juvenile delinquents and youth in juvenile delinquency in Ubon Ratchathani province, as well as with the parents of juvenile offenders. The study also includes group discussions with probation officers, social workers, and psychologists. In total, there are 15 informants participating in this research. The results of the study show that the causes of sexual offenses of children and youth in the case study of juvenile delinquency and protection in Ubon Ratchathani Province, can be categorized into three main factors as follows: 1. Family-related factors based on the data collected, these are divided into three sub-issues. The causes are (1) parental separation (2) lack of parental supervision and (3) domestic violence. 2. Offender-related factors based on the data collected, these are also divided into three sub-issues: The causes are (1) aggressive behavior, (2) psychiatric behavior, and (3) drug and alcohol and awarenes. 3. Environment factors based on the data, these are divided into four sub-issues: (1) community problems (2) problems in fellowship, (3) economic conditions, and (4) online media issues. The prevention guidelines to stop children and youth from committing sexual offenses, are divided into three approaches. 1. Developing family relationships, for example, the family must provide sufficient warmth 2. Monitor the behavior of children and youth 3. Surrounding environment. Finally, the prevention and correction guidelines should be appropriate to children and youth. The most effective prevention and correction of problems, requiring cooperation among the roles of family, school, community, and access to online media. Parents should guide the use of the internet to benefit, with rules and conditions supervised by the parents.

KEYWORDS: Sexual Offenses, Juvenile Delinquency, Domestic Violence, Psychiatric Behavior

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของเด็กและเยาวชนมากขึ้นกว่าในอดีต โดยมีการระบุความสำคัญของเด็กและเยาวชนไว้สูงสุดเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเพศ ซึ่งมีอัตราสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านปริมาณและระดับความรุนแรง จากข้อมูลการรับแจ้งเหตุของระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สถิติที่ประชาชนรับแจ้งเหตุ เป็นคดีอาญาฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ทั่วประเทศ ข้อมูลสถิติคดีที่ได้รับแจ้งล่าสุดจากตารางเปรียบเทียบสถิติการรับแจ้งคดีอาญาของตำรวจระหว่างปี พ.ศ. 2566 กับ พ.ศ. 2567 ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบสถิติการรับแจ้งคดีที่ได้รับแจ้งระหว่างปี พ.ศ. 2566 กับ พ.ศ. 2567

ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ	2566	2567	เพิ่ม
จำนวนคดีที่ได้รับแจ้ง	15,986	16,618	632

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2567)

จากข้อมูลสถิติ แสดงให้เห็นถึงความเสื่อมถอยของศีลธรรม และความสามารถในการควบคุมตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางเพศ ทำให้ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางเพศ โดยมีสาเหตุหลายอย่างที่ส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเลียนแบบและเบี่ยงเบนไปในทางที่กระทำผิดทางเพศ

เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2568 จากข่าวพบว่า ด.ญ.วัย 14 ถูกเยาวชนชายอายุ 15-19 ปี ประมาณ 10 คนลวงไปเล่นน้ำสงกรานต์ สุดท้ายโดนรุมขืนใจ ก่อนนำตัวปล่อยทิ้งที่บึงน้ำมนต์ ให้กลับบ้านเอง(ข่าวสดออนไลน์,16 เม.ย.2568) ช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาในประเทศไทย จากข่าวพบว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางเพศเป็นจำนวนมากและเป็นที่น่าตกใจเพราะเด็กที่กระทำความผิดทางเพศมีอายุน้อยเพียง 6 ขวบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครอบครัวและการดูแลของผู้ปกครอง เพื่อนที่คบหา สภาพแวดล้อมตัวเด็กและเยาวชน เพื่อการรักษาความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยของประชาชนและอนาคตของชาติ ปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางเพศต้องได้รับการแก้ไขและป้องกันมิให้พวกเขากระทำผิดซ้ำได้อีก

จากสถิติคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั่วประเทศปี 2567 พบว่ามีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศอยู่ในอันดับ 1-5 ของคดีความผิดทั้งหมด ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2567 จำแนกตามฐานความผิด

ฐานความผิด	จำนวน
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	3,127
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	3,866
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	929
ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ความสงบสุข เสรีภาพ การปกครอง	387

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	3,329
ความผิดอื่นๆ	41
รวมทั้งหมด	11,679

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2567)

จังหวัดอุบลราชธานีได้พบว่าสถิติคดีอาญาในจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี พ.ศ. 2562-2565 มีคดีอาญาเกิดขึ้นเฉลี่ยปีละประมาณ จำนวน 28,000 คดี จังหวัดอุบลราชธานีเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงเห็นว่ามีจำเป็นต้องมีการสร้างการรับรู้ในการป้องกันอาชญากรรม โดยการให้ความรู้ความเข้าใจให้ผู้นำชุมชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับข่าวภัยสังคมทุกรูปแบบ และสร้างเสริมองค์ความรู้เรื่องอาชญากรรมให้ประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความรู้ในด้านการป้องกันอาชญากรรมในรูปแบบออนไลน์และรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและภัยสังคมรูปแบบใหม่ โดยการให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบช่องทางในการขอรับความช่วยเหลือเมื่อคนในชุมชนตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ให้สามารถเข้าถึงการให้ความช่วยเหลือของกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทันทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดอุบลราชธานี, 2566)

ตารางที่ 3 สถิติจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคดีอาญาและถูกจับกุมส่งสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน 3 ปีซ้อนหลัง ในปีพ.ศ. 2565 – 2567

สถานพินิจฯ	2565	2566	2567
อุบลราชธานี	349	357	398

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2567)

จากสถิติจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคดีอาญาและถูกจับกุมส่งสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน 3 ปีซ้อนหลัง ในปีพ.ศ. 2565 – 2567 ของจังหวัดอุบลราชธานีหากเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2565-2567 พบว่าจำนวนทั้งหมดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนสามแสนกว่าคน(สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี,ออนไลน์) เมื่อเทียบกับจำนวนของเด็กและเยาวชนที่ถูกจับกุมส่งสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน ถือเป็นจำนวนที่ไม่น่าเป็นห่วงมากนักแต่หากพูดถึงความเป็นจริงก็ไม่ควรมีใครได้รับผลกระทบ จากการกระทำความผิดที่มาจากผู้อื่นโดยเฉพาะที่มาจากเด็กและเยาวชน และจากข้อมูลสถิติพบว่าเด็กและเยาวชนเพศชายมีจำนวนที่มากกว่าเพศหญิงดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศปีงบประมาณ 2565-2567 จำแนกตามเพศ

ปีงบประมาณ	ชาย	หญิง
2565	11,032	1,160
2566	11,472	1,130
2567	13,408	1,436

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2568)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาสาเหตุการกระทำคามผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี และศึกษาแนวทางการป้องกัน แก้ไขมิให้เด็กและเยาวชนกระทำคามผิดทางเพศ โดยผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และรายละเอียดอื่นๆไว้ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการกระทำคามผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันแก้ไขมิให้เด็กและเยาวชนกระทำคามผิดทางเพศกรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสาเหตุการกระทำคามผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ศึกษาสาเหตุการกระทำคามผิด ดังนี้ 1.สาเหตุด้านครอบครัว 2.ด้านตัวผู้กระทำคามผิด 3.สาเหตุด้านสภาพแวดล้อม เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนกระทำคามผิดทางเพศกรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

1. เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 5 คน
2. ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 5 คน
3. เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 5 คนโดยมีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่ต่ำกว่า 3 ปี เป็นตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติจำนวน 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ 2 คน และตำแหน่งนักจิตวิทยา จำนวน 2 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

ขอบเขตด้านระยะเวลา 12 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและจัดทำแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

1. จัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเป็นการสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี สอบถามถึงข้อมูลด้านตัวผู้กระทำคามผิด ปัจจัยทางสาเหตุด้านครอบครัว ปัจจัยสาเหตุด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 5 คน และผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่กระทำคามผิดทางเพศ จำนวน 5 คน

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยเป็นการจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 5 คน ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่ต่ำกว่า 3 ปี เป็นตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติ จำนวน 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ 2 คน และตำแหน่งนักจิตวิทยา จำนวน 2 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน และเพื่อศึกษาหาแนวทางการป้องกันแก้ไขมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางเพศ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสัมภาษณ์ ที่กำหนดไว้ แต่ละประเด็นคำถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา และดำเนินการตามขั้นตอนการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อให้การวิจัยเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย เมื่อผ่านการพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยนำไปเสนอให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพิจารณาประเด็นคำถามอีกครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยจะดำเนินการดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

1.1 ทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูล ได้แก่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชนในแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 และบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ของเด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานีในแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดนี้ได้ ทำการคัดเลือกแบบเจาะจงแล้ว พร้อมทั้งแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

1.2 ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะโทรศัพท์ ประสานสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ก่อนล่วงหน้าเป็นเวลา 3 – 7 วัน เพื่อกำหนดวัน เวลาเพื่อนัดสัมภาษณ์ และเมื่อถึงกำหนดเวลา ผู้วิจัยจะเข้าทำการเก็บข้อมูล โดยทำตามกฎระเบียบที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี นั้นอย่างเคร่งครัด ในการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยจะอธิบายและชี้แจงในประเด็นต่างๆ ให้ผู้ให้ข้อมูลทราบ โดยการเก็บข้อมูลจะใช้วิธีการจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมประเด็นในแบบสัมภาษณ์ ภายในระยะเวลา 1-2 ชั่วโมง หากเด็กหรือเยาวชนมีความรู้สึกไม่สบายใจ หรือมีอาการผิดปกติ ต้องยุติการสัมภาษณ์และส่งต่อเด็กหรือเยาวชนพบนักจิตวิทยา หลังจากนั้นหากเด็กและเยาวชนยินยอมที่จะเข้าร่วมการวิจัย ก็จะดำเนินการสัมภาษณ์ต่อ แต่หากเด็กและเยาวชนไม่ยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัยต่อ ต้องยุติในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ให้อ่านอธิบายแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้เด็กและเยาวชนได้ฟังก่อน และขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่เป็นผู้เชิญชวนเด็กและเยาวชนที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

1.3 เมื่อทำการสัมภาษณ์จนจบและครบประเด็น ตามแบบสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยจะมอบของที่ระลึกเป็นการตอบแทนในการให้ข้อมูล

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติและนักสังคมสงเคราะห์ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

อุบลราชธานี และนักจิตวิทยาเด็กและเยาวชนโดยนักจิตวิทยามีประสบการณ์การทำงานด้านเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดไม่ต่ำกว่า 3 ปี การจัดการประชุมในครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ จัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ใช้แบบ Focus Group ชุดที่ 3 โดยจะดำเนินการดังนี้

2.1 ทำหนังสือขออนุญาตเพื่อจัดการประชุมไปยังกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 นำส่งประเด็นประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับทราบก่อนเข้าร่วมประชุมล่วงหน้า อย่างน้อย 1 สัปดาห์

2.3 โดยก่อนการประชุมจะแจ้งให้กลุ่มทราบว่ามีการบันทึกเสียงร่วมด้วย หากไม่ยินยอมในการบันทึกเสียง ผู้วิจัยจะทำตามคำร้องขอ และจะใช้วิธีการจดบันทึกแทน การประชุมในครั้งนี้จะใช้เวลา ประมาณ 1-3 ชั่วโมง

2.4 เมื่อทำการประชุมจนจบประเด็นแล้ว และครบถ้วนตามประเด็นที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจะมอบของที่ระลึกเป็นการตอบแทนในการให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสรุปเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปถอดความและเรียบเรียงประเด็น
2. ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล โดยแยกเนื้อหาและจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นการสัมภาษณ์ และโจทย์การวิจัย
3. วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบการวิจัยที่กำหนด ด้วยการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม และเรียบเรียงประเด็นตามแนวทางการศึกษา วัตถุประสงค์แต่ละข้อโดยการประมวลแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและสรุปผลการศึกษาโดยอธิบายแบบบรรยายพรรณนา

จริยธรรมการวิจัยในคน

โดยคณะผู้วิจัยได้ยื่นขอจริยธรรมการวิจัยในคนกับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยรังสิต โดยมีเอกสารรับรองโครงการวิจัยเลขที่ COA. No. RSUERB2024-100

สรุปผลการวิจัย

สาเหตุของการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนมีปัจจัยหลัก 3 ด้าน ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญอันดับแรกในการสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชน ประสบการณ์แรกเริ่มของเด็กและเยาวชนมักจะเกิดขึ้นภายในครอบครัว จากการศึกษาพบว่า ครอบครัวที่มีฐานะยากจนและมีบุตรมาก มักทำให้บิดามารดาดูแลไม่ทั่วถึง มีปฏิสัมพันธ์กันน้อยลง ขาดการสื่อสารที่เข้าใจกัน และทะเลาะกันบ่อยครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory) นอกจากนี้ ครอบครัวที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว อาจทำให้เด็กและเยาวชนต้องขาดการศึกษา หรือบางคนต้องหางานทำในระหว่างเรียน หรือ

ยิ่งไปกว่านั้นอาจนำไปสู่ปัญหาและพฤติกรรมเบี่ยงเบนในทางที่ผิดได้ 2) ปัจจัยจากตัวเด็กและเยาวชน มักจะพบความผิดปกติในการทำงานของสมองส่วนหน้า (prefrontal cortex) ได้บ่อย ซึ่งส่งผลทำให้มีความยับยั้งชั่งใจลดลง ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าว, โรควิตกกังวล, โรคสมาธิสั้นซึ่งทำให้เด็กมีอาการขาดสมาธิ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการควบคุมตนเอง, รวมถึงการจัดลำดับสิ่งต่างๆให้มีประสิทธิภาพ พบว่าต่อมไร้ท่อผิดปกติการขับฮอร์โมนได้แก่ฮอร์โมนเทสโทสเตอโรน (Testosterone) หรือฮอร์โมนเอสโตรเจน (Estrogen) ไม่สมดุลจะมีผลทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะก่ออาชญากรรมได้ง่ายกว่าคนปกติ นอกจากนี้ สารเสพติดและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังสามารถลดความสามารถในการดูแลตัวเอง และทำให้เด็กและเยาวชนขาดสติยังคิดได้ 3) ปัจจัยจากสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมของเด็กเริ่มต้นตั้งแต่สิ่งที่ใกล้ชิดที่สุด คือ ครอบครัว เพื่อน ชุมชน โรงเรียน และสื่อสังคมออนไลน์ งานวิจัยนี้สอดคล้องกับหลายทฤษฎี ได้แก่ 1. ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory) 2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) 3. ทฤษฎีพฤติกรรมการณ์เลียนแบบ (Behavioral Imitation) และ 4. ทฤษฎีการคบหาสมาคมแตกต่าง (Differential Association Theory) จากกรณีดังกล่าว การทราบสาเหตุของการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนมีประโยชน์อย่างยิ่งในการดูแลพวกเขา และส่งผลให้สามารถเลือกใช้วิธีการเฝ้าระวังรักษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งยังช่วยให้ทราบวิธีป้องกันการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชนได้อีกด้วย จากการศึกษาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน มีหลักการที่มุ่งเน้น “ประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก” ซึ่งหมายถึงสิทธิและประโยชน์ทั้งหมดที่เด็กพึงมี พึงได้รับในฐานะผู้ถือกำเนิดและมีชีวิตรอด หรือโดยสามัญสำนึกของวิญญูชนย่อมเห็นได้ว่าเป็นสิทธิของเด็ก ปัจจุบัน สังคมให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนมากขึ้น เนื่องจากมองว่าเด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าที่ต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ พบว่ากระบวนการยุติธรรมได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพราะความสามารถทางภาวะอารมณ์ ร่างกาย และสติปัญญาของพวกเขายังไม่เท่ากับผู้ใหญ่ จึงจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิเป็นพิเศษ เด็กและเยาวชนแต่ละคนย่อมมีลักษณะเฉพาะที่ต่างกันไป ดังนั้น การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนต้องมีแนวคิดที่ครอบคลุมถึงสิทธิพิเศษต่างๆ ที่พวกเขาควรได้รับ เช่น สิทธิในการเรียนรู้และการเข้าถึงบริการทางสังคม

การอภิปรายผล

1. สาเหตุการกระทำผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี มีดังต่อไปนี้

1.1 ด้านครอบครัว จากการศึกษา พบว่า ในประเด็นสาเหตุด้านครอบครัวสามารถแบ่งย่อยได้ 3 สาเหตุ ได้แก่ สาเหตุพ่อแม่แยกทางกัน การเลี้ยงดู และความรุนแรงในครอบครัว

กล่าวคือเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่พ่อแม่แยกทางกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดระยะห่างในความสัมพันธ์กับครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผู้ปกครองที่ได้ให้ข้อมูลว่าดูแลลูกได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ไม่ทันได้สังเกตพฤติกรรมของลูกว่ามีสิ่งผิดปกติไป ปัญหาพ่อแม่แยกทางกันส่งผลให้พ่อแม่ไม่ได้เลี้ยงดูลูกอย่างมีคุณภาพ มีความห่างกันในด้านความสัมพันธ์ไม่มีความผูกพันกันมากนัก เป็นการเริ่มต้นของการไม่มีความสามัคคี มีการทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่เสมอ มีการตบตีหรือใช้กำลังเพื่อแก้ปัญหา และหลายครอบครัวเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับตายายหรือผู้สูงอายุ สอดคล้องกับพนักงานคุม

ประพจน์ชำนาญการพิเศษได้ให้ข้อมูลไว้ว่าในปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีสื่อสารส่วนมากเป็นการสื่อสารทางออนไลน์ และแน่นอนว่าคนมีอายุส่วนใหญ่มีอุปสรรคในการเข้าถึงด้านสื่อเทคโนโลยี สิ่งที่เกิดขึ้นคือผู้สูงอายุเข้าไม่ถึงเทคโนโลยีหรือสื่อออนไลน์ ดังนั้นจะไม่ค่อยได้มีโอกาสส่งสอนหรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนเรื่องการสื่อสารบนโลกออนไลน์อย่างถูกต้องหรือสอนให้หลีกเลี่ยงเนื้อหาที่เป็นข้อมูลที่ผิด ข้อมูลลวง เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับวัย

จากที่กล่าวไปแล้วนั้นสอดคล้องกับทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory) และแนวคิดสัมพันธภาพในครอบครัว (Family Relationship) ที่กล่าวว่า สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างปู่ย่าตายายกับลูกหลาน รวมไปถึงความสัมพันธ์ในหมู่ญาติมิตร ครอบครัวยุคใหม่จำเป็นต้องมีลักษณะในหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาพูดคุย กันอยู่เสมอ การแสดงออกถึงความรักใคร่ปรองดอง ความห่วงใยซึ่งกันและกัน รวมถึงการปรึกษาหารือร่วมกัน เมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ของปราณี สุทธิสุขคนธ์ (2560) เรื่อง "สัมพันธภาพในครอบครัวไทย" มีการกล่าวถึงสัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และเครือญาติ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน มีการสนทนาพูดคุย ปรึกษาหารือกัน มีการแสดงออกซึ่งความรัก เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจจะเป็นส่วนสัมพันธ์ภาพทั้งที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

2. ด้านตัวผู้กระทำความผิด จากการศึกษา พบว่าปัจจัยที่มาจากตัวเด็กและเยาวชนเอง มักจะพบความผิดปกติในการทำงานของสมองส่วนหน้า (prefrontal cortex) ได้บ่อย ซึ่งส่งผลทำให้มีความยับยั้งชั่งใจลดลง พบว่าต่อมไร้ท่อผิดปกติการขับฮอร์โมนได้แก่ฮอร์โมนเทสโทสเตอโรน (Testosterone) หรือฮอร์โมนเอสโตรเจน (Estrogen) ไม่สมดุลจะมีผลทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะก่ออาชญากรรมได้ง่ายกว่าคนปกติ กล่าวคือภาวะแห่งจิตใจของเด็กและเยาวชนว่าปกติมีมนุษย์ย่อมมี สภาพจิตใจ ความรู้สึก หรือสัญชาตญาณต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน มีความโลภ ความโกรธ ความหลง และความรู้สึกทางเพศ แต่เป็นการแสดงออก เพื่อสนองตอบความรู้สึกเหล่านั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละคน อาจจะแสดงออกด้วยกริยาที่ไม่ดี ส่วนระดับสติปัญญาและการศึกษา เด็กที่เกิดมาแต่ละคนย่อมมี ระดับสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี ให้ข้อมูลไว้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางด้านอารมณ์ของตนเอง เช่นเป็นคนในโลกส่วนตัวสูง อารมณ์ร้อน โมโหง่ายเข้ากับคนอื่นได้ยาก มีเรื่องทะเลาะกับผู้อื่นอยู่

จากที่กล่าวมาสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (A theory of social learning) กระบวนการที่กระตุ้นหรือส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจหรือพลังที่ผลักดันให้กระทำบางอย่าง ที่ซึ่งมักเกิดขึ้นเมื่อเขาเชื่อว่าการกระทำนั้นจะให้ผลคุ้มค่าเป็นการเรียนรู้มีการจูงใจว่าเมื่อได้กระทำบางอย่างจะได้รับสิ่งที่ดีพอใจเมื่อได้กระทำแบบนั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาอบรมและภาวะแวดล้อมองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้การแสดงออกของแต่ละคนผิดแผกกันออกไป

นอกจากนี้ยังพบว่า ยาเสพติดและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามามีบทบาทในการลดความสามารถในการดูแลตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานีได้ให้ข้อมูลถึงว่าเคยใช้ยาเสพติดและมีการดื่มเหล้าเบียร์บ่อยครั้งกับเพื่อนแถวบ้าน ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา พรหมกระโทก (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของวัยรุ่นชุมชนเขตชานเมืองจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคอีสานของประเทศไทย” มีการกล่าวถึงผลของการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ การใช้บุหรี่ยาเสพติดออกกำลังกายการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้ป้องกันหรือการใช้ความรุนแรง นั้นหมายความว่า เด็กและเยาวชนสามารถขาดสติในการคิด ขาดวิจารณญาณและความยับยั้งชั่งใจในการแสดงออกซึ่ง พฤติกรรมเป็นเหตุให้เกิดการกระทำผิดขึ้นได้

3. ด้านสภาพแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า สังคมและชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่หากมีสภาพแวดล้อมไปด้วย ชุมชนแออัดที่เป็นบ่อเกิดแห่งปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม มั่วสุม หากเด็กและเยาวชนอยู่กับสภาพแวดล้อมเช่นนี้ ไม่ได้รับการดูแลอย่างดีจากผู้ปกครองหรือไม่มีผู้คนดูแลสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยสิ่งอันตราย ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ปัญหาสุขภาพเศรษฐกิจความยากจนของครอบครัว เด็กและเยาวชนที่ฐานะทางบ้านยากจนมีแนวโน้มที่จะตกเป็นเหยื่อมากกว่าเด็กจากครอบครัวที่มีฐานะดีรวมถึงกลายเป็นผู้กระทำความผิดมากกว่าอีกด้วย สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ได้ให้ข้อมูลว่าปัญหาที่พบเกิดจากความยากจน เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาของครอบครัวหรือบ้านที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่จะนำไปสู่การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน นอกจากนั้นพฤติกรรมจากครอบครัว ที่เด็กและเยาวชนพบเห็นเป็นประจำ อาจจะทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้และกระทำตามโดยไม่คิดว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ หรือถูกชักจูงให้กระทำผิดตามไปด้วย

จากที่กล่าวไปนั้นสอดคล้องกับทฤษฎีการคบหาสมาคมแตกต่าง (Differential association theory) ของซัทเทอร์แลนด์ (Sutherland) มีแนวคิดที่สำคัญ คือ พฤติกรรมทางอาชญากรรมเรียนรู้กันได้โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม และพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะที่จะเป็นอาชญากรนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงระยะเวลาและความสม่ำเสมอในการติดต่อ สอดคล้องกับข้อมูลผู้ปกครองที่ให้ข้อมูลว่า ในชุมชนมีคนที่กระทำความผิดแล้วพันโทษออกมา พวกคนเหล่านั้นได้รวมกลุ่มกัน เชื่อว่าที่เด็กมีพฤติกรรมไม่ดีส่วนหนึ่งเป็นเพราะคบกับเพื่อนกลุ่มนี้

สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวที่สำคัญก็คือสื่อออนไลน์ ปัจจุบันเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงเนื้อหาทางเพศ หรือสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกและง่ายดายตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของเด็กและเยาวชน ว่าการดูสื่อลามกเป็นเรื่องปกติ เพราะอยู่ในวัยศึกษา อยากรู้อยากลอง พวกคลิปลามกเข้าดูง่าย แต่ก็ยังมีเด็กและเยาวชนที่เสพสื่อลามกเข้าขั้นถึงหมกมุ่นจนเกิดการเลียนแบบส่งผลทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมาภรณ์ คำชาย (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน” ที่พบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมใช้เวลาเล่นโซเชียลจนถึงขั้นมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่แย่ขึ้น ทั้งด้านสมาธิด้านการเรียน และสังคม อีกทั้งเด็กและเยาวชนยังรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลเหนือวัฒนธรรมของไทย ส่งผลต่อค่านิยมของเด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดคือ เด็กและเยาวชนมีความคิดอย่างเปิดเผยและเสรีมากขึ้นเห็นเรื่องที่บุคคลใกล้ชิดหรือสื่อที่ตนเองติดตามกระทำการบางอย่าง ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่สมควรและไม่ถูกต้อง เห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดาและสามารถกระทำได้อย่างใจนำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงกระทำความผิดได้

จากที่กล่าวมาสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมกรรมการเลียนแบบ (Behavioral Imitation พฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคม ในสังคมยุคใหม่ ทุกคนมีความคิดที่หลากหลายเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นและกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น มีความกล้าในการทำอะไรมากขึ้นจนทำให้เรื่องที่ไม่ถูกต้องเรื่องที่เกิดกฎหมายกลายเป็นเรื่องที่สนุกสนานได้ แผลเมื่อเด็กและเยาวชนได้เสพสื่อออนไลน์นั้นอาจจะมีความคิดเห็นว่า คนนั้นยังสามารถทำได้เราต้องทำได้ โดยมองข้ามในเรื่องการละเมิดต่อกฎหมาย

2. แนวทางการป้องกันแก้ไขมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางเพศกรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งเป็น 3 ประเด็นดังนี้

1. พัฒนาคำสัมพันธในครอบครัว แนวทางการป้องกันแก้ไขมิให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางเพศนั้น 1. ครอบครัวต้องให้ความอบอุ่นเพียงพอ 2. ได้รับการอบรมสั่งสอนแบบเอาใจใส่จากครอบครัว 3. ครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดี

จะเห็นได้ว่าครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญอันดับแรกในการสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของเด็กประสบการณ์ต่างๆ ของเด็กและเยาวชนมักจะเริ่มภายในครอบครัวเป็นแห่งแรก การมีส่วนร่วมในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัวจึงเป็นหน้าที่ของ สมาชิกทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory) และแนวคิดสัมพันธภาพในครอบครัว(Family Relationship) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวณัญญา แก้วแก้วปาน (2560) เรื่อง สัมพันธภาพครอบครัวกับปัญหาการกระทำความผิดในวัยรุ่น ที่กล่าวไว้ว่าการมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว ช่วยลดความขัดแย้งและให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้แก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ครอบครัวควรจะเป็นทั้ง safe zone และ comfort zone สำหรับเหล่าสมาชิกในบ้านทุกคน การอยู่บ้านจะต้องมีความปลอดภัยในทุกๆด้าน ผู้ปกครองต้องมีความใกล้ชิดผูกพัน ให้ความอบอุ่นเด็กและเยาวชนจะรู้สึกมั่นคง ไร้กังวล เป็นพื้นฐานจิตใจที่จะนำไปสู่ความเห็นอกเห็นใจคน สำคัญคือต้องสอนให้ลูกมีความรับผิดชอบและควบคุมตัวเอง เด็กและเยาวชนจะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ต้อง รู้ว่าอะไรควรไม่ควรทำ นอกจากนี้การมีสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวยังสามารถใช้เป็นเกราะป้องกันปัญหาต่าง ๆ ก่อนที่จะเข้าสู่วงจรของการกระทำความผิดหรือการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

2. สอดส่องพฤติกรรมเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองต้องสอดส่องพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนว่ามีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดีหรือไม่ช่วงเวลาการเป็นวัยรุ่นเป็นช่วงที่อยู่ยากที่สุดของมนุษย์จึงมีโอกาสที่จะปรับตัวได้ไม่ดีในสภาพแวดล้อมที่วุ่นวายและซับซ้อน หรือในทางกลับกันพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนบางอย่าง สามารถบอกได้ว่าเด็กและเยาวชนนั้นเสี่ยงต่อการเป็นโรคสมาธิสั้น เมื่อพบสัญญาณในทางที่ไม่ดีที่ยากต่อการแก้ไขควรพาเด็กและเยาวชนเข้าพบแพทย์เฉพาะด้านให้เร็วที่สุด

การสอดส่องพฤติกรรมนั้นไม่จำเป็นต้องให้แค่ผู้ปกครองทำ แต่โรงเรียน ไม่ว่าจะป็นครู เพื่อนสนิท ก็สามารถช่วยในการสอดส่องดูพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางสาวเบญจวรรณ ขำอเนก (2559) เรื่อง การศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวในเด็กและเยาวชน ซึ่งกล่าวไว้ว่า การแก้ไขที่ครอบครัวควรมุ่งไปกับการแก้ไขปัญหาจากตัวเด็กและผู้ปกครอง รวมถึงโรงเรียน ควรต้องดูแลและสอดส่องพฤติกรรม เมื่อมีสัญญาณในทางที่ไม่ดีที่ยากต่อการแก้ไขควรพาเด็กและเยาวชนเข้าพบแพทย์เฉพาะด้านให้เร็วที่สุด

3. สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว

แนวทางการแก้ไข แบ่งเป็น 3 ประเด็นหลักดังนี้ 1.การคบเพื่อน 2.ชุมชนร่วมใจป้องกันภัย 3.การเข้าถึงสื่อออนไลน์

เด็กและเยาวชนควรได้รับการดูแลอย่างดีจากผู้ปกครองและรับแบบอย่างที่ดีหรือมีผู้คนดูแลสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยจากสิ่งอันตราย จะทำให้เด็กและเยาวชนไม่ถูกชักจูงให้กระทำผิดตามไปด้วย และปัจจุบันการเข้าถึงสื่อออนไลน์นั้นเข้าถึงได้ง่ายมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิระชาญ ชุนไชย แก้ว (2565) เรื่อง ต้นแบบข้อมูลเชิงบูรณาการด้านสื่อลามกอนาจารเด็ก ได้กล่าวไว้ว่า เด็กและเยาวชน รวมถึงผู้กระทำความผิดสามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น และพบว่าเมืองหรือจังหวัดที่มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็กสูงมากจะเป็นเมืองใหญ่ ๆ มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แนวทางการป้องกันการเข้าถึงสื่อลามกออนไลน์โดย ผู้ปกครองควรสอนใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์และการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชนผู้ปกครองควรใส่ใจสอดส่องและควรสั่งสอนว่าสิ่งไหนควรไม่ควร แต่ทุกอย่างต้องค่อยๆปรับไม่เครียดไม่กดดันโดยต้องแล้วแต่สภาวะจิตใจเด็กและเยาวชนนั้นๆ ว่าจะต้องใช้มาตรการแบบใดที่จะเหมาะสมกับเขา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รัฐส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางเพศ รัฐต้องดำเนินการให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง

1.2 รัฐต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

1.3 รัฐควรมีนโยบายจัดอบรมโดยให้หน่วยงานยุติธรรมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎหมายควบคู่กับเพศศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนทุกระดับชั้นในโรงเรียน อบรมคุณครูทุกคนในโรงเรียน รวมไปถึงอบรมผู้ปกครองของเด็กในโรงเรียน เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจอย่างถูกต้อง และนำไปสู่ความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดทางเพศ

1.4 รัฐบาลควรมีนโยบายให้กองบัญชาการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (Cyber Crime Investigation Bureau : CCIB)ในการให้ความรู้ของการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน ข้อดีข้อเสีย ให้แก่ประชาชน คนชรา ผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชน

1.5 รัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การรู้เท่าทันและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็น (Digital Literacy) ให้กับบุคลากรทุกคน (IT และ non-IT) ในหน่วยงานอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สำนักงานสถิติควรจัดทำสถิติ จำนวนครั้งในชุมชนในแต่ละพื้นที่ ที่พบการกระทำความผิดทางเพศ ที่เป็นการสร้างกรอบให้แคบเข้ามา ปกติจะบอกสถิติในแต่ละจังหวัด เป็นการประสมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทราบ พร้อมกันนี้ยังสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นนโยบายทางอาญา และแผนการดำเนินงานเชิงป้องกัน

2.2 โรงเรียนควรมีป้ายคำสั่งเชิงความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาที่มีสาระและชวนอ่าน ติดตามสถานที่ต่างๆในโรงเรียน

2.3 สาธารณสุขควรจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และควรให้ความสำคัญในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาควบคู่ไปกับกฎหมายให้ประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่ห่างไกลขาดความรู้ทางด้านนี้

2.4 ชุมชนควรให้ควรถัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในชุมชน โดยมีครอบครัวในพื้นที่ในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม นั้นเพราะสถาบันครอบครัวที่ดีต่อเด็กคือครอบครัวที่ให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และการสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยสร้างรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาบุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมของเด็ก การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญ โดยเน้นการสื่อสารเชิงบวก การรับฟัง การให้เกียรติ และการทำกิจกรรมร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ มะลิปรีดากุล. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำ ความผิดต่อเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดชลบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ฝ่ายประชาสัมพันธ์. (2566). *การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเมื่อถูกจับกุมตัว*. <https://www.djop.go.th/infographics>
- กรรณิการ์ รอดมา. (2558). *ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ต* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กัลย์สุดา กุลชาติ. (2561). *การพัฒนาแนวทางการแก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาความร่วมมือระหว่างศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 จังหวัดอุบลราชธานีกับมูลนิธิบ้านเฮา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ชนิษฐา พรหมกระโทก. (2563). การตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของวัยรุ่นชุมชนเขตชานเมืองจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคอีสานของประเทศไทย. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 38(3), 22–31.
- จิราพร ชมพิกุล, ปราณิ สุทธิสุนทร, เกรียงศักดิ์ ซื่อเลื่อม, และดุชนิ ดำมี. (2552). *สัมพันธ์ภาพในครอบครัวไทย*. มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน จังหวัดนครปฐม.
- ชุตินาภรณ์ คำชาย. (2561). *อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน ในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เดชา ศิริเจริญ. (2555). เด็กกับอิทธิพลของครอบครัว. *วารสารนิติศาสตร์*, 3(6), 12-17.
- ดวงพร เพชรคง. (2559). *กฎหมายกับการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน*. <https://ruang.nan.police.go.th/wp-content/uploads/2024/04>
- ตะวันฉาย มิตรประชา. (2557). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ ความผิดซ้ำของเยาวชนเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 6(1), 34-46.

- ทิพย์ทิวา เสนอชัย. (2560). *แนวทางในการพัฒนาความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญทิพ เสนอชัย. (2560). *แนวทางในการพัฒนาความผิดเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/1446>
- มาตาลักษณ์ เสรมะชากุล. (2562). การคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กในกฎหมายไทย. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 48(4), 621–653.
- เลอพร ศุภสร. (2562). *การเปิดรับข่าวอาชญากรรมของเด็กและเยาวชน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วันัญญา แก้วแก้วปาน. (2560). สัมพันธภาพครอบครัวกับปัญหาการกระทำความผิดในวัยรุ่น. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 361–371.
- วิระชาญ ชุนไชยแก้ว. (2565). *ต้นแบบข้อมูลเชิงบูรณาการด้านสื่อลามกอนาจารเด็ก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. (2556). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ. (2568). *ความผิดเกี่ยวกับเพศ*. <https://www.nrct.go.th/home>
- โอฬาร เข้มมประภาส. (2561). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพฯ.
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2557). *อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- Bernard, T. & Snipe, J. (1998). *Vold's theoretical criminology*. Oxford University Press.
- Dollard, J., & Miller, N. E. (1941). *Social learning and imitation*. CT: Yale University Press.
- Dodge, K. A., Dishion, T. J., & Lansford, J. E. (2006). Deviant peer influences in intervention and public policy for youth. *Social Policy Report*, 20(1), 3–19. <https://doi.org/10.1002/j.2379-3988.2006.tb00046>.
- Erikson, E. (1950). *Childhood and Society*. New York: W.W. Norton.
- Marsh, I., & Melville, G. (2014). *Crime, justice and the media*. New York: Routledge.
- NovaBizz. (2014). *Human Behaviour*. <https://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/>
- Offenhauer, P. & Buchalter, A. (2011). *Teen Dating Violence: A Literature Review and Annotated Bibliography*. New York, NY: Center for the Study and Prevention of Violence.
- Siegel, L. J. (2011). *Criminology*. Singapore: Thomson, Wadsworth.
- Sutherland, E. H. (1974). *Criminolog* (9th ed.). Philadelphia: Lippincott.

การกลั่นแกล้งในที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานในกลุ่มครูและ
บุคลากรทางการศึกษา เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประเทศไทย
The Workplace Bullying affecting Work Efficiency among Teacher and
Educational Personnel, Eastern Economic Corridor Region, Thailand

ธนวัฒน์ หงษ์สา¹, มาริสสา กองสมบัติสุข², ฌาน ปัทมะ พลยง³
Thanawat Hongsas¹, Marissa Kongsombutsuk², Chan Pattama Polyong³

Receive: 3 กรกฎาคม 2568 Revised: 17 สิงหาคม 2568 Accepted: 26 สิงหาคม 2568

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการทำงาน และการกลั่นแกล้ง
ในที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เก็บข้อมูล
ด้วยแบบสอบถามในกลุ่มครูเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย จำนวน 300 คน
เครื่องมือวิจัยผ่านการทดสอบความตรง ค่าอยู่ระหว่าง 0.67 และ 1.00 และค่าความเที่ยงของด้านการ
กลั่นแกล้งในที่ทำงานและประสิทธิภาพการทำงาน เท่ากับ 0.78 และ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ
ความถี่ ร้อยละ และการถดถอยโลจิสติกส์แบบตัวแปรทางเดียวและหลายตัวแปร กำหนด $p < .05$
ผลการวิจัย พบว่า ครู ร้อยละ 68.3 เคยถูกการกลั่นแกล้งในที่ทำงานจากหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงาน
ครูมีประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่าคะแนนมัธยฐาน ร้อยละ 51.0 (คะแนนมัธยฐานเท่ากับ 65.0 คะแนน
เฉลี่ยเท่ากับ 66.0 และคะแนนเต็มเท่ากับ 88.0) ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์แบบหลายตัวแปร พบว่า การกลั่น
แกล้งกันในที่ทำงานของครูมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($OR=1.72$;
 $95\%CI=1.16-2.78$) เมื่อมีการควบคุมตัวแปรเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และการทำงานล่วงเวลา
อย่างไรก็ตามพบตัวแปรรบกวนที่สำคัญ ได้แก่ เพศ โดยเพศหญิงมีโอกาสเสี่ยงต่อประสิทธิภาพการ
ทำงานต่ำกว่าเพศชายเป็น 2.02 เท่า ($95\%CI=1.23-3.32$) บทสรุปครูส่วนใหญ่เคยได้รับเหตุการณ์กลั่น
แกล้งกันในที่ทำงานและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานที่ลดลง โดยครูเพศหญิงมีประสิทธิภาพการ
ทำงานที่ลดลงมากกว่าเพศชาย ข้อเสนอแนะผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการลดการกลั่น
แกล้งกันในที่ทำงาน เช่น สร้างนโยบายความเท่าเทียมหรือการแสดงออกทางความคิดของครูและ

¹ ครู หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานบุคคล โรงเรียนอนุบาลชลบุรี; Teacher, Head of Human Resources Management Department, Anuban Chonburi School, Thailand.

² พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานอาชีวเวชกรรมและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม โรงพยาบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพ พระเทพ ฯ รัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ระยอง; Specialist Professional Nurse, Head of Occupational and Environmental Medicine Department, Rayong Hospital of Princess Maha Chakri Sirindhorn, Thailand.

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา; Associate Professor Dr., Occupational Health and Safety Program, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand; e-mail: chan.bsru@gmail.com

บุคลากรทางการศึกษา ยอมรับความเห็นซึ่งกันและกัน สร้างโปรแกรมสร้างเสริมอำนาจทางด้านจิตใจ จัดสรรงานให้เหมาะสมกับความสามารถของคน และทำอย่างต่อเนื่องสร้างเป็นวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร

คำสำคัญ: การกลั่นแกล้งกันในที่ทำงาน, ประสิทธิภาพการทำงาน, ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ABSTRACT

The study aimed to study the personal, work factors and workplace bullying affecting the work performance of teachers and educational personnel. The collected data by questionnaires among 300 teachers in the Eastern Economic Corridor (EEC) of Thailand. The research instrument passed the validity test with a value between 0.67-1.00 and the reliability values of workplace bullying and job efficiency were 0.776 and 0.831, respectively. Data were analyzed using frequency, percentage and univariate and multivariate logistic regression with statistical significance set at $p < .05$. The results of the study found that 68.3 % of teachers had been bullied at work by their supervisors or colleagues. Teachers had job efficiency higher than the median score of 51.0 % (median = 65.0, mean = 66.0, and full score = 88.0). The results of the multivariate analysis found that WB of teachers had a statistically significant effect on job efficiency (OR = 1.72; 95%CI = 1.16-2.78), when controlling factors such as gender, status, education level, and overtime. However, important confounding factors were found that gender, with females having a 2.02-fold lower risk of job efficiency than males (95%CI = 1.23-3.32). Conclusions: Most teachers have experienced bullying incidents at work and this has resulted in decreased job efficiency, with female teachers experiencing a higher decrease in work performance than males. Discussions: School administrators should prioritize efforts to reduce WB, such as establishing equality policies and expressing opinions among teachers and other educational personnel, accepting each other's opinions, creating psychological empowerment programs, allocating work according to people's abilities, and continuing to create a good organizational culture.

KEYWORDS: Workplace bullying, Job Efficiency, Teachers and Educational Personnel

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกลั่นแกล้งในโรงเรียนเป็นปัญหาระดับชาติของแต่ละประเทศที่ได้รับความสนใจอย่างมาก ทั้งการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานของครูหรือการกลั่นแกล้งกันเองของนักเรียน (Catherine et al., 2022) มีรายงานการทบทวนวรรณกรรมในหลายทวีปพบว่า การกลั่นแกล้งในที่ทำงานได้เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย เกิดมากกว่าในทวีปอื่น ๆ (Ciby & Raya, 2015) อย่างไรก็ตามยังขาดเชื่อมโยงบริบทขององค์กรที่มีความแตกต่างกันกับอิทธิพลการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงาน (Tuckey et al., 2022) สำหรับในประเทศไทยมีการ

สำรวจพนักงานระดับปฏิบัติการในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์มีความสัมพันธ์กับการรับมือการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (รัชเมธี รัชตวัฒน์กุล และคณะ, 2568) ทั้งนี้การสำรวจการกลั่นแกล้งในสถานที่ทำงานยังไม่พบรายงานความชุกที่สามารถเปรียบเทียบกับของต่างประเทศได้

การกลั่นแกล้งในที่ทำงาน (Workplace bullying) เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ก้าวร้าว แสดงความเกลียดชัง แยกตัวออกจากสังคม หรือไม่ให้เกิดดีซึ่งกันและกัน การกระทำเหล่านี้มักเกิดขึ้นต่อหน้าคนอื่น (Center for Workplace Mental Health, 2025) การกลั่นแกล้งในที่ทำงานได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานเป็นส่วนใหญ่ (Tuckey et al., 2022) ประกอบด้วย ลักษณะของงาน ภาวะของความเป็นผู้นำ และสภาพแวดล้อมขององค์กร (Feijó et al., 2019) ที่ผ่านมามีการศึกษาในครุการศึกษาพิเศษและทั่วไป พบว่า ครุการศึกษาพิเศษมีการกลั่นแกล้งในที่ทำงานในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับครุการศึกษาทั่วไป นอกจากนี้การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารที่ไม่เป็นธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจนำไปสู่การกลั่นแกล้งในที่ทำงานได้ (Catherine, 2022) และการศึกษาอีกฉบับ พบการกลั่นแกล้งในที่ทำงานแพร่หลายในกลุ่มครุ โดยแบ่งเป็นการกลั่นแกล้งเป็นครั้งคราว ร้อยละ 8.3 และรุนแรง ร้อยละ 2.9 โดยครุต้องประสบกับปัญหาความทุกข์ทางจิตใจ ร้อยละ 25 และเกือบครึ่งหนึ่งรายงานว่าเกิดเครียดจากงาน โดยการกลั่นแกล้งเป็นครั้งคราวและรุนแรงเป็นตัวทำนายที่สำคัญสำหรับความทุกข์ทางจิตใจของครุ (Bernotaite & Malinauskiene, 2017) การเกิดผลกระทบทางด้านจิตใจนำไปสู่ประสิทธิภาพของงานได้

ประสิทธิภาพของงาน (Work efficiency) เป็นผลกระทบจากการกลั่นแกล้งในที่ทำงาน ผู้ที่ได้รับการกลั่นแกล้งในที่ทำงานทำให้สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองได้สูง และความสำเร็จของงานอยู่ในระดับต่ำ (Bernotaite & Malinauskiene, 2017) มีการศึกษาพบว่าสภาพจิตใจไม่พร้อมทำงานหรือไม่มีสมาธิกับงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลผลิตของงานได้ และในขณะที่ความเครียดจากงานเป็นตัวกลางที่เพิ่มความรุนแรงระหว่างการกลั่นแกล้งในที่ทำงานและผลผลิตของงานได้ (Anjum & Ming, 2018) อีกทั้งการรับรู้การกลั่นแกล้งกันในที่ทำงาน การดูแลพนักงานที่ไม่เท่าเทียม และไม่สามารถปกป้องตนเองในที่ทำงานมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับเจตนาในการลาออก (Miller, 2021) ทั้งนี้การกลั่นแกล้งในที่ทำงานได้มีผลต่อการทำงานเป็นทีมลดลงอย่างชัดเจน (Tambunan et al., 2024) ดังนั้นการขาดความสามัคคีในการทำงานนำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานลดลงและองค์กรไม่ประสบความสำเร็จได้

การกลั่นแกล้งในที่ทำงานเป็นปัญหาสังคมที่พบมากในปัจจุบันนอกจากจะส่งผลกระทบต่อจิตใจแล้วยังมีผลต่อเศรษฐกิจ (Center for Workplace Mental Health, 2025) ที่ผ่านมามีการกลั่นแกล้งในที่ทำงานเป็นปัญหาที่ยังเปิดเผยไม่มากนัก เพราะคนทำงานไม่ต้องการเปิดเผยตัวตนว่าถูกกระทำไม่ดีในสถานที่ทำงาน เนื่องจากความอับอายหรือความกลัวการแก้แค้น (Sansone & Sansone, 2015) ในครั้งนี้ได้ศึกษาครุในโรงเรียนเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย เนื่องจากครุอาจมีระยะเวลาการปฏิบัติงานในโรงเรียนมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ เพราะวิถีชีวิตของผู้ปกครองส่วนใหญ่ทำงานในอุตสาหกรรมดังนั้นจึงส่งบุตรหลานเข้าเรียนเร็วและรับเข้าซึ่งเป็นระยะเวลาเลิกงานของผู้ปกครอง อนึ่ง การศึกษาจะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลที่ยังไม่มีมาก่อนในประเทศไทย โดยเป็นการศึกษาในกลุ่มครุและบุคลากรทางการศึกษาไม่รวมผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบขนาดของปัญหาและเข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างการกลั่นแกล้งในที่ทำงานกับประสิทธิภาพของงานในระดับผู้ปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การ

ป้องกันปัจจัยสาเหตุ “สังคมไทยไร้ความรุนแรง” และให้เกิดสุขภาพดีในการทำงาน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการทำงาน และการกลั่นแกล้งในที่ทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการทำงาน และการกลั่นแกล้งในที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาได้ศึกษาในกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในภาครัฐบาลและเอกชน ตัวแปรหลักที่ศึกษา ได้แก่ การกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานและประสิทธิภาพของงาน โดยมีตัวแปรควบคุม ได้แก่ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ข้อมูลสถานศึกษาและประวัติการทำงาน รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน พ.ศ. 2568

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในจังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย ประกอบด้วย ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา มีครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 16,489 7,759 และ 6,780 คน ตามลำดับ รวมทั้งหมด 31,028 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2568) ทั้งนี้การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีวิธีการเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง และเกณฑ์การพิจารณาตัวอย่าง รายละเอียดดังนี้

การหาขนาดตัวอย่าง ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรสำหรับการศึกษาความชุกของ Kish โดยค่าความชุกได้จากการศึกษาความชุกการกลั่นแกล้งและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของ Awai et al. (2021) มีค่าความชุก ($P = \text{prevalence}$) ร้อยละ 23 กำหนดค่า α เท่ากับ .05 และค่าช่วงความเชื่อมั่น $(1 - \alpha)$ เท่ากับ 0.95 ซึ่ง Z เท่ากับ 1.96 แทนค่าในสูตร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บเพิ่มร้อยละ 10 เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ทั้งนี้มีการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามในสภาวะทางจิตใจในจังหวัดชลบุรีในกลุ่มครู (Hongsa, & Polyong, 2024) โดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีอัตราการตอบกลับสูงจึงได้การสูญหายไว้ตามที่กำหนด ดังนั้นได้ขนาดตัวอย่าง 300 คน

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบอาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มจากรายชื่อของบุคลากรทางการศึกษาจนกว่าจะครบตามคำนวณขนาดตัวอย่าง เกณฑ์พิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นการควบคุมตัวแปรกวน (Confounding factors) ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ จึงได้นำมาพิจารณาเป็นเกณฑ์คัดเข้าและเกณฑ์ออกของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเกณฑ์คัดเข้า ได้แก่ เป็นครูหรือบุคลากรทางการศึกษา มาแล้วอย่างน้อย 6 เดือน ยินดีเข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจ สำหรับเกณฑ์คัดออก ได้แก่ ขาดงาน ในวันที่เก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้งานวิจัยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เลขที่ REC-BSRU COA No. 680101 เมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ.2568 เรียบร้อยแล้วก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสถานศึกษาและประวัติการทำงาน จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย ขนาดของโรงเรียน พื้นที่สถานศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นครู ระยะเวลาทำงานในโรงเรียนแห่งปัจจุบัน ระยะเวลาการทำงานต่อวัน และการทำงานล่วงเวลา

ส่วนที่ 3 การกลั่นแกล้งกันในที่ทำงาน จำนวน 22 ข้อ ได้ปรับมาจากแบบสอบถามมาตรฐาน (Negative Acts Questionnaire-revised, NAQ-r) เช่น การกักเก็บข้อมูล การทำงานที่ต่ำกว่าความสามารถตนเอง การถูกละเลย สั่งงานและต้องการงานในระยะกระชั้นชิด การถูกดูหมิ่น การกล่าวเตือนซ้ำ ๆ ในประเด็นเดิม และการถูกวิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น ตัวเลือกแบบประมาณค่า (Likert scale) แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ เคยเกิดและไม่เคยเกิด มีการให้ค่าคะแนนเป็น 0 และ 1 ตามลำดับ โดยเป็นประสบการณ์ภายในระยะเวลาที่เกิดขึ้น 1 ปีที่ผ่านมา (Awai et al., 2021) การให้คะแนนและแปลผลการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงาน โดยมีคะแนนที่ได้อยู่ระหว่าง 0-22 คะแนน สำหรับการแปลผลพรรณนาแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มไม่เคยถูกกลั่นแกล้ง (0 คะแนน) กลุ่มถูกกลั่นแกล้งเล็กน้อย (1-5 คะแนน) กลุ่มถูกกลั่นแกล้งปานกลาง (6-10 คะแนน) และกลุ่มถูกกลั่นแกล้งมาก (มากกว่า 10 คะแนน) สำหรับการนำไปวิเคราะห์เชิงอนุมานได้จัดเป็นตัวแปรที่มีสองค่า (Binary variable) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มไม่เคยถูกกลั่นแกล้ง และกลุ่มที่เคยถูกกลั่นแกล้งมากกว่า 1 คะแนน

ส่วนที่ 4 ประสิทธิภาพของงาน จำนวน 22 ข้อ ครอบคลุมประเด็นการจัดการเวลา ความสามารถทางสังคม แรงบันดาลใจในการประสบความสำเร็จ ความยืดหยุ่นทางความคิด การเป็นผู้นำของงาน การควบคุมอารมณ์ ความคิดริเริ่มกระตือรือร้น และความมั่นใจในตนเอง ตัวเลือกแบบประมาณค่า (Likert scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ แทบจะไม่มี น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด มีการให้ค่าคะแนนเป็น 0 1 2 3 และ 4 ตามลำดับ โดยเป็นประสบการณ์ภายในระยะเวลาที่เกิดขึ้น 1 ปีที่ผ่านมา (Wang, 2008) การให้คะแนนและแปลผลประสิทธิภาพของงาน โดยมีคะแนนที่ได้อยู่ระหว่าง 0-88 คะแนน สำหรับการแปลผลพรรณนาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ด้วยการคำนวณค่ามัธยฐาน ได้แก่ กลุ่มประสิทธิภาพของงานสูงและต่ำ หมายถึงมีคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับค่ามัธยฐานและต่ำกว่าค่ามัธยฐาน ตามลำดับ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามได้ถูกนำไปทดสอบทางด้านการวัดและประเมินผล 2 ขั้นตอน ได้แก่ การทดสอบความตรง (Validity) และการทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ได้แก่ (1) ทดสอบความตรง การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา วัตถุประสงค์ และภาษาที่ใช้ โดยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยด้านการศึกษ อาชีวอนามัยและความปลอดภัย และสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 3 คน ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) โดยข้อคำถามมีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ (2) ทดสอบความเที่ยง โดยการนำแบบสอบถามไปให้กลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่โรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างทำ (Tryout) หลังจากนั้นมา

วิเคราะห์ค่าความเที่ยงของด้านการกลั่นแกล้งกันในสถานที่ทำงานและด้านประสิทธิภาพของงานมีค่าเท่ากับ 0.78 และ 0.83 ซึ่งการทดสอบคุณภาพเครื่องมือได้ผ่านตามเกณฑ์การวัดและประเมินผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การขึ้นแจ้งกับสถานศึกษาเพื่อการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ดำเนินการโดยคณะผู้วิจัยได้เขียนหนังสือราชการขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ประโยชน์ของการศึกษา การรวบรวมข้อมูล และตอบข้อสงสัยต่าง ๆ จากนั้นได้ในวันเวลาในการประชาสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษาในวันที่มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อชี้แจงโครงการวิจัย การดำเนินการรวบรวมโดยคณะผู้วิจัยได้ส่งรหัสคิวอาร์ให้กับกลุ่มครูในโรงเรียน หลังจากนั้นในแต่ละวันที่ได้รวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการกรอกข้อมูล ก่อนที่จะนำไปลงรหัสข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ ประสิทธิภาพของงาน ได้ทดสอบการกระจายของข้อมูลด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnov test ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน ในสถิติเชิงพรรณนาตามระดับการวัดของตัวแปร ได้แก่ ในตัวแปรไม่ต่อเนื่อง เช่น เพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพ เป็นต้น วิเคราะห์ด้วยความถี่ ร้อยละ ในตัวแปรต่อเนื่อง เช่น อายุ ระยะเวลาการทำงาน ได้วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับสถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการทดสอบตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) บัณฑิตต่าง ๆ ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงาน ใช้สถิติ Logistic regression แสดงค่า Crude Odds ratio และ 95 %CI และการกลั่นแกล้งกันในสถานที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานโดยควบคุมตัวแปรลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการทำงาน ใช้การวิเคราะห์แบบ Multiple logistic regression analysis ใช้วิธี Backward regression แสดงค่า Adjusts Odds ratio และ 95%CI กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

พรรณนาลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการทำงาน และการกลั่นแกล้งกันในสถานที่ทำงาน

กลุ่มตัวอย่าง 300 คน มีการตอบกลับที่สมบูรณ์ 297 คน คิดเป็นร้อยละ 99.0 ผลการศึกษา ลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าชายประมาณ 2 ต่อ 1 อายุเฉลี่ย 36.8 ± 9.3 ปี และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 82.5 สำหรับประวัติการทำงาน พบว่า ครูสอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนมากกว่า 1,000 คน ร้อยละ 62.3 ปฏิบัติงานในโรงเรียนรัฐบาล ร้อยละ 86.5 ส่วนมากเป็นข้าราชการครูในระดับปฏิบัติการ ร้อยละ 39.7 มีประสบการณ์สอนทั้งหมดมาแล้ว 10.6 ± 8.2 ปี โดยสอนในโรงเรียนแห่งปัจจุบันมานาน 6.7 ± 5.8 ปี ทั้งนี้ครูให้ข้อมูลว่า ทำงานนอกเวลา บ่อยถึงบ่อยมาก ร้อยละ 37.0 (ตารางที่ 1)

การกลั่นแกล้งกันในสถานที่ทำงาน ผลการศึกษาพบว่า ประมาณ 2 ใน 3 (ร้อยละ 68.3) ครูเคยถูกกลั่นแกล้งกันในสถานที่ทำงานจากหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงาน ในจำนวนดังกล่าว ครูเคยถูกกลั่นแกล้งกันในสถานที่ทำงานในระดับเล็กน้อย (1-5 คะแนน) ปานกลาง (6-10 คะแนน) และมาก (เกิดขึ้นมากกว่า 10 คะแนน) เท่ากับ ร้อยละ 39.0 18.3 และ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 พรรณนาของลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยการทำงานในกลุ่มครู (n=297)

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลระดับไม่ต่อเนื่อง		
เพศ		
ชาย	108	36.5
หญิง	189	63.5
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	245	82.5
สูงกว่าปริญญาตรี	52	17.5
ขนาดของโรงเรียน		
นักเรียน \leq 1,000 คน	112	37.7
นักเรียน $>$ 1,000 คน	185	62.3
ระดับตำแหน่งงาน		
ครูสัญญาจ้าง	88	30.1
ครูระดับปฏิบัติการ	116	39.7
ครูชำนาญการ/พิเศษ	88	30.1
สังกัดของโรงเรียน		
รัฐบาล	257	86.5
เอกชน	40	13.5
ทำงานล่วงเวลา		
บางครั้งหรือแทบจะไม่มี	187	63.0
บ่อยหรือบ่อยครั้งมาก	110	37.0
ข้อมูลระดับต่อเนื่อง		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.
อายุ (ปี)	36.8	9.3
ประสบการณ์สอนเป็นครู (ปี)	10.6	8.2
ทำงานในโรงเรียนปัจจุบัน (ปี)	6.7	5.8
ระยะเวลาการทำงาน (ชั่วโมงต่อวัน)	9.5	1.9

ประสิทธิภาพของงาน

ผลการศึกษาพบว่า ครูมีประสิทธิภาพของงาน ระดับสูง ร้อยละ 51.0 รองลงมาเป็นระดับต่ำ ร้อยละ 49.0 โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 65.0 ค่าต่ำสุดและสูงสุด เท่ากับ 34.0 และ 88.0 คะแนน ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละประสิทธิภาพของงานของครู (n=297)

ประสิทธิภาพของงาน	ช่วงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
สูง (มากกว่าหรือเท่ากับค่ามัธยฐาน)	65.0-88.0	153	51.0
ต่ำ (น้อยกว่าค่ามัธยฐาน)	0.0-64.0	147	49.0
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		66.2±12.4	
ค่ามัธยฐาน (ต่ำสุด-สูงสุด)		65.0 (34.0-88.0)	

ลักษณะส่วนบุคคล การทำงาน และการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงาน

ผลจากการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยการทำงานที่มีผลกับประสิทธิภาพของงานด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว (Univariate analysis) ด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรต้น 8 ตัวแปร กับตัวแปรตามคือ ประสิทธิภาพของงาน ผลการศึกษา พบว่าตัวแปรต้นที่มีค่า $p < 0.25$ ได้แก่ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และชั่วโมงการทำงาน ทั้งนี้ได้นำตัวแปรดังกล่าวไปวิเคราะห์รวม

ผลการวิเคราะห์แบบหลายตัวแปร (Multivariate analysis) พบว่า การกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานของครูมีผลต่อประสิทธิภาพของงานต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (OR=1.72; 95%CI=1.16-2.78) เมื่อมีการควบคุมตัวแปรเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา และการทำงานล่วงเวลา อย่างไรก็ตามพบตัวแปรกวน (Confounding factors) ที่สำคัญ ได้แก่ เพศ โดยเพศหญิงมีโอกาสเสี่ยงต่อประสิทธิภาพการทำงานต่ำกว่าเพศชายเป็น 2.02 เท่า (95%CI=1.231-3.325) (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานด้วยการวิเคราะห์ตัวแปรเดียว (n=297)

ปัจจัย	ประสิทธิภาพของงาน จำนวน (ร้อยละ)		Univariate analysis		Multivariate	
	ต่ำ	สูง	OR	p	OR	95%CI
เพศ						
ชาย	42(38.5)	67(61.5)	Ref.		Ref.	
หญิง	110(57.9)	80(42.1)	2.193	0.001	1.720*	1.165-2.780
สถานภาพ						
โสด หย่าร้าง หม้าย	94(55.0)	77(45.0)	1.452	0.113	1.299	0.795-2.124
แต่งงาน คู่	58(45.7)	69(54.3)	Ref.		Ref.	
ระดับการศึกษา						
ปริญญาตรี	131(52.8)	117(47.2)	1.527	0.170	1.412	0.741-2.690
สูงกว่าปริญญาตรี	22(42.3)	30(57.7)	Ref.		Ref.	
ปัจจัยการทำงาน						
ตำแหน่งงาน						
ครูสัญญาจ้าง/ชั่วคราว	43(48.9)	45(51.1)	0.717	0.674	-	-

ปัจจัย	ประสิทธิภาพของงาน จำนวน (ร้อยละ)		Univariate analysis		Multivariate	
	ต่ำ	สูง	OR	<i>p</i>	OR	95%CI
ระดับปฏิบัติการ	52(44.8)	64(55.2)	0.609	0.529	-	-
ระดับชำนาญการ/พิเศษ	54(60.7)	35(39.3)	Ref.			
ขนาดของโรงเรียน						
นักเรียน ≤ 1,000 คน	62(54.9)	51(45.1)	1.283	0.298	-	-
นักเรียน > 1,000 คน	90(48.6)	95(51.4)	Ref.			
ทำงานในโรงเรียน (ปี)						
≤ 5	77(53.1)	68(46.9)	1.164	0.518	-	-
> 5	71(49.3)	73(50.7)	Ref.			
ระยะเวลาการทำงาน (ชั่วโมงต่อวัน)						
≤ 8	59(55.1)	48(44.9)	Ref.		Ref.	
> 8	86(47.3)	96(52.7)	0.729	0.196	1.388	0.843-2.287
ทำงานล่วงเวลา						
บางครั้งหรือแทบจะไม่มี	58(52.7)	52(47.3)	1.115	0.650	-	-
บ่อยหรือบ่อยครั้งมาก	94(50.0)	94(50.0)	Ref.			
การกลั่นแกล้งในที่ทำงาน						
ต่ำ	71(44.9)	87(55.1)	Ref.		Ref.	
สูง	82(57.7)	60(42.3)	1.901	0.042	1.720*	1.165-2.780

หมายเหตุ: วิเคราะห์ด้วย Univariate analysis ที่มีค่า $p < 0.25$ ได้นำเข้าสู่การวิเคราะห์ด้วย Multivariate, * $p < 0.05$

การอภิปรายผล

การศึกษานี้เป็นการศึกษาระดับแรก ๆ ของประเทศไทยที่ได้กล่าวถึงปัญหาการกลั่นแกล้งกัน ในที่ทำงานซึ่งเป็นภาวะที่อ่อนไหวของสังคม ที่ผ่านมาในประเทศไทยเริ่มมีการเขียนรายงานบทความ วิชาการการกลั่นแกล้งในที่ทำงานในกลุ่มอาชีพพยาบาล (มณีรัตน์ ภาครูป และปานตา อภิรักษ์ภานนท์, 2567) และกลุ่มครู (ธนวัฒน์ หงษ์สา และฉาน ปัทมะ พลอยง, 2568) แต่ยังไม่มีการสำรวจอย่าง แน่ชัด ซึ่งการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานยังไม่ได้ถูกกล่าวถึงมากนัก ทั้งนี้อาจจะเพราะว่าวัฒนธรรมใน ประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับถือบุคคลที่อายุมากกว่าเสมอรวมถึงบุคคลที่อยู่ในที่ทำงาน ทั้งนี้เมื่ออายุ มากกว่าและมีตำแหน่งที่สูงกว่าการตัดสินใจหรือคำพูดเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน สังคมได้เปลี่ยนแปลงไป โดยคนทำงานรุ่นใหม่ได้เข้าสู่การทำงาน เต็มโตมากับเทคโนโลยีและข้อมูลที่ เข้าถึงได้ง่ายในจากข้อมูลออนไลน์ ดังนั้นคนรุ่นใหม่จึงมีการอธิบายข้อมูลที่ทบทวนมาให้กับกลุ่มคนรุ่น อื่น จึงอาจทำให้เกิดความไม่พึงพอใจระหว่างรุ่นและเป็นประเด็นข้อโต้แย้งนำไปสู่การการกลั่นแกล้งกัน กันได้

ผลของการศึกษการการกลั่นแกล้งในที่ทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ครู ประมาณ 2 ใน 3 เคยถูกการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานจากหัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงาน และอยู่ในระดับ

มาก ร้อยละ 11.0 ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความซุกมมากกว่าการศึกษาในกลุ่มครูในทวีปยุโรป ซึ่งจากการสำรวจสภาพการทำงานของยุโรปครั้งที่ 5 โดยเก็บรวบรวมในบุคลากรทางการศึกษา พบว่าร้อยละ 48.7 เคยถูกกลั่นแกล้งในที่ทำงาน (Ariza-Montes et al., 2016) และในมีการรายงานทบทวนวรรณกรรมถึงพฤติกรรมการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงาน ในทวีปเอเชียในกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทพบความซุกการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานในประเทศตุรกี ร้อยละ 55 ประเทศปากีสถาน ร้อยละ 52 และในประเทศอินเดีย ร้อยละ 42.3 (Ciby & Raya, 2015) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาในกลุ่มครูซึ่งมีความแตกต่างจากพนักงานบริษัท โดยเป็นครูทำงานในหน่วยงานของรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ ที่ผ่านมามีเห็นได้ว่าเป็นหน่วยงานของเอกชนหรือในสถานประกอบการ ในครั้งนี้จึงเป็นการเปิดเผยข้อมูลที่มีความแตกต่างจากอดีตและเป็นความรู้ใหม่เพิ่มเติม ทั้งนี้บริบทของครูในประเทศไทยมีลำดับขั้นของหัวหน้าหลายหน่วยงานย่อย เช่น ครูผู้ปฏิบัติงานต้องอยู่ภายใต้หัวหน้างาน รองผู้อำนวยการ ผู้อำนวยการ นอกจากนี้ยังมีหัวหน้าระดับชั้นที่สอน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งครูหนึ่งคนมีแหล่งสังกัดที่มากกว่า 1 หน่วยงานย่อย ซึ่งการทำงานในบางครั้งในงาน ๆ เดียวจะมีการสั่งการและตรวจสอบงานจากหลายหน่วยงานย่อย ดังนั้นครูจึงมีความเสี่ยงที่จะได้รับคำพูดในเชิงลบหรือเกิดการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานมากกว่าหน่วยงานเอกชนที่ส่วนใหญ่มีระดับหัวหน้าหรือขึ้นตรงกับการบังคับบัญชาเพียงหน่วยย่อยเดียว ดังนั้นสามารถยืนยันได้ว่ากลั่นแกล้งในประเทศไทยมีมากกว่าหลายประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับการทบทวนวรรณกรรมของ Ciby & Raya (2015) ที่เห็นว่า ทวีปเอเชียกลั่นแกล้งจากงานมากที่สุด

ผลของการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการทำงาน และการกลั่นแกล้งในที่ทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพของงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า การกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพของงาน โดยครูที่มีประสบการณ์การกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานระดับสูงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของงานต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูที่ถูกกลั่นแกล้งมีความเสี่ยงต่อประสิทธิภาพของงานระดับต่ำเป็น 1.720 เท่า ทั้งนี้ครูที่ถูกการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานมากกว่า 5 ชั่วโมงถึงร้อยละ 29.3 ในประเด็นที่สอบถามเป็นการกีดกันในการทำงาน เช่น การมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความสามารถ ได้รับการดูหมิ่นหรือคำพูดเสียดแทง และการถูกเพิกเฉย เป็นต้น ทั้งนี้สอดคล้องกับ Rasool et al. (2019) ได้รายงานไว้อย่างชัดเจนว่า การกลั่นแกล้งในที่ทำงานเพิ่มขึ้นแปลผลผผันกับผลผลิตของงาน และยังมีอิทธิพลเชิงลบระหว่างการถูกกีดกันกับผลผลิตของผู้ปฏิบัติงานด้วย นั่นคือ ผลผลิตของงานจะลดลงหากถูกกีดกันในที่ทำงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ความไม่สุขภาพส่งผลเชิงลบต่อผลผลิตของงาน เช่นเดียวกับกับการศึกษาของ Anjum และ Ming (2018) รายงานไว้ว่าการถูกขบไล่ ความไม่สุขภาพ การคุกคาม และการกลั่นแกล้ง ส่งผลเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญต่อผลงานในการทำงาน ซึ่งผู้ที่ถูกการกลั่นแกล้งกันในที่ทำงานจะเกิดความขุ่นเคืองในใจหรือในบางครั้งอาจจะด้อยค่าตัวเองลง ซึ่งจิตใจที่ไม่พร้อมในการทำงานส่งผลให้ประสิทธิภาพของงานต่ำได้ มีการศึกษาของ Capone (2020) ได้สำรวจในครูจำนวน 285 คน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ครู มีสุขภาพจิตที่ดี ร้อยละ 38.7 สุขภาพจิตปานกลาง ร้อยละ 53.2 และมีอาการซึมเศร้า ร้อยละ 8.2 นอกจากนี้ครูที่มีความพึงพอใจในงานและมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของงานจะมีประสิทธิภาพของงานที่สูงกว่ากลุ่มที่มีความพึงพอใจน้อย ทั้งนี้ Ariza-Montes et al. (2016) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การกลั่นแกล้งในที่ทำงานอาจลดลงได้ด้วยการจำกัดความต้องการงานและเพิ่มทรัพยากรงาน นั่นหมายความว่า ควรจัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน ปริมาณงานที่เพียงพอกับความสามารถของบุคคลซึ่งเป็นบทบาทของผู้บริหารที่ต้องพิจารณาการมอบหมายของงาน

การศึกษาครั้งนี้มีองค์ความรู้ใหม่ในแง่ของการกลั่นแกล้งในการทำงานเป็นฉบับแรก ๆ ของประเทศไทย ที่ได้เปิดเผยข้อมูลในรูปแบบเชิงวิชาการ โดยศึกษาความชุกของการกลั่นแกล้งซึ่งสังคมไทย อาจจะยังไม่กล้าเปิดเผยในระดับบุคคล ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ที่มีครูและบุคลากรทางการศึกษา มากกว่าครึ่งหนึ่งที่เคยได้รับการกลั่นแกล้งในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา และเห็นความเชื่อมโยงถึงการกลั่นแกล้งในที่ทำงานกับประสิทธิภาพของงานที่ลดลง ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการส่งเสริมแรงจูงใจเชิงบวกในประสิทธิภาพของงานระดับสูงหรือเป็นไปตามเป้าหมาย อาจมาในรูปแบบของการชมเชย สิ่งของ หรือค่าตอบแทนที่เหมาะสมทั้งนี้ขึ้นกับสถานการณ์และบริบทของโรงเรียนที่สามารถจัดสรรได้ เช่น ผู้ที่ทำงานควรได้รับการยอมรับและอ้างอิงชื่อในผลงาน เพื่อเป็นการให้เกียรติภูมิคนทำงาน หรือกล่าวชื่นชมในที่สาธารณะ เป็นต้น

1.2 การมอบหมายงานควรพิจารณาความเหมาะสมระหว่างงานกับความสามารถของคนทำงาน ทั้งนี้เมื่อครูได้รับงานที่ตรงกับความสามารถจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในงาน มุ่งมั่นที่จะทำ ให้สำเร็จส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพของงานในระดับสูงได้ และครูได้พัฒนาทักษะเฉพาะด้านของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปใช้ ในครั้งนี้ได้ปรับเครื่องมือมาจากต่างประเทศและผ่านการทดสอบตามคุณภาพของการวัดและประเมินผล ผู้ที่สนใจสามารถนำเครื่องมือไปวัดการกลั่นแกล้งในที่ทำงานได้ เช่น ศึกษาการกลั่นแกล้งในที่ทำงานในกลุ่มครูทั่วประเทศ หรือปรับในอาชีพอื่น ๆ

2.2 ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นทิศทางให้มีกิจกรรมแทรกแซงสำหรับการต่อยอดในการศึกษาในอนาคตในรูปแบบเชิงทดลอง เช่น ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาวะทางจิตใจของครูเพื่อลดการกลั่นแกล้งในที่ทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพของงาน หากจะให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งยั้งควรกำหนดระบบและกลไกมีผู้รับผิดชอบในงานส่งเสริมสุขภาวะทางกายและทางจิตใจอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2568). *สารสนเทศด้านการศึกษา: จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2568*. <https://www.edustatistics.moe.go.th/teacher21>
- ธนวัฒน์ หงษ์สา, และฉาน ปัทมะ พलयง. (2568). ทบทวนวรรณกรรมองค์ประกอบสภาพแวดล้อมการทำงานที่เป็นพิษ. *วารสารศาสตร์สุขภาพและการศึกษา*, 5(2), e273456.
- มณีรัตน์ ภาครูป, และปานตา อภิรักษ์นภานนท์. (2567). การกลั่นแกล้งรังแกในสถานที่ทำงานระหว่างพยาบาล. *วารสารพยาบาล*, 73(2), 61-70.
- รัชเมธี รัชวัฒน์กุล, อนันต์พล ชื่นชม, และณัฐชญา พิมพาภรณ์. (2568). การศึกษาการรับรู้และการรับมือการกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ. *วารสารการวิจัย กาสะลองคำ*, 19(1), 136-149.

- Anjum, A., & Ming, X. (2018). Combating toxic workplace environment: An empirical study in the context of Pakistan. *Journal of Modelling in Management*, 13(3), 675-697. <https://doi.org/10.1108/JM2-02-2017-0023>
- Ariza-Montes, A., Leal-Rodríguez, A. L., & Leal-Millán, A. G. (2016). Workplace bullying among teachers: An analysis from the Job Demands-Resources (JD-R) model perspective. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 58(8), 818-827. <https://doi.org/10.1097/JOM.0000000000000804>
- Awai, N. S., Ganasegeran, K., & Abdul-Manaf, M. R. (2021). Prevalence of workplace bullying and its associated factors among workers in a Malaysian public university hospital: a cross-sectional study. *Risk Management and Healthcare Policy*, 8, 75-85. <https://doi.org/10.2147/RMHP.S280954>
- Bernotaite, L., & Malinauskiene, V. (2017). Workplace bullying and mental health among teachers in relation to psychosocial job characteristics and burnout. *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health*, 30(4), 629-640. <https://doi.org/10.13075/ijomeh.1896.00943>
- Capone, V., & Petrillo, G. (2020). Mental health in teachers: Relationships with job satisfaction, efficacy beliefs, burnout and depression. *Current Psychology*, 39(5), 1757-1766. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-9878-7>
- Catherine, S. M., Markelz, A., Taylor, J. C., Deshpande, D. S., & Wolfe, P. (2022). Teacher workplace bullying: how pervasive is the problem? *TESE*, 45(2), 123-140. <https://doi.org/10.1177/088840642110156>
- Center for Workplace Mental Health (CWMH). (2025) *Bulling: Mental Health Topics*. American Psychiatric Association Foundation.
- Ciby, M., & Raya, R.P. (2015). Workplace bullying: A review of the defining features, measurement methods and prevalence across continents. *IIM Kozhikode Society & Management Review*, 4, 38-47. <https://doi.org/10.1177/2277975215587814>
- Feijó, F. R., Gräf, D. D., Pearce, N., & Fassa, A. G. (2019). Risk factors for workplace bullying: a systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(11), 1945. <https://doi.org/10.3390/ijerph16111945>
- Hongsa, T., & Polyong, C.P. (2024). Risk factors affecting stress and burnout among teachers: A cross-sectional study from Chonburi, Thailand. *The Journal of University of Occupational and Environmental Health*, 46(2), 203-213. <https://doi.org/10.7888/juoeh.46.203>
- Kish, L. (1965). Survey sampling. New York: John Wiley and Sons, Inc, 78-94.

- Miller, J. H. (2021). *Employee Descriptions of Small Business Anti-Bullying Initiatives: A Qualitative Descriptive Study* [Unpublished doctoral dissertation]. Grand Canyon University.
- Rasool, S. F., Maqbool, R., Samma, M., & Anjum, A. (2019). Positioning depression as a critical factor in creating a toxic workplace environment for diminishing worker productivity. *Sustainability*, *11*(9), 2589. <https://doi.org/10.3390/su11092589>
- Sansone, R.A., & Sansone, L.A. (2015). Workplace bullying: a tale of adverse consequences. *Innovations in Clinical Neuroscience*, *12*(1-2), 32-37. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25852978/>
- Tambunan, W., Partiw, S. G., & Sudiarno, A. (2024). Predictors of employee well-being: A global measurements using reflective-formative model. *Heliyon*, *10*(22). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e40222>
- Tuckey, M. R., Li, Y., Neall, A. M., Chen, P. Y., Dollard, M. F., McLinton, S. S., Rogers, A., & Mattiske, J. (2022). Workplace bullying as an organizational problem: Spotlight on people management practices. *Journal of Occupational Health Psychology*, *27*(6), 544–565. <https://doi.org/10.1037/ocp0000335>
- Wang, J. C. K., Neill, J. T., Liu, W. C., Tan, O. S., Koh, C., & Ee, J. (2008). Project work and life skills: Psychometric properties of the life effectiveness questionnaire for project work. *Educational Research Journal*. *23*(2), 21-43. <https://hkier.cuhk.edu.hk/tc/publications/erj-v23n1-21-43>
- World Health Organization. (2016, 21-24 November). *Shanghai Declaration on promoting health in the 2030* [Meeting documents]. Agenda for Sustainable Development 9th: Global Conference on Health Promotion, Shanghai, China.

การประเมินเชิงระบบโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)
Systematic Approaches to Sustainable Development through the
“FARM TO TABLE” A Strategic Evaluation Based on the Sufficiency
Economy Philosophy at Ban Ladkasang Municipal School II

อรทัย คงเจริญ¹
Orathai Kongcharoen¹

Receive: 16 กรกฎาคม 2568 Revised: 3 ตุลาคม 2568 Accepted: 8 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ประเมินบริบทของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) 2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) 3. ประเมินกระบวนการของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) และ 4. ประเมินผลผลิตของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ประชากรที่ใช้ในการประเมิน ปีการศึกษา 2567 รวมจำนวน 595 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ประกอบด้วยแบบประเมิน แบบบันทึกและแบบสอบถามความพึงพอใจ เครื่องมือทุกฉบับมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.80 และ 1.00 การวิเคราะห์ข้อมูลผล โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินโครงการ ทั้ง 4 ด้าน คือ บริบท ปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และผลผลิตของโครงการ (ทักษะอาชีพ ความพึงพอใจของครู ความพึงพอใจของคณะกรรมการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ความยั่งยืน และการถ่ายทอดความรู้) อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และการประเมินสมรรถนะของนักเรียน ปีการศึกษา 2567 สูงกว่าปีการศึกษา 2566

คำสำคัญ: การประเมิน, โครงการ, โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)

¹ รองผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง); Deputy Director of Ban Ladkasang Municipal School II, Thailand;
e-mail: orathai.kongcharoen@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1. to evaluate the context of the project to establish a Sufficiency Economy Learning Center “FARM TO TABLE”, a comprehensive sustainability strategy, Municipal School 2 (Ban Lat Kasang) 2. to evaluate the preliminary factors of the project to establish a Sufficiency Economy Learning Center “FARM TO TABLE”, a comprehensive sustainability strategy, Municipal School 2 (Ban Lat Kasang) 3 to evaluate the process of the project to establish a Sufficiency Economy Learning Center “FARM TO TABLE”, a comprehensive sustainability strategy, Municipal School 2 (Ban Lat Kasang) and 4 to evaluate the output of the project to establish a Sufficiency Economy Learning Center “FARM TO TABLE”, a comprehensive sustainability strategy, Municipal School 2 (Ban Lat Kasang) The population used for the evaluation in the 2024 academic year, a total of 595 people. The tools used for data collection included assessment forms, recording forms, and satisfaction questionnaires. All instruments have content validity: IOC 0.80 - 1.00. Data analysis of the results was done by calculating the mean and standard deviation. The results of the project evaluation in all 4 aspects, namely, context, input factors, process and output of the project (vocational skills, teacher satisfaction, board of school directors satisfaction, Parent-student satisfaction, sustainability, and knowledge transfer) were at the highest level, and the results of the Basic Education National Test (O-NET), the results of the evaluation of student desirable characteristics, and the evaluation of student competencies in the 2024 academic year were higher than in the 2023 academic year.

KEYWORDS: Evaluation, Project, Municipal School 2 (Ban Lat Kasang)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุค 5.0 ซึ่งความท้าทายสำคัญทางการศึกษาคือการเตรียมนักเรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ (Trilling & Fadel, 2009; UNESCO, 2015) แนวคิดนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งพัฒนาคอนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2542)

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ยังเน้นว่าการศึกษเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน รัฐต้องจัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาทักษะคุณลักษณะ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 รวมถึงเสริมสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงของประเทศท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง (สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สาระสำคัญเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้อง มุ่งเน้นทั้งการสร้างองค์ความรู้และการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อความยั่งยืนในระดับบุคคลและสังคม

ด้วยเหตุนี้ โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) สังกัดเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จึงได้ จัดทำโครงการ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” เพื่อพัฒนานักเรียนให้มี สมรรถนะตรงตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (King Bhumibol Adulyadej, 1999; ภาณุมาศ หมอสินธ์ และคณะ, 2564) โครงการนี้ยังบูรณาการทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะอาชีพ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ต้นแบบของชุมชน สอดคล้องกับแนวทางของสำนักบริหารงานความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา ที่ สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้อเพื่อความยั่งยืน ผู้วิจัยจึงดำเนินการประเมินผลโครงการเพื่อทราบถึง ความสำเร็จ ปัญหา และแนวทางพัฒนาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)
2. เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)
3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ในปีการศึกษา 2567 รวม จำนวน 595 คน ประกอบด้วย 1)รองผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัด กะสัง) จำนวน 1 คน 2) ครูผู้รับผิดชอบโครงการของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)จำนวน 2 คน 3) ครูผู้สอนในโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) จำนวน 20 คน 4) นักเรียนในโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้าน ลัดกะสัง) จำนวน 286 คน และ 5) ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) จำนวน 286 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัด กะสัง) ประกอบด้วย

1. แบบประเมินบริบทของโครงการ	มีจำนวน 15 ข้อรายการ
2. แบบประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ	มีจำนวน 10 ข้อรายการ
3. แบบประเมินกระบวนการของโครงการ	มีจำนวน 15 ข้อรายการ

4. แบบบันทึกผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) และแบบบันทึกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และสมรรถนะของนักเรียน

5. แบบประเมินผลผลิตของโครงการ มีจำนวน 15 ข้อรายการ

6. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินโครงการ มีจำนวน 10 ข้อรายการ แบบสอบถามทุกฉบับมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80–1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Rovinelli & Hambleton, 1977) หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าระหว่าง 0.80–0.95 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นในระดับสูง เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัย (Best & Kahn, 2006; Tavakol & Dennick, 2011)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดประชุมรองผู้อำนวยการ ครูผู้สอน นักเรียน ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินโครงการ ในวันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2567

2. แจกแบบประเมินที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้ปกครองโดยให้นักเรียนนำกลับไปให้ผู้ปกครองประเมินและนำส่งในวันที่ 9 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยของประชากร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประชากร และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

เกณฑ์ในการแปลความหมายบริบท ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายความพึงพอใจ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ($\mu \geq 3.51$, $\sigma < 1$) แสดงว่า ผ่านการประเมิน

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระดับความคิดเห็น และผลการประเมินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” (N=595) กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)

ที่	รายการประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านบริบท	4.57	0.20	มากที่สุด
2	ด้านปัจจัยนำเข้า	4.61	0.25	มากที่สุด
3	ด้านกระบวนการ	4.60	0.19	มากที่สุด
4	ด้านผลผลิตโครงการ			
	4.1 ผลกระทบ	4.62	0.22	มากที่สุด
	4.2 ประสิทธิภาพ	4.61	0.21	มากที่สุด
	4.3 ความยั่งยืน	4.60	0.20	มากที่สุด
	4.4 การถ่ายทอดความรู้	4.60	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ด้านที่ 1 บริบท ด้านที่ 2 ปัจจัยนำเข้า ด้านที่ 3 กระบวนการ ด้านที่ 4 ผลผลิตของโครงการ ประกอบด้วย 4.1 ผลกระทบ 4.2 ประสิทธิภาพ 4.3 ความยั่งยืน และ 4.4 การถ่ายทอดความรู้ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด สรุปผลการประเมินของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) โดยภาพรวมทุกด้านและรายการทุกรายการผ่านเกณฑ์การประเมิน

การอภิปรายผล

1. จากผลการประเมินด้านบริบทของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) เป็นนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นในการจัดทำโครงการครั้งนี้ โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ ประชุมหารือ วิเคราะห์สภาพโครงสร้างข้อมูลพื้นฐานเชิงพื้นที่ สภาพบริบท สังคม ชุมชน คณะทำงานนำสารสนเทศที่ได้มาพิจารณาพร้อมกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการที่ชัดเจน จึงส่งผลให้วัตถุประสงค์ของ

โครงการมีความชัดเจน สอดคล้องกับ เรวัตร์ แก้วทองมูล (2564) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานตามโครงการนี้ ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการ ได้ศึกษาข้อมูลความต้องการ ก่อนจัดทำโครงการและกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ นอกจากนี้ ผลการประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรนอกเหนือจากนั้นในเขตพื้นที่บริการมีแหล่งน้ำและส่งผลต่อการเกษตรกรรมได้แก่ อ่างเก็บน้ำตามโครงการในพระราชดำริฯ สามารถใช้เป็นแหล่งเก็บน้ำไว้ใช้ในช่่วงหน้าแล้ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ที่กล่าวว่า การดำเนินโครงการ ต้องมีการกำหนดขอบเขต วิเคราะห์ความต้องการ จำแนกความเกี่ยวข้องระหว่างคุณสมบัติ โอกาส ทุนอุดหนุนจัดเตรียมเป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปกำหนดเป้าหมาย และสอดคล้องกับสำนักบริหารงานความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา (สว.) (2563) ที่กำหนดแนวคิดของหลักสูตร STI โดยมุ่งเน้นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการองค์ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาการคำนวณ กับการทำเกษตรแบบประณีตในโรงเรียน

2. จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีความพร้อมในด้าน บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการ และมีระยะเวลาที่เหมาะสม รวมถึงได้มีการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานโครงการ นอกจากนี้ผู้ดำเนินโครงการยังได้มีการประชุมหารือกับคณะ กรรมการดำเนินโครงการร่วมกันตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของการนำทรัพยากรในการดำเนินโครงการ อย่างเป็นระบบ อีกทั้งโรงเรียนได้จัดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการโดยมีการวางแผนความรับผิดชอบในแต่ละด้านให้ตรงตามความถนัดและความสามารถเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงส่งผลให้ผลการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับ พิสนุ พองศรี (2553) ที่กล่าวว่า การประเมินก่อนดำเนินโครงการมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอในการตัดสินใจวางแผนและจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของโครงการ (พิสนุ พองศรี, 2553) แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการประเมินแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam ซึ่งเน้นการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าเพื่อให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่มุ่งเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นฐานในการวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างคุ้มค่า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

3. จากผลการประเมินด้านกระบวนการของการดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานโครงการได้มีการวางแผนการเตรียมการจัดกิจกรรมของโครงการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล วางแผนการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินโครงการ และมีกระบวนการ

ดำเนินงานของโครงการอย่างเป็นระบบโดยนำข้อมูลระหว่างดำเนินโครงการมาใช้ประกอบการตัดสินใจปรับปรุงกิจกรรมเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์ของโครงการ อีกทั้งมีแต่งตั้งคำสั่งมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีการประชุมคณะกรรมการ มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน มีการปฏิบัติตามกิจกรรมตามแผนที่กำหนด จึงส่งผลให้การปฏิบัติด้านกระบวนการของการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับ อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2556) ที่กล่าวว่า ระหว่างดำเนินโครงการที่ผ่านพ้นช่วงแรกไปแล้ว ถ้ามีการประเมินผลการดำเนินโครงการแล้วนำผลมาทบทวนแผนและปรับแผนให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานก็จะทำโครงการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยิ่งสอดคล้องกับ อนันต์ นามทองตัน (2557) ที่กล่าวว่า การประเมินระหว่างดำเนินงาน เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าของโครงการ ว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือพัฒนาส่วนใดให้เกิดความเหมาะสม มีประสิทธิภาพเพียงใด ก่อนที่จะดำเนินการ

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ประกอบด้วย

4.1 ด้านผลกระทบของโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) พบว่า ผลการดำเนินโครงการ “FARM TO TABLE” พบว่าผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะของนักเรียนในปีการศึกษา 2567 สูงขึ้น แสดงให้เห็นถึงผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาผู้เรียน ผู้วิจัยอธิบายว่า การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการเรียนรู้เชิงปฏิบัติช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Ausubel, 1968) และพัฒนาผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (Kolb, 1984) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่มุ่งพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนให้พร้อมสำหรับศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

4.2 ด้านประสิทธิผลของการดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ประกอบด้วย

1) ด้านทักษะอาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อันเป็นผลมาจากการที่โครงการ “FARM TO TABLE” มุ่งเน้นการออกแบบกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง คิดวางแผน วิเคราะห์ปัญหา และทำงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ Kolb (1984) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำและการสะท้อนคิด อีกทั้งยังสัมพันธ์กับแนวคิด การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม (Social Constructivism) ของ Vygotsky (1978) ที่มองว่าทักษะและความรู้จะพัฒนาได้ดีผ่านการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับ การจัดการศึกษาเชิงสมรรถนะ (Competency-Based Education: CBE) ที่เน้นการพัฒนาความสามารถเชิงปฏิบัติที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงและอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ (OECD, 2019) จึงทำให้ทักษะอาชีพของนักเรียนพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ความพึงพอใจ ของครู คณะกรรมการสถานศึกษา และของผู้ปกครองนักเรียนต่อการดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความ

ยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้มีการสร้างความเข้าใจให้กับครู นักเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับโครงการ โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สร้างความเข้าใจการดำเนินโครงการร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการวัดประเมินผลหลักเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการในแต่ละระยะ ซึ่งสอดคล้องกับ อิดารัตน์ สนธิทิพย์ (2564) ได้กล่าวว่า ระดับของความรู้สึกของบุคคลที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นผลจากการได้รับประสบการณ์ที่ดีหรือไม่ดี ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมในระยะยาว จึงส่งผลให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด

4.3 ด้านความยั่งยืนของการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโครงการ “FARM TO TABLE” มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและชุมชน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะที่สามารถนำความรู้ไปใช้จริงและต่อยอดเป็นอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ ทั้งนี้สอดคล้องกับ แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ของ UNESCO (2017) ที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่เน้นความพอประมาณ มีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน (King Bhumibol Adulyadej, 1999) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ของ Becker (1993) ที่ชี้ว่าการลงทุนทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะจะนำไปสู่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเข้มแข็งของสังคม ดังนั้น การมีระบบติดตามและการทำงานอย่างต่อเนื่องจึงทำให้โครงการบรรลุผลด้านความยั่งยืนในระดับสูงสุด

4.4 ด้านการถ่ายโยงความรู้ของโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนมีแผนการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการเผยแพร่และขยายผลผ่านศูนย์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน และเป็นต้นแบบให้กับหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งใช้การประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงและการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ มาเรียม นิลพันธ์ (2553) ที่กล่าวว่าการดำเนินโครงการต้องก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามเป้าหมาย ครอบคลุมผู้รับประโยชน์ และสามารถถ่ายทอดความสำเร็จให้ดำเนินต่อเนื่องได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับแนวคิด การจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของ Nonaka และ Takeuchi (1995) ที่เน้นการสร้างและถ่ายโอนความรู้ให้เกิดคุณค่ากับองค์กรและสังคม และ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ Bandura (1977) ที่อธิบายว่าความรู้และพฤติกรรมสามารถถ่ายทอดและพัฒนาได้ผ่านการสังเกตและการเลียนแบบต้นแบบที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ประสบความสำเร็จในการดำเนินเป็นโครงการและ โครงการนี้เป็นโครงการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรมีการขยายผลให้กับสถานศึกษาอื่นที่มีความต้องการโครงการดังกล่าว

1.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ในช่องทางที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอดการวิจัยครั้งต่อไป ประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพติดตามการดำเนินโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง)

เอกสารอ้างอิง

- ธิดารัตน์ สนธิทิม. (2564). การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีต่อสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านแอปพลิเคชัน. *วารสารวิชาการ T-VET Journal สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3*, 5(10), 285–302.
- ปวันนพัสตร์ ศรีทรงเมือง, ชาญณรงค์ ศรีทรงเมือง, สุธมนา บุษบก, และชุตติกานต์ หอมทรัพย์. (2563). การพัฒนารูปแบบระบบควบคุมฟาร์มอัจฉริยะในโรงเรือนปลูกพืช โดยใช้คอมพิวเตอร์แบบฝัง. *Journal of Applied Research on Science and Technology*, 20(1), 21–29.
- พัชรินทร์ บัวเย็น และชัยวิทย์ ธีระวงษ์พงศ์. (2562). การศึกษาแนวทางของเทคโนโลยีฟาร์มอัจฉริยะเพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สู่ประเทศไทย 4.0 กรณีศึกษาสวนผลไม้วังสวนบ้านแก้ว [รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- ภานุมาศ หมอสินธ์, พรทิพย์ ครามจันทิก, อธิฤทธิ์ สีสาดุขภูเลิศ, เกษม ศุภสิทธิ์ และอินทรา มุงเมือง. (2564). พระราชบัญญัติการศึกษา: ความสำคัญต่อการจัดการเรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 7(3), 74–86.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). การประเมินหลักสูตรที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงระบบโดยใช้รูปแบบ CIPP Model: คู่มือการประเมินหลักสูตรระดับบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุพิน รอดประพันธ์. (2561). การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิป (CIPP Model) โรงเรียนวัดห้วยธารทหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. โรงเรียนวัดห้วยธารทหาร.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา = Qualitative research in education* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรวัตร แก้วทองมูล. (2564). การประเมินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า. *วารสารวิชาการ T-VET Journal สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3*, 5(10), 138-153.

- สนุ พงศ์ศรี. (2553). *วิจัยทางการศึกษา*. ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา (สบว.). (2563). *การจัดทำโครงการ Science Technology Innovation (STI) : Smart Intensive Farming*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.).
- อนันต์ นามทองตัน. (2557). *การประเมินโครงการทางการศึกษา : ปฏิบัติจริง*. สหมิตร.
- อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. (2556). *ประเมินผลการดำเนินงานโครงการการติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2554-2556)*. สำนักบริการวิชาการ.
- อุทัย อ้นพิมพ์. (2554). *การจัดการความรู้เพื่อการทำเกษตรประณีตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง [ดุขุณินพนธ์ปริญญาเอกที่ไม่มีการตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- Ausubel, D. P. (1968). *Educational psychology: A cognitive view*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Becker, G. S. (1993). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (3rd ed.). Chicago: University of Chicago Press.
- King Bhumibol Adulyadej. (1999). *Philosophy of sufficiency economy*. Bangkok: Office of the Royal Development Projects Board.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. New York: Oxford University Press.
- OECD. (2019). *OECD learning compass 2030: A series of concept notes*. OECD Publishing.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, and applications*. John Wiley & Sons, Inc.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- UNESCO. (2015). *Rethinking education: Towards a global common good?* Paris: UNESCO Publishing.
- UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. Paris: UNESCO.

การประกันภัยความรับผิดทางกีฬาและความสัมพันธ์กับประกันภัยจาก
ความผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับกีฬากับจัดการความเสี่ยงสำหรับกิจกรรมกีฬา
Sports Liability Insurance and Its Relation to Sports-Related Errors
and Risk Management for the Sports Events

ปีติเทพ อยู่ยืนยง¹
Pedithep Youyuenyong¹

Receive: 8 สิงหาคม 2568 Revised: 3 ตุลาคม 2568 Accepted: 8 ตุลาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าการประกันภัยความรับผิดทางกีฬาได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการป้องกันความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกีฬาได้อย่างไร บทความนี้จึงมุ่งทบทวนการคุ้มครองการเล่นกีฬาอย่างมือสมัครเล่นและการเล่นกีฬาอย่างมืออาชีพ ที่ได้รับจากการประกันภัยความรับผิดทางกีฬา ผ่านการศึกษาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับหลักการประกันภัยและการบริหารปกครองกีฬา โดยสรุปได้ว่าการประกันภัยความรับผิดทางกีฬาทำให้ความคุ้มครองบรรดาผู้เกี่ยวข้องกับกีฬาได้รับความคุ้มครองมากขึ้น รับประกันได้มากขึ้น และชัดเจนได้มากขึ้น และทำให้ระบบประกันภัยความรับผิดทางกีฬาถูกนำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น บทความนี้ศึกษาถึงการคุ้มครองบรรดาผู้เกี่ยวข้องกับกีฬาที่มีประสิทธิภาพจากการประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลและองค์กรกีฬา บทความฉบับนี้ยังวิเคราะห์ว่าผลิตภัณฑ์ประกันภัยทางกีฬาที่ถูกออกแบบมาปกป้องนักกีฬา ผู้ฝึกสอน องค์กรกีฬาและผู้จัดการแข่งขันกีฬาควรถูกพัฒนาขึ้นมาใช้ในประเทศไทยในอนาคต

คำสำคัญ: การคุ้มครองนักกีฬา, การประกันภัยความรับผิดทางกีฬา, ความผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับกีฬา, การจัดการความเสี่ยง, กิจกรรมกีฬา

ABSTRACT

This paper shows how sports liability insurance has become a key element of sport-related risk protection in almost all sport activities. This paper reviews the protection of amateurism and professionalism provided by sports liability insurance through the crucial aspects of insurance essentials and sports governance. In summary, they make sports liability insurance more coverable, more underwritten and more indemnifiable and the sports liability insurance systems easier to navigate. This paper

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; Assistant Professor, Faculty of Law, Chiang Mai University, Thailand; e-mail pedithep.y@cmu.ac.th

examines the effective protection provided by individual and organizational liability insurance. This paper also assesses how a category of sports insurance products designed to protect athletes, coaches, sports organizations, and sports event organizers should be developed in Thailand in the future.

KEYWORDS: Athlete Protection, Sports Liability Insurance, Sports-Related Errors, Risk Management, Sports Events

บทนำ

การดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาอาจเผชิญกับความเสี่ยง (Risks) เนื่องจากความผิดพลาดหรือความบกพร่อง จากความพลั้งเผลอ ความเผลอเรอ ความประมาทเล่นเล่อที่เกิดขึ้นจากการละเล่นกีฬาในสนามกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาของผู้จัดการแข่งขันกีฬา อันอาจนำไปสู่การเกิดความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ต้องเสียหาย ผู้ได้รับความเสียหายหรือผู้ต้องเสียหายอาจใช้สิทธิของตนในการฟ้องร้องเพื่อเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนได้ เมื่อนักกีฬา บุคลากรทางกีฬาและผู้จัดการแข่งขันกีฬามีองค์กรบริหารปกครองกีฬา (Sports Governing Bodies) มาใช้อำนาจกำกับดูแลหรือปกครองควบคุมบรรดาสมาชิกหรือผู้ร่วมกิจกรรมของตนให้ลงทำการแข่งขันกีฬาหรือปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานของการละเล่นกีฬา การปฏิบัติงานด้านกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาให้เป็นไปตามมาตรฐาน (Standards) การดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาแล้ว หากการละเล่นกีฬา การปฏิบัติงานด้านกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาอาจมีความเสี่ยงที่จะเผชิญต่อความผิดพลาดอันก่อให้เกิดความเสียหายหรือความสูญเสียต่อบรรดานักกีฬาหรือบุคลากรทางกีฬาด้วยตนเอง ก็ดีหรือต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกีฬาก็ตาม (Randall, 2015) ไม่ว่าจะเป็นความผิดพลาดจากความประมาทเล่นเล่อ รวมทั้งการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่ (Izzo, 2014) เช่น หน้าที่ตามกฎหมายหรือหน้าที่ตามสัญญาที่ตาม องค์กรบริหารปกครองกีฬาอาจวางมาตรฐาน การทำประกันภัยให้ความคุ้มครองผู้เสียหายหรือผู้ต้องเสียหายจากความประมาทเล่นเล่อของนักกีฬา บุคลากรด้านกีฬาหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาเพื่อให้ได้รับการเยียวยาความเสียหายหรือได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้น อีกด้านหนึ่งการทำประกันเช่นนี้อาจช่วยบริหารความเสี่ยงให้กับนักกีฬา บุคลากรกีฬาหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาที่อาจทำกิจกรรมหรือดำเนินงานที่สร้างความผิดพลาดได้ เช่นเดียวกับกับผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่น ๆ

บทความนี้ไม่ใช่บทความวิจัย แต่ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์การประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬา (Sports Liability Insurance) และความสัมพันธ์กับประกันภัยจากความผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับกีฬากับการจัดการความเสี่ยงสำหรับกิจกรรมกีฬา (Risk Management in Sports) ในรูปแบบของบทความวิชาการ ซึ่งมุ่งศึกษาว่าการประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาจะส่งผลดีทั้งต่อตัวนักกีฬาเองหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬา ตลอดจนการวางมาตรฐานขององค์กรบริหารปกครองกีฬาในลักษณะที่เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงในการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬา ซึ่งผู้จัดการแข่งขันกีฬาต้องจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาการจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาในการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬายัง

ส่งเสริมสภาพลักษณะที่ดีให้กับวงการกีฬาในทำนองที่ว่าวงการกีฬามีมาตรฐานวิชาชีพการจัดการแข่งขันกีฬาที่ชัดเจน ส่งเสริมความเป็นมืออาชีพในการจัดการแข่งขันกีฬา และความน่าเชื่อถือให้กับวงการกีฬาต่อผู้คนในวงการกีฬาและสาธารณชน เพราะหากปล่อยให้เกิดความผิดพลาดในระหว่างกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาเกิดขึ้น แล้วความผิดพลาดเช่นนี้อาจเกิดจากความผิดพลาดบกพร่องจากการทำกิจกรรมกีฬา การละเล่นกีฬาในการแข่งขันกีฬาหรือการปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรทางกีฬาในทางที่สร้างความเสียหาย สูญเสียหรือกระทบต่อสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของผู้อื่นแล้ว ผู้ได้รับความเสียหายพึงได้รับการเยียวยาความเสียหายจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม การรับประกันภัยความรับผิดทางกีฬาจากภาครัฐก็จุดสาคุธรรมประกันภัยผู้รับประกันภัยและการใช้ประกันภัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารความเสี่ยงในการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬา ย่อมช่วยลดผลกระทบทางการเงินจากความผิดพลาดที่ก่อให้เกิดความสูญเสียหรือเหตุการณ์ที่สร้างความเสียหายอันเป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันต่าง ๆ ซึ่งการรับประกันภัยความรับผิดทางกีฬาอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้อยู่ในวงการกีฬาไทยในอนาคต เช่น นักกีฬา ผู้ฝึกสอน องค์กรกีฬาและผู้จัดการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

ประกันภัยความรับผิดทางกีฬา

ผู้ประกอบการอาชีพหรือผู้ประกอบการวิชาชีพหลากหลายสาขาวิชาด้วยกัน ย่อมต้องทำประกันภัยความรับผิด (Professional Indemnity Insurance) เอาไว้ เพื่อให้ตนเองมีความสามารถรับผิดชอบต่อผู้ได้รับความเสียหายจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของตนโดยการกระทำดังกล่าวผู้ประกอบการอาชีพหรือผู้ประกอบการวิชาชีพไม่ได้เจตนาหรือจงใจ แต่กระทำการในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลผู้ประกอบการอาชีพหรือผู้ประกอบการวิชาชีพในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้ประกอบการอาชีพหรือผู้ประกอบการวิชาชีพอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ (Baker, 2005)

กิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาในปัจจุบัน อาจปรากฏสถานการณ์ที่ว่า นักกีฬา (Athletes) หรือผู้มีส่วนร่วมกิจกรรมกีฬาซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพด้านกีฬาสาขาต่าง ๆ (Professional Sports Participants) (Osborne, 2001) เช่น ผู้ตัดสิน (Referees) ผู้ฝึกสอน (Coaches) หรือผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับ การแข่งขันกีฬาอาชีพอื่น ๆ ซึ่งปฏิบัติงานในอาชีพหรือวิชาชีพของตนเอง จนอาจเกิดความผิดพลาดจนทำให้เกิดความเสียหายแก่สโมสรกีฬาหรือสมาคมกีฬาดั้งเดิมของตนเอง ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ร่วมกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬารายอื่น (Partington, 2014) และทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬา (Hamilton, 2019) อีกทั้งสโมสรกีฬา (Clubs) หรือสมาคมกีฬา (Associations) ก็อาจดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือจัดการแข่งขันกีฬาจนทำให้บรรดาผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับองค์กรของตนเองหรือบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย ทั้งต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินหรือส่งผลกระทบในด้านลบต่อสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด นำมาซึ่งการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทน (Compensation) อันเป็นบ่อเกิดแห่งความเสียหายทางธุรกิจที่สโมสรกีฬาหรือสมาคมกีฬาที่ต้องแบกรับภาระการเยียวยาให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับการชดเชยเยียวยาจนกลับคืนสู่ฐานะเดิม (Wolin & Lang, 2013)

เหตุนี้เองบริษัทประกันภัยหลายแห่งทั่วโลกจึงสร้างผลิตภัณฑ์ประกันภัย ได้แก่ ประกันภัยความรับผิดทางกีฬา (Sports Liability Insurance) ที่เปิดโอกาสให้นักกีฬา ผู้มีส่วนร่วมกิจกรรมกีฬา

สโมสรกีฬาหรือสมาคมกีฬาได้บริหารความเสี่ยงที่ตนเผชิญอยู่ บุคคลเหล่านี้อาจกลายเป็นผู้เอาประกันภัย (Insured) ที่โอนความเสี่ยงภัยของตนเองไปยังบริษัทประกันภัยในฐานะผู้รับประกันภัย (Insurer) โดยบุคคลเหล่านี้ต้องจ่ายเบี้ยประกันภัย (Premium) ให้แก่บริษัทประกันภัยในฐานะผู้รับประกันภัยตามที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬา ถ้าบรรดาผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับองค์กรของตนเองหรือบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย ทั้งต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินหรือส่งผลกระทบต่อในด้านลบต่อสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด แล้วความเสียหายดังกล่าวต้องไม่ได้เกิดจากการกระทำโดยจงใจ (Not Intention) ของบุคคลดังกล่าว แต่ต้องเป็นความเสียหายที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อ (Negligence) ดังนั้นบริษัทประกันภัยจึงต้องมีหน้าที่ชดเชยเยียวยาค่าสินไหมทดแทน ตามจำนวนหรืออัตราที่ปรากฏในกรมธรรม์ประกันภัย (Insurance Policy) ให้แก่ผู้เอาประกันภัย ซึ่งถือว่าผู้เอาประกันภัยเช่นว่าเป็นผู้รับประโยชน์ (Beneficiary) นั้นหมายความว่าบุคคลเหล่านี้เป็นทั้งผู้เอาประกันภัยและผู้รับประโยชน์ในคนเดียวกัน แล้วบุคคลเหล่านี้นำค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับจากบริษัทประกันภัย ไปเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายจากความประมาทเลินเล่อของตน เพื่อให้ได้รับการชดเชยเยียวยาจนกลับคืนสู่ฐานะเดิม

ประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬารอบคลุมไปถึงความเสี่ยงภัยจากอุบัติเหตุ (Accidental Damages) อันเป็นการให้ความคุ้มครองความรับผิดชอบต่อบรรดาผู้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาของสโมสรกีฬาหรือบรรดาผู้อยู่ภายใต้การบริหารปกครองของสมาคมกีฬา (Horton, 2003) เช่น อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นต่อผู้ชมการแข่งขันกีฬาในสนามกีฬา อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นต่อนักกีฬาระหว่างเกมการแข่งขันกีฬา กำลังดำเนินอยู่ และอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นต่อสนามกีฬาอันเป็นสถานที่ที่ผู้จัดการแข่งขันกีฬาเข้ามาใช้งาน ตลอดจนคุ้มครองความรับผิดตามกฎหมายของผู้จัดการแข่งขันกีฬาจากอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นต่อบุคคลภายนอกหรือผู้พักอาศัยในชุมชนใกล้เคียงพื้นที่จัดกิจกรรมกีฬาอีกด้วย เช่น อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้พักอาศัยบริเวณใกล้เคียงสนามกีฬาหรือพื้นที่จัดกิจกรรมกีฬา ซึ่งอุบัติเหตุเช่นนี้อาจเป็นผลโดยตรงจากความผิดพลาดหรือการฉ้อฉลหน้าที่ที่จะต้องบริหารความเสี่ยงอย่างผู้ปฏิบัติงานด้านกีฬาทั่วไปในแขนงอาชีพต่าง ๆ พึงกระทำ (Tavella, 2010)

นอกจากนี้ประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬายังครอบคลุมถึงการประกันความรับผิดทางวิชาชีพด้านกีฬา (Sport Professional Indemnity Insurance) สร้างการคุ้มครองความเสียหายอันเกิดขึ้นจากความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องในผู้ประกอบอาชีพหรือประกอบวิชาชีพในวงการกีฬา เช่น ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน ตัวแทนนักกีฬา ฯลฯ ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของตนโดยไม่ได้ใช้ความระมัดระวังตามปกติวิสัยของผู้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพด้านกีฬา อันนับเป็นความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบอาชีพหรือประกอบวิชาชีพในวงการกีฬา เช่น การให้ข้อแนะนำโดยบกพร่อง (Negligent Advice) หรือการฝึกสอนโดยมีความผิดพลาด (Negligent Instruction) เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ประกันภัยความรับผิดทางกีฬาเป็นผลิตภัณฑ์ประกันภัยที่ช่วยบริหารความเสี่ยงจากการกระทำโดยประมาทในการปฏิบัติงานตามอาชีพหรือวิชาชีพด้านกีฬา แล้วการปฏิบัติงานเช่นนี้เป็นผลโดยตรงที่ทำให้บรรดาผู้เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกีฬาหรือบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนั้นเมื่อผู้เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกีฬาหรือบุคคลภายนอกในฐานะผู้ได้รับความเสียหายมาฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน ผู้ประกอบอาชีพหรือผู้ประกอบวิชาชีพ

ด้านกีฬาอ้อมมีระบบประกันภัยมาส่งเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจให้สามารถเยียวยาความเสียหายให้ผู้ได้รับความเสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมหรือได้รับการชดเชยทางเศรษฐกิจอย่างเหมาะสมจนกลับคืนสู่สภาพเดิม ในอีกด้านหนึ่งประกันภัยความรับผิดทางกีฬาช่วยให้บรรดาองค์กรด้านกีฬาอย่างเช่นสโมสรกีฬาหรือสมาคมกีฬาในฐานะผู้ดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาสามารถตัดสินใจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ประกันภัยจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรมประกันภัยมาช่วยบริหารความเสี่ยงที่กำลังเผชิญอยู่ในธุรกิจอุตสาหกรรมด้านกีฬาของตน (Farizani Gohari, Pourranjbar, & Hakakzade, 2023) หากองค์กรด้านกีฬาดังกล่าวได้มีการทำประกันภัยความรับผิดทางกีฬาเรียบร้อยแล้ว หากผู้เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับองค์กรของตนหรือบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายเนื่องจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือจัดการแข่งขันกีฬาที่อาจส่งผลกระทบในด้านลบจนสร้างความเสียหายให้กับผู้เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับองค์กรของตนหรือบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายแล้ว การประกันภัยเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาตามสมควรและเหมาะสม ในอีกด้านหนึ่งก็สร้างความมั่นใจทางการเงินให้กับองค์กรว่าหากองค์กรถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากความผิดพลาดจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาแล้ว องค์กรของตนจะมีค่าใช้จ่ายอย่างเพียงพอที่จะใช้ในการต่อสู้คดีและเยียวยาชดเชยความเสียหายให้กับผู้ได้รับความเสียหายจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬา

ความรับผิดทางแพ่งของนักกีฬาหรือผู้ประกอบการอาชีพ (หรือวิชาชีพ) ทางกีฬา

โดยทั่วไปความรับผิดทางแพ่งของนักกีฬาหรือผู้ประกอบการอาชีพ (หรือวิชาชีพ) ทางกีฬามักเป็นความรับผิดเพื่อละเมิดของนักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาที่ต้องรับผิดตามกฎหมายจากการกระทำความประมาทเลินเล่อ ทำให้ผู้ร่วมวงการกีฬาหรือบุคคลอื่น ๆ ได้รับความเสียหายจนถึงแก่ชีวิต หรือเป็นอันตรายส่งผลร้ายต่อร่างกาย อนามัย ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นผลให้นักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาที่จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาให้ผู้ร่วมวงการกีฬาหรือบุคคลอื่น ๆ ได้รับความเสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิม ในขณะที่ความรับผิดทางแพ่งของนักกีฬาหรือผู้ประกอบการอาชีพ (หรือวิชาชีพ) ก็อาจเกิดขึ้นจากการผิดสัญญาต่อคู่สัญญาหรือการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงจนเป็นบ่อเกิดแห่งความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่น (Sports Events and Tourism Association, 2024) โดยที่กฎหมายอาจจะระบุเอาไว้อย่างชัดเจนว่าฝ่ายที่ต้องเสียหายจากการผิดสัญญาหรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงตลอดจนไม่ปฏิบัติตามชำระหนี้ตามสัญญาต่างตอบแทนต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ในอีกด้านหนึ่งผู้ร่วมวงการกีฬาหรือบุคคลอื่น ๆ ได้รับความเสียหายก็ย่อมสามารถใช้สิทธิในทางแพ่งเรียกร้องให้นักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาที่จำต้องใช้ค่าเสียหายเพื่อเยียวยาให้ผู้ร่วมวงการกีฬาหรือบุคคลอื่น ๆ ได้รับความเสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิม

ทั้งนี้ กรมธรรม์ประกันภัยอันเป็นข้อตกลงที่ทำขึ้นระหว่างบริษัทประกันภัยและนักกีฬาหรือผู้ประกอบการอาชีพ (หรือวิชาชีพ) ทางกีฬา มักระบุความคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นต่อนักกีฬาหรือผู้ประกอบการอาชีพทางกีฬาในฐานะผู้เอาประกันภัยเอาไว้ เมื่อบุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชดเชยต่อบุคคลภายนอกหรือบุคคลในวงการกีฬาด้วยกัน หากปรากฏว่ามีความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด อันเนื่องมาจากความผิดพลาดหรือความประมาทเลินเล่อในการละเล่นกีฬาหรือการปฏิบัติงานด้านกีฬา กรมธรรม์ประกันภัยอาจเป็นข้อตกลงที่ทำขึ้นระหว่างบริษัทประกันภัยและ

องค์กรกีฬา เช่น สมาคมกีฬา สโมสรกีฬา หรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาอื่น ๆ เพื่อประกันความผิดพลาดในการดำเนินกิจกรรมกีฬา การจัดการแข่งขันกีฬา หรือจากการกระทำของบุคคลที่ปฏิบัติงานภายใต้อำนาจของสมาคมกีฬา สโมสรกีฬาหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬา

สำหรับความรับผิดทางกีฬาของนักกีฬาหรือบุคลากรทางกีฬาอาจจำแนกได้เป็น 2 ประการได้แก่

(ก) ประการแรก ความรับผิดตามสัญญา (Contractual Liability) ได้แก่ ความรับผิดที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากนักกีฬาหรือบุคลากรทางกีฬาปฏิบัติงานฝ่าฝืนไม่เป็นไปตามสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลงว่าจ้างให้ปฏิบัติงาน ซึ่งนักกีฬาหรือบุคลากรทางกีฬามีหน้าที่ (หน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบ) ที่จะต้องปฏิบัติงานในทางการที่จ้างหรือตามข้อตกลงที่ได้มอบหมายให้ปฏิบัติงานที่ระบุเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่นักกีฬาบางคนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ระบุเอาไว้ในสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลงที่ได้มอบหมายหน้าที่ จนทำให้เกิดความเสียหายต่อนายจ้าง องค์กรต้นสังกัด หรือบุคคลที่ภายนอก อีกทั้งความรับผิดตามสัญญาเช่นนี้ยังรวมถึงความรับผิดที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสมาคมกีฬา สโมสรกีฬาหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาฝ่าฝืนไม่เป็นไปตามสัญญาหรือข้อตกลงที่ตกลงเอาไว้กับบุคคลภายนอกหรือปฏิบัติต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง ความเสี่ยงที่สมาคมกีฬา สโมสรกีฬาหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาที่อาจถูกเรียกร้องให้รับผิดชอบเป็นความเสี่ยงคาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือจัดการแข่งขันกีฬาของตน

(ข) ประการที่ ความรับผิดเพื่อละเมิด (Tort Liability) ได้แก่ ความรับผิดในกรณีที่นักกีฬาหรือผู้ประกอบอาชีพทางกีฬาประมาทเลินเล่อหรือก่อความผิดพลาดให้เกิดขึ้น แล้วผลจากความประมาทเลินเล่อหรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทำให้ผู้ร่วมวงการกีฬาหรือบุคคลอื่นได้รับเสียหายแก่ชีวิต แก่ร่างกาย ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ผลที่ตามมาย่อมทำให้นักกีฬาหรือผู้ประกอบอาชีพทางกีฬาต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากความประมาทเลินเล่อหรือความผิดพลาดของตน นักกีฬาหรือผู้ประกอบอาชีพทางกีฬาย่อมมีหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลงให้ปฏิบัติงานด้านกีฬา ซึ่งโดยทั่วไปแก่นักกีฬาหรือผู้ประกอบอาชีพทางกีฬาอาจต้องรับผิดชอบหากดเว้นไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงานหรือข้อตกลงให้ปฏิบัติงานด้านกีฬา แต่ถ้านักกีฬาหรือผู้ประกอบอาชีพทางกีฬาปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ได้ใช้ความระมัดระวังอย่างเหมาะสมและสมควรในการร่วมกิจกรรมกีฬาหรือลงทำการแข่งขันกีฬาแล้ว หรือไม่ได้ใช้ความระมัดระวังเพียงพอในการทำกิจกรรมกีฬาหรือในการแข่งขันกีฬา เช่นนี้หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้นจากความไม่ระมัดระวังหรือความประมาทเลินเล่อแล้ว นักกีฬาหรือผู้ประกอบอาชีพทางกีฬาก็ต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิด (Urban, 1998) โดยแม้ว่านักกีฬาหรือผู้ประกอบอาชีพทางกีฬาดังกล่าวจะไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในทางการที่จ้างตามสัญญาจ้างแรงงานหรือปฏิบัติตามข้อตกลงให้ปฏิบัติงานด้านกีฬาก็ตาม แต่ถ้ามีการกระทำละเมิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างการแข่งขันกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬา นักกีฬาหรือผู้ประกอบอาชีพทางกีฬาก็ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน (Lazaroff, 1990) ตัวอย่างเช่น ผู้ฝึกสอนกีฬา (Coach) และทีมกีฬา (Team) อาจให้คำปรึกษาที่ไม่เหมาะสม (Improper Supervision) ซึ่งถือว่าผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬาไม่ได้ใช้ความระมัดระวังตามปกติวิสัยของผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านกีฬาในฐานะผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬา นับเป็นความประมาทเลินเล่อของผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬา ผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬาจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อโจทก์ ผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬาที่อาจอยู่ในฐานะทั้งผู้เอาประกันและผู้รับ

ประโยชน์ในคนเดียวกัน หรือผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬาอาจถูกระบุหรือกำหนดไว้ในกฎระเบียบประกันภัย ความรับผิดชอบทางกีฬา เพื่อให้เป็นผู้รับผิดชอบเมื่อมีอุบัติเหตุละเมิดเกิดขึ้น ทำให้ผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬาได้รับเงินค่าต่อสู้คดี (Legal Defense Costs) หรือเงินสำหรับจ่ายเป็นค่าสินไหมทดแทน (Damages) กล่าวโดยสรุปการประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาย่อมทำให้ผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬาได้รับการดูแลทางการเงินจากบริษัทประกันภัยในฐานะผู้รับประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬานั้นเอง โดยที่สโมสรกีฬาหรือสมาคมกีฬาต้นสังกัดในฐานะผู้เอาประกันอาจทำประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาโดยระบุเอาไว้ให้ผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬาเป็นผู้รับผิดชอบ (หรือเป็นผู้ได้รับความคุ้มครอง) ในกฎระเบียบ หรือผู้ฝึกสอนกีฬาและทีมกีฬาในฐานะผู้เอาประกันอาจทำประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาด้วยตนเอง โดยระบุเอาไว้ให้ตนเองเป็นผู้รับผิดชอบในกฎระเบียบ

อย่างไรก็ตาม การที่นักกีฬาหรือผู้ประกอบการกีฬาทางกีฬาอาจใจกระทำให้ผู้คนในวงการกีฬาด้วยกันหรือบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย โดยที่ตัวของนักกีฬาหรือผู้ประกอบการกีฬาทางกีฬาก็รู้ว่าการกระทำโดยจงใจดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลร้ายหรือความเสียหายต่อผู้คนในวงการกีฬาด้วยกันหรือบุคคลภายนอกได้อย่างไร (Wagner, 2006) เช่น (ก) นักกีฬาทีมหนึ่งจงใจทำร้ายร่างกายให้นักกีฬาทีมอื่นที่ลงทำการแข่งขันกีฬาด้วยกันได้รับความเสียหายแก่ร่างกาย (ข) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสนามกีฬาอาจใจดเว้นกระทำตามหน้าที่จนเป็นเหตุให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือเหตุชุลมุนในสนามกีฬา หรือ (ค) ผู้ฝึกสอนจงใจให้คำแนะนำที่ผิดพลาดแก่นักกีฬาในทีมจนเป็นเหตุให้ทีมพ่ายแพ้ในการแข่งขันกีฬา ฯลฯ ดังนี้การกระทำโดยจงใจเช่นนี้ย่อมถือเป็นความประพฤติที่ชั่วร้ายในวงการกีฬา โดยการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในวงการกีฬาเพื่อสร้างความเสียหายให้กับผู้คนในวงการกีฬาด้วยกันเองหรือบุคคลภายนอก เหตุนี้กฎระเบียบประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬามักไม่คุ้มครองความเสียหายหรือความสูญเสียอันเป็นผลโดยตรงจากการที่นักกีฬาหรือผู้ประกอบการกีฬาทำการโดยจงใจ (Intentional Actions) ให้ผู้คนในวงการกีฬาด้วยกันหรือบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬามุ่งเน้นให้เกิดการบริหารความเสี่ยงในการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬานั้น พร้อมกับเป็นกลไกที่ช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินเมื่อเกิดเหตุการณ์อันไม่คาดฝัน (Unexpected Events) ในการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬา โดยไม่เน้นคุ้มครองการจงใจกระทำให้เกิดภัยทางศีลธรรม (Moral Hazard) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำทุจริตหรือการแสดงพฤติกรรมอย่างไม่เหมาะสมของนักกีฬาหรือผู้ประกอบการกีฬา ซึ่งไม่เพียงขัดต่อจริยธรรมของความเป็นนักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬาแล้ว การกระทำเช่นนี้ยังอาจกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณหรือทางทำมาหาได้ทางเจริญของวงการกีฬาอีกด้วย ตลอดจนประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาก็ไม่คุ้มครองการกระทำอันฝ่าฝืนจริยธรรมของความเป็นนักกีฬาหรือบุคลากรทางการกีฬา

ประกันภัยความรับผิดชอบกีฬาภายใต้ระบบการบริหารปกครองกีฬาสากล

การที่สหพันธ์กีฬานานาชาติ (International Sports Federations หรือ IFs) หรือสมาคมกีฬาสากล (Global Sports Associations พยายามรวมอำนาจบริหารปกครองชนิดกีฬาของตนเองไว้ เพื่อรวมอำนาจการตัดสินใจเอาไว้ที่องค์กรของตนในฐานะที่เป็นองค์กรบริหารปกครองกีฬา (Sports Governing Bodies หรือ SGBs) ใช้อำนาจหน้าที่ของตนดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือกำกับดูแลการแข่งขัน

กีฬาในชนิดกีฬาของตนให้ได้มาตรฐาน (Standards) ตามที่องค์กรของตนตั้งเอาไว้ (Brown, 2023) องค์กรเช่นนี้ย่อมสามารถใช้อำนาจบริหารกีฬาในชนิดกีฬาของตนครอบคลุมบรรดาสมาคมกีฬาระดับชาติที่เข้ามาเป็นสมาชิกและใช้อำนาจกำกับดูแลการจัดการแข่งขันกีฬาในชนิดกีฬาของตนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ตนตั้งเอาไว้ สหพันธ์กีฬานานาชาติหรือสมาคมกีฬาสากลจึงมักวางมาตรฐาน (Standardization) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬา (European Association of Sport Risk Managers, 2014)

ในการประกันภัยกลไกสำคัญสำหรับโอบความเสี่ยงจากองค์กรของตนหรือจากบรรดาสมาชิกภายใต้การบริหารปกครองของตนไปสู่บริษัทประกันภัย โดยองค์กรของตนหรือจากบรรดาสมาชิกภายใต้การบริหารปกครองของตนจะเบี้ยประกันภัย ให้แก่บริษัทประกันภัยเพื่อให้บริษัทประกันภัยรับประกันความรับผิดชอบที่เกิเกิดขึ้นในระหว่างที่มีกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาดำเนินอยู่ตามที่ได้ตกลงกันเอาไว้ เมื่อเกิดความเสียหายขึ้นจากความประมาทเลินเล่อที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือความผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการแข่งขันกีฬาของสหพันธ์กีฬานานาชาติ สมาคมกีฬาสากล หรือสมาคมกีฬาระดับชาติที่สังกัดสหพันธ์กีฬานานาชาติหรือสมาคมกีฬานานาชาติ บริษัทประกันภัยจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายจากความประมาทเลินเล่อหรือความผิดพลาดตามที่ความคุ้มครองที่ปรากฏอยู่ในกรมธรรม์ประกันภัย ให้แก่สหพันธ์กีฬานานาชาติ สมาคมกีฬาสากล หรือสมาคมกีฬาระดับชาติที่สังกัดสหพันธ์กีฬานานาชาติหรือสมาคมกีฬานานาชาติที่อาจเป็นทั้งผู้เอาประกันและผู้รับประกันภัยในบุคคลเดียวกันแล้วแต่กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาที่มีผู้ติดตามรับชมจากสื่อสาธารณะ (Public Viewing Event) (Genovard, Muñoz, Petchamé, & Solanellas, 2025) ตัวอย่างเช่น การที่สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติหรือฟีฟ่า (FIFA) วางระเบียบสำหรับการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาที่มีผู้ติดตามรับชมจากสื่อสาธารณะ ซึ่งถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลโลกปี 2022 ณ ประเทศกาตาร์ (The FIFA World Cup Qatar 2022™ Regulations for Public Viewing Events) (Fédération Internationale de Football Association, n.d.) ที่ระบุเอาไว้ให้องค์กรสื่อสาธารณะต้องทำประกันภัยความรับผิดชอบจากการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลโลกปี 2022 เอาไว้ อันถือว่าเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะการเป็นองค์กรสื่อสาธารณะที่ได้รับคัดเลือกให้ถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลโลกปี 2022 (Specification) เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขที่จะได้รับการรับรองคุณภาพของการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลโลกปี 2022 อันเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพการแข่งขันกีฬาฟุตบอลโลกปี 2022 ไปสู่สาธารณะ และกำหนดเอาไว้ในระเบียบฉบับนี้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีเป้าหมายในการยกระดับมาตรฐานการถ่ายทอดการแข่งขันฟุตบอลโลกให้สามารถรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างที่มีการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลโลก เป็นต้น

อีกทั้งฟีฟ่าเองยังกำหนดระเบียบว่าด้วยตัวแทนผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามฟีฟ่า (FIFA Match Agents Regulations) (Fédération Internationale de Football Association, 2021) วางระบบการได้รับอนุญาตให้เป็นตัวแทนผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามฟีฟ่า (FIFA Match Agent Licensing System) ซึ่งระบบเช่นนี้ใช้กลไกการออกใบอนุญาตเพื่อให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลของประเทศอื่นเป็นที่ตั้งสมาคมชาติสมาชิกของฟีฟ่าสามารถได้รับสิทธิให้เป็นตัวแทนผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามฟีฟ่า (Organizing Matches) กลไกเช่นนี้มีเป้าหมายสำหรับเพื่อกำกับดูแลหรือควบคุมการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลของฟีฟ่าในประเทศอื่นเป็นที่ตั้งของสมาคมชาติสมาชิกให้อยู่

ภายใต้กฎระเบียบและกรอบกติกาที่กีฬาได้กำหนดเอาไว้ ระเบียบฉบับนี้ยังได้วางหลักเกณฑ์ให้กีฬาพิจารณาถึงการจัดการความเสี่ยงของผู้สมัครเป็นตัวแทนผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามกีฬา โดยผู้สมัครดังกล่าวต้องนำเสนอแผนการบริหารความเสี่ยงด้วยทำประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาให้กับบริษัทประกันภัยที่มีความน่าเชื่อถือ ทำให้การจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามกีฬา ที่อยู่ในระดับความเสี่ยงต่ำที่สุด อีกด้านหนึ่งการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามกีฬาก็ย่อมได้รับความน่าเชื่อถือจากนานาชาติอย่างสูงสุด ซึ่งกีฬาจะใช้เหตุผลนี้ในการประเมินผู้สมัครเป็นตัวแทนผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามกีฬา

กล่าวโดยสรุป ความเป็นอิสระในการบริหารปกครองตนเองขององค์กรบริหารปกครองกีฬา เช่น สหพันธ์กีฬานานาชาติหรือสมาคมกีฬาสากล ทำให้องค์กรบริหารปกครองกีฬามีอำนาจหน้าที่ในกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือควบคุมตรวจสอบการจัดการแข่งขันกีฬาภายในเขตของตนเองที่มีเขตอำนาจบริหารปกครองกีฬาเหนือสมาคมชาติสมาชิก โดยมีเป้าหมายเพื่อวางมาตรฐานให้การดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาอยู่ภายใต้การบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม ทั้งนี้องค์กรบริหารปกครองกีฬาสามารถใช้การประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาให้ความคุ้มครองความรับผิดชอบสัญญาหรือความรับผิดชอบเพื่อละเมิด อันสืบเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาที่ตนเองกำกับดูแลหรือการจัดการแข่งขันกีฬาที่ตนเองเป็นผู้จัด โดยมีความบกพร่องหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลภายนอก บริษัทประกันภัยสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาเพื่อสร้างกรมธรรม์กำหนดให้บริษัทประกันภัยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายหรือจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้องค์กรบริหารปกครองกีฬาไปชดใช้ให้กับผู้ได้รับความเสียหาย อีกด้านหนึ่งเนื่องจากองค์กรบริหารปกครองกีฬาประสงค์ให้ตัวแทนผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามองค์กรบริหารปกครองกีฬาทำประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาเพื่อให้กรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวคุ้มครองผู้ได้รับความเสียหายจากการจัดการแข่งขันกีฬาในที่สาธารณะ สร้างหลักประกันให้กับผู้ร่วมกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาที่จัดโดยตัวแทนผู้จัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามองค์กรบริหารปกครองกีฬาอีกด้วยว่าจะได้รับการเยียวยาเมื่อได้รับความเสียหายหรือประสบอุบัติเหตุระหว่างเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาดังกล่าว

กฎหมายประกันภัยต่างประเทศกับประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬา

ในต่างประเทศมีผลิตภัณฑ์ประกันภัยที่หลากหลาย และมีบริษัทประกันภัยในฐานะผู้รับประกันภัยสร้างผลิตภัณฑ์จำพวกประกันภัยความรับผิดชอบขึ้นเพื่อบริหารความเสี่ยงให้ผู้เอาประกันภัยในกรณีที่อาจเผชิญความเสี่ยงที่จะต้องรับผิดชอบตามสัญญาหรือรับผิดเพื่อละเมิดต่อบุคคลอื่น โดยที่รัฐใช้อำนาจควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทประกันภัย ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย หรือระหว่างรัฐกับบริษัทประกันภัย โดยที่รัฐใช้อำนาจที่เหนือกว่าบริษัทประกันภัยเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของบรรดาเอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับธุรกิจประกันภัย ซึ่งรัฐเองใช้อำนาจเข้ามาจัดระเบียบธุรกิจอุตสาหกรรมประกันภัย เหตุนี้เองในหลายประเทศจึงบัญญัติกฎหมายประกันภัย (Insurance Law) ขึ้นมาเพื่อให้อำนาจแก่รัฐในการกำกับดูแลการออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดชอบและเปิดโอกาสให้ผู้ใช้กฎหมาย เช่น หน่วยงานของรัฐหรือศาล ในการตีความกฎหมายเพื่อปรับข้อเท็จจริงให้เข้ากับข้อกำหนดสำหรับสร้างความเป็นธรรมในธุรกิจอุตสาหกรรมประกันภัย ตลอดจนควบคุมความประพฤติของบริษัทประกันภัย ผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ

ภายใต้กรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิด ถ้าปฏิบัติไม่ตรงตามหลักเกณฑ์หรือปฏิบัติต่ำกว่ามาตรฐานที่กฎหมายประกันภัยกำหนด บริษัทประกันภัยในฐานะผู้รับประกันภัยก็ไม่อาจออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดได้

(ก) ประกันภัยความรับผิดทางกีฬาภายใต้กฎหมายประกันภัยสหรัฐอเมริกา

แต่ละรัฐในสหรัฐอเมริกา (U.S. States) จึงมักบัญญัติกฎระเบียบว่าด้วยการประกันภัยในแต่ละรัฐ ได้แก่ ประมวลประกันภัยของรัฐ (U.S. State Insurance Codes) ขึ้นมาเพื่อให้อำนาจแก่หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดของบริษัทประกันภัยในฐานะผู้รับประกันภัย ตลอดจนควบคุมมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวที่มาจากบริษัทประกันภัย โดยประมวลกฎหมายประกันภัยของแต่ละรัฐให้อำนาจหน่วยงานกำกับดูแลกิจการประกันภัย (State Insurance Departments) ในการติดตามตรวจสอบถ้อยคำหรือเนื้อความที่ปรากฏอยู่ในกรรมธรรม์ประกันภัยว่าเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่รัฐแต่ละรัฐได้กำหนดเอาไว้หรือไม่ ถ้าหากผลิตภัณฑ์เช่นนี้ได้มาตรฐานจึงจะได้รับการยินยอม (Approval) ให้วางจำหน่ายหรือให้บริการแก่ลูกค้าที่เป็นผู้เอาประกันได้ ประมวลเช่นว่านี้ยังมักกำหนดเกณฑ์การยื่นขอค่าสินไหมทดแทนที่ครอบคลุมตามกรรมธรรม์ความรับผิดทางกีฬา อีกทั้งบรรทัดฐานคำพิพากษาของศาลสหรัฐอเมริกาในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดทางกีฬาในวงการกีฬาสหรัฐอเมริกาที่มีมาแต่ก่อน ซึ่งอาจถูกใช้เป็นแนวทางในการตัดสินคดีที่มีข้อเท็จจริงซึ่งเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในอนาคต กล่าวอีกนัยหนึ่งระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของสหรัฐอเมริกา (U.S. Common Law) ใช้คำพิพากษาของศาลในคดีก่อนๆ มาเป็นแนวทางในการตัดสินคดี (Case Law) ที่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรับผิดทางกีฬาซึ่งเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในอนาคต เคยมีคดีที่เกิดขึ้นในระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกาที่กล่าวถึงประเด็นการประกันภัยความรับผิดทางกีฬาเอาไว้ ตัวอย่างเช่น คดี Kleinknecht v. Gettysburg College (1993) (Kleinknecht v. Gettysburg College, 1993) ที่วินิจฉัยไว้ว่าการที่วิทยาลัย Gettysburg College ฝ่ายจำเลย เป็นสถาบันการศึกษาต้นสังกัดของนาย Kleinknecht ฝ่ายโจทก์ ซึ่งเป็นนักกีฬาครอส (Lacrosse) ภายใต้สังกัดของจำเลย มีหน้าที่โดยตรงในการควบคุมและดูแลความปลอดภัย (Duty of Care) ของนักกีฬาครอสภายใต้สังกัด แต่ไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากเหตุอันสมควร จึงเป็นการกระทำโดยตวันการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลร้ายคืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่ร่างกายของนาย Kleinknecht นักกีฬาครอสภายใต้สังกัด ซึ่งประสบภาวะโรคหัวใจในขณะที่ลงทำการแข่งขันกีฬาในนามสถาบันการศึกษาต้นสังกัด เมื่อวิทยาลัย Gettysburg College กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังด้วยการให้มีการปฐมพยาบาลอย่างเร่งด่วนหรือการช่วยเหลือทางการแพทย์อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งวิทยาลัย Gettysburg College ที่อยู่ในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามภาวะวิสัยและพฤติการณ์ และวิทยาลัย Gettysburg College อาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ การกระทำของวิทยาลัย Gettysburg College จึงเป็นการกระทำโดยประมาทวิทยาลัย Gettysburg College จึงต้องรับผิดในทางแพ่งต่อนาย Kleinknecht ชดใช้ค่าเสียหายต่อนาย Kleinknecht ซึ่งในข้อพิพาทที่เกิดขึ้นบริษัทประกันภัยเข้ามาทำหน้าที่จ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อความรับผิดทางกีฬาของผู้ทำประกันภัย อันเกิดจากความผิดพลาดในการปฏิบัติงานในฐานะสถาบันการศึกษาต้นสังกัด เจื่อนไขที่ระบุไว้ในกรรมธรรม์และจำนวนวงเงินประกันที่ระบุเอาไว้ (Robinson, 1994)

(ข) ประกันภัยความรับผิดทางกีฬาภายใต้กฎหมายประกันภัยสหราชอาณาจักร

สำหรับการประกันภัยความรับผิดทางกีฬาในสหราชอาณาจักร อาศัยหลักเกณฑ์อันเป็นการประกันภัยความรับผิดทั่วไป มาเป็นมาตรฐานในการสร้างผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดทางกีฬาเพื่อคุ้มครองความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้ดำเนินกิจกรรมกีฬา ผู้จัดการแข่งขันกีฬาหรือผู้ร่วมกิจกรรมกีฬา ทั้งนี้กฎหมายประกันภัยสหราชอาณาจักร (UK Insurance Law) วางหลักเกณฑ์ว่าสัญญาประกันภัยความรับผิดระหว่างบริษัทประกันภัยในฐานะผู้รับประกันภัยเป็นสัญญาที่บริษัทประกันภัยตกลงจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้ดำเนินกิจกรรมกีฬา ผู้จัดการแข่งขันกีฬาหรือผู้ร่วมกิจกรรมกีฬา ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นความเสียหายต่อตัวของผู้ดำเนินกิจกรรมกีฬา ผู้จัดการแข่งขันกีฬาหรือผู้ร่วมกิจกรรมกีฬาเองก็ดี หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบุคคลภายนอกที่มาร่วมกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาก็ตาม ซึ่งโดยหลักทั่วไปมักจ่ายเพื่อเยียวยาความเสียหายตามความเป็นจริง (Indemnity) ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นหลักสุจริตอย่างยิ่ง (Utmost Good Faith) ที่คู่สัญญาจะต้องอาศัยการเข้าทำสัญญาด้วยความสุจริต ไม่ปกปิดความเสี่ยงอันเป็นเงื่อนไขประการสำคัญในการสมัครขอตกลงทำประกันภัยความรับผิดตามความเป็นจริงก็ดีหรือไม่ว่าจะเป็นการตีความความคุ้มครองความรับผิดต่อบุคคลภายนอกก็ตาม ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยบทบัญญัติกฎหมายประกันภัยทั่วไปมาอ้างอิง ได้แก่ พระราชบัญญัติ Insurance Act 2015 และการตีความของศาลก็ต้องอ้างอิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้ตีความไปในลักษณะที่ระงับข้อพิพาทที่มุ่งเน้นให้การประกันภัยความรับผิดสามารถเยียวยาให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยาอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม กฎหมายที่ว่ามานี้ ได้แก่ พระราชบัญญัติ Unfair Contract Terms Act 1977

นอกจากนี้ยังมีบรรทัดฐานคำพิพากษาของศาลอังกฤษตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษ (English Common Law) ที่กล่าวถึงประเด็นการประกันภัยความรับผิดทางกีฬาเอาไว้ ตัวอย่างเช่น คดี Watson v British Boxing Board of Control [2001] QB 134 (Watson v British Boxing Board of Control, 2001) ที่วินิจฉัยไว้ว่าคณะกรรมการควบคุมกีฬามวยบริติช (British Boxing Board of Control หรือ BBBC) ฝ่ายจำเลย เป็นผู้จัดการการแข่งขันกีฬามวยมีหน้าที่ดูแลการแข่งขันกีฬามวยที่ตนเองเป็นผู้จัดการแข่งขัน มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฐมพยาบาลในขั้นต้นและการส่งต่อนักกีฬาที่มวยรับบาดเจ็บไปยังสถานพยาบาลให้ทันท่วงที ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานสากลว่าด้วยการจัดการแข่งขันกีฬามวย โดยไม่ให้เกิดความเสียหายแก่นักกีฬามวยที่มาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา การที่ปล่อยให้ให้นักกีฬามวยไม่ได้รับการช่วยเหลือทางการแพทย์อย่างรวดเร็วและไม่ส่งต่อนักกีฬามวยที่ได้รับบาดเจ็บไปยังสถานพยาบาลให้ทันท่วงที เท่ากับว่าจำเลยไม่ได้ใช้ความระมัดระวังควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายจำเลยร่วมและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬา ดังกล่าวอย่างเหมาะสม ต้องถือว่าได้จำเลยประมาทเลินเล่อเป็นการละเมิดต่อฝ่ายโจทก์ เหตุนี้เองจำเลยต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับโจทก์ ศาลอังกฤษยังวินิจฉัยต่อไปว่าการที่จำเลยไม่ได้จัดหาการประกันภัยความรับผิดทางกีฬาอย่างเหมาะสมและการช่วยเหลือทางการแพทย์อย่างทันท่วงทีถือเป็นความรับผิดชอบของจำเลยในฐานะผู้จัดการแข่งขันกีฬามวย (Mitchell, 2002)

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าทั้งศาลสหรัฐอเมริกาและศาลอังกฤษได้วินิจฉัยสอดคล้องกันในประเด็นที่ว่า การฟ้องคดีต้นสังกัดของนักกีฬาหรือผู้จัดการแข่งขันกีฬาบริหารความเสี่ยงด้วยการทำประกันภัยความรับผิดทางกีฬา ย่อมสามารถให้มั่นใจว่านักกีฬาภายใต้สังกัดของตนเองหรือผู้ร่วมกิจกรรมกีฬาที่ตนเอง

เป็นผู้จัดมีโอกาที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายหรือได้รับการชดเชยที่เหมาะสมเมื่อเผชิญความสูญเสียจากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬา

ผู้เขียนก็ตั้งข้อสังเกตอีกว่าองค์กรบริหารปกครองกีฬาหลายองค์กร เช่น ฟิฟฟ่า ก็พยายามให้บรรดาสมาชิกหรือตัวแทนจัดการแข่งขันกีฬาในนามของตนดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือจัดการแข่งขันกีฬาให้เป็นไปตามกฎระเบียบว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาที่ตนเองกำหนดเอาไว้ และวางเกณฑ์บังคับให้การดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬามีการทำประกันภัยความรับผิดชอบเอาไว้ แล้วสถาบันตุลาการของรัฐ เช่น ศาลสหรัฐอเมริกา ศาลอังกฤษ ใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทหรือพิพาทภาคีทางกีฬา เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬา รวมทั้งศาลยังอาจกล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารความเสี่ยงด้วยประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาเอาไว้ในคำพิพากษาของตน

กฎหมายประกันภัยกับประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาภายใต้ระบบกฎหมายไทย

แม้ว่าในประเทศไทยจะมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดชอบทางวิชาชีพหรือผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบอาชีพ เพื่อปกป้องความเสี่ยง ที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพหรือประกอบอาชีพ เช่น การตรวจรักษาโรคที่ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังของแพทย์ หรือการรับเหมาก่อสร้างที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิศวกรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงเกียรติคุณหรือทางทำมาหาได้หรือเจริญของผู้ประกอบวิชาชีพ (หรือประกอบอาชีพ) ที่จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย การมีประกันความรับผิดชอบจึงช่วยเสริมสร้างความมั่นใจทางการเงินให้กับผู้ประกอบวิชาชีพ (หรือประกอบอาชีพ) และยังช่วยให้ลูกค้าผู้มาใช้บริการผู้ประกอบวิชาชีพ (หรือประกอบอาชีพ) มีความมั่นใจในการให้บริการจากผู้ประกอบวิชาชีพ (หรือประกอบอาชีพ) ในอีกด้านหนึ่งผู้ประกอบวิชาชีพ (หรือประกอบอาชีพ) ก็มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานท่ามกลางความเสี่ยงที่อาจเผชิญในอนาคต แต่ผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬา กลับไม่เป็นที่แพร่หลายในประเทศไทยมากนัก ผู้เขียนพบว่าไม่มีสมาคมประกันวินาศภัยไทย หรือ Thai General Insurance Association (หรือ TGIA) ได้ทำเอกสารอ้างอิงที่กล่าวว่ามีผลิตภัณฑ์ประกันภัยที่ให้ความคุ้มครองในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิตหรือร่างกายอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุระหว่างการเล่นกีฬา ทั้งการเล่นกีฬาทั่วไปและการเล่นกีฬาอาชีพ เพียงแต่การเล่นกีฬาอาชีพควรมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ให้ความคุ้มครองจำกัดเฉพาะความเสี่ยงบางประเภท อันเนื่องมาจากการเล่นกีฬาอาชีพเท่านั้น (สมาคมประกันวินาศภัยไทย, 2568) แต่ผู้เขียนพบว่าไม่มีเพียงบางบริษัทประกันภัยที่รับประกันภัยสำหรับการเล่นกีฬาบางประเภทเท่านั้น เช่น ประกันภัยสำหรับผู้เล่นกอล์ฟ ของบริษัทวิริยะประกันภัย จำกัด (มหาชน) เป็นต้น (บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด (มหาชน), ม.ป.ป.) นั้นหมายความว่าไม่ใช่บริษัทประกันภัยทุกแห่งในประเทศไทยจะคิดค้นผลิตภัณฑ์เช่นว่านี้มาวางจำหน่ายในตลาดธุรกิจอุตสาหกรรมของตน (แม้ว่ากฎหมายประกันภัยของประเทศไทยไม่ได้มีบทบัญญัติใดที่ห้ามไม่ให้คิดค้นหรือห้ามวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์เช่นว่านี้) ประกอบกับในปัจจุบันยังไม่ปรากฏการฟ้องร้องคดีนักกีฬา ผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา ผู้จัดการแข่งขันกีฬาให้ต้องรับผิดชอบเมื่อกระทำการโดยการจงใจหรือประมาทเลินเล่อในการประกอบอาชีพหรือประกอบวิชาชีพอย่างแพร่หลายมากนัก นั้นหมายความว่านักกีฬา ผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา ผู้จัดการแข่งขันกีฬาอาจเผชิญความเสี่ยงต่ำที่จะต้องเผชิญกับการถูกฟ้องร้องให้รับผิดชอบในทำนองนี้ จึงแทบไม่มีผลิตภัณฑ์ประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬาวางจำหน่ายในท้องตลาดประเทศไทย

บทสรุป

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าแนวคิดของความเสี่ยงที่เกิดผลร้ายจากความประมาทเลินเล่อหรือความผิดพลาดระหว่างการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาสามารถจัดการได้ด้วยวิธีการประกันภัยทางกีฬา การบริหารความเสี่ยงเนื่องจากความประมาทเลินเล่อจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาและความผิดพลาดระหว่างการแข่งขันกีฬาเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาทั้งในด้านการบริหารปกครองกีฬาในแต่ละชนิดกีฬาและกฎหมายประกันภัยของแต่ละประเทศ เพื่อสร้างการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมและทำให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการจัดการแข่งขันกีฬาได้รับการเยียวยาให้กลับคืนสู่ฐานะเดิม อีกด้านหนึ่งบริษัทประกันภัยชั้นนำในฐานะผู้รับประกันภัยที่ดำเนินธุรกิจประกันภัยก็ต้องออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยทางกีฬาที่น่าเชื่อถือขึ้นมา เพื่อให้กลไกการประกันภัยความรับผิดชอบสามารถบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความประมาทเลินเล่อจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือความผิดพลาดจากการแข่งขันกีฬาที่สามารถประสพพบเจอได้ในวงการกีฬาสากล จากการศึกษาระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกาและระบบกฎหมายสหราชอาณาจักรก็พบว่าต่างมีการใช้หลักกฎหมายประกันภัยทั่วไปมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬา ประกอบกับศาลอเมริกาและศาลอังกฤษก็วางแนวทางรับรองว่าประกันภัยความรับผิดชอบทางกีฬามีความจำเป็นต่อวงการกีฬาสากล เพื่อสร้างหลักประกันว่าผู้เสียหายจากการดำเนินกิจกรรมกีฬาหรือการแข่งขันกีฬาจะได้รับการเยียวยาความเสียหายจากระบบประกันภัยอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

เอกสารอ้างอิง

- บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด (มหาชน). (ม.ป.ป.). *ประกันภัยสำหรับผู้เล่นกอล์ฟ*.
<https://www.viriyah.co.th/products/residential-property-insurance/golfer-indemnity-insurance/>
- สมาคมประกันวินาศภัยไทย. (2568). *บาดเจ็บจากการเล่นกีฬา ประกันอุบัติเหตุ คู่ครองไหม?* สมาคมประกันวินาศภัยไทย.
- Baker, T. (2005). Liability insurance as tort regulation: Six ways that liability insurance shapes tort law in action. *Connecticut Insurance Law Journal*, 12(1), 1–16.
https://doi.org/10.1007/3-211-30631-5_13
- Brown, J. (2023). The vicarious liability of sports governing bodies and competition organisers. *Legal Studies*, 43(2), 221–239. <https://doi:10.1017/lst.2022.34>
- European Association of Sport Risk Managers. (2014). *European sports and events risk and insurance benchmarking report*. European Association of Sport Risk Managers.
- Farizani Gohari, S. R., Pourranjbar, M., & Hakakzade, M. (2023). Providing a Model for the Development of Insurance Fields in Sports Industry. *Journal of New Studies in Sport Management*, 4(4), 954-971. https://jnssm.uk.ac.ir/article_3815.html

- Fédération Internationale de Football Association. (n.d.). *FIFA Public Viewing Regulations*.
https://der.orf.at/kundendienst/publicviewing/fifa_regulations104.pdf
- Fédération Internationale de Football Association. (2021). *FIFA match agents regulations*. <https://digitalhub.fifa.com/m/6131ed6f3cb3c1e6/original/FIFA-Match-Agents-Regulations.pdf>
- Genovard, F., Muñoz, J., Petchamé, J., & Solanellas, F. (2025). Risk management approaches in sports organisations: A scoping review. *Heliyon*, 11(3), e42270.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2405844025006504>
- Hamilton, V. E. (2019). Play now, pay later?: Youth and adolescent collision sports. *UC Law Journal*, 71(1), 151-196.
https://repository.uclawsf.edu/hastings_law_journal/vol71/iss1/4/
- Horton, D. (2003). Rethinking assumption of risk and sports spectators. *UCLA Law Review*, 51, 339–376. <https://www.uclalawreview.org/rethinking-assumption-of-risk-and-sports-spectators/>
- Izzo, U. (2014). Safety and liability in the practice of skiing: How law and cognitive sciences shape the driving factor of winter tourism. *Entertainment and Sports Law Journal*, 12(3), 1-13. <https://www.entsportslawjournal.com/article/id/829/>
- Kleinknecht v. Gettysburg College, 989 F.2d 1360 (3d Cir. 1993).
- Lazaroff, D. E. (1990). Torts & sports: Participant liability to coparticipants for injuries sustained during competition. *University of Miami Entertainment & Sports Law Review*, 7(2), 191-227.
<https://repository.law.miami.edu/umeslr/vol7/iss2/2/>
- Mitchell, J. (2002). Watson v British Boxing Board of Control: Negligent rule-making in the Court of Appeal. *Modern Law Review*, 65(1), 106–119.
<https://doi.org/10.1111/1468-2230.00370>
- Osborne B. (2001). Principles of Liability for Athletic Trainers: Managing Sport-Related Concussion. *Journal of athletic training*, 36(3), 316–321.
- Partington, N. (2014). Legal liability of coaches: a UK perspective. *International Sports Law Journal*, 14(3), 232-241. <https://doi.org/10.1007/s40318-014-0056-2>
- Randall, M. D. (2015). Even I can't cover me: Examining the NCAA's effective prohibition on "loss of value" insurance for its student-athletes. *Connecticut Insurance Law Journal*, 21(2), 421–459.
<https://scholarlycommons.law.wlu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4757&context=wlulr>

- Robinson, M. A. (1994). Torts – Duty of care – A college owes a duty to a recruited student athlete to provide prompt and adequate emergency medical service to the student athlete when the student athlete is participating in the sport for which the college recruited the student athlete to play – Kleinknecht v. Gettysburg College, 989 F.2d 1360 (3d Cir. 1993). *Seton Hall Journal of Sports and Entertainment Law*, 4(2), 722-725.
https://scholarship.shu.edu/sports_entertainment/vol4/iss2/13/
- Sports Events and Tourism Association. (2024). *Youth/amateur sports insurance: Everything you need to know*. Sports Events and Tourism Association.
- Tavella, D. F. (2010). Duty of care to spectators at sporting events: A unified theory. *Florida A & M University Law Review*, 5(2), 181-196.
<https://commons.law.famu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1031&context=famulawreview>
- Urban, J. A. (1998). Sports torts in Wisconsin. *Marquette Sports Law Review*, 8(2), 365-386.
- Wagner, G. (2006). Tort law and liability insurance. *Geneva Papers on Risk and Insurance: Issues and Practice*, 31(2), 277–292.
<https://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1254&context=sportslaw>
- Watson v British Boxing Board of Control [2001] QB 1134 (CA).
- Wolin, M. T., & Lang, R. D. (2013). Legal liability for sports referees in today's litigious world—If you can't kill the ump then sue him. *Denver Sports & Entertainment Law Journal*, 15(1), 83-110.
<https://digitalcommons.du.edu/selj/vol15/iss1/7/>

ผลของการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ต่อความสามารถในการแก้ปัญหา
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น
ของนักเรียนประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 2

Effect of Instruction Based on STEM Education on Problem-Solving
Ability and Basic Power Electronics Achievement
in of 2nd-Year Diploma Student

อรพรรณ ก่องขันธ¹, ชชาติชาย ม่วงปฐม²
Oraphun Kongkhan¹, Chatchai Muangpatom²

Receive: 24 กันยายน 2568 Revised: 27 พฤศจิกายน 2568 Accepted: 2 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น ก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี แผนกช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 20 โดยสุ่มแบบ Cluster Sampling เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการเรียนการสอน จำนวน 6 แผน 2) แบบทดสอบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ dependent t-test และ one sample t-test ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student Education Program Education in Curriculum and instruction, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e-mail: poppy_rn2537@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant Professor Dr., Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

คำสำคัญ: การเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา, ความสามารถในการแก้ปัญหา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, วิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) To compare the 2nd year diploma students' problem solving ability before and after learning by using Instruction based on Stem Education and compare after learning with criterion of 70% 2) To compare the 2nd year diploma students' learning achievement on Basic Electronic Power subject before and after learning using Instruction based on Stem Education and compare after learning with criterion of 70%. The samples were 20 second year diploma students. one out of eight classroom from Electronic Power Department, Udon Thani Technical College. They were taught by using Instruction Based-on Stem Education method. Research instruments included 1) Six lesson plans 2) problem solving ability test. 3) Basic Electronic Power subject achievement test. The mean, standard deviation, t-test for Dependent Samples and t-test for One sample were used in data analysis. The findings of this research were as follows: 1. The 2nd year diploma students' problem solving ability after learning using Instruction Based-on Stem Education were higher than before learning and higher than the defined criteria of 70% at .05 level of significance. 2. The 2nd year diploma students' learning achievement on Basic Electronic Power subject after learning using Instruction Based-on Stem Education were higher than before learning and higher than the defined criteria of 70% at .05 level of significance.

KEYWORDS: Instruction Based on Stem Education, Problem Solving Ability, Learning Achievement , Basic Electronic Power

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะสำคัญ ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายและค้นหาวิธีแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ที่สะท้อนถึงความเข้าใจและความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะในสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (Science, Technology, Engineering, and Mathematics: STEM) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2563; Bybee, 2013) รายวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพการเรียนการสอนรายวิชา อิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น เป็นวิชาในระดับชั้น ปวช. ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง คือ จะต้องเข้าใจหลักการหลักการ ทำงานและการใช้อุปกรณ์และวงจรอิเล็กทรอนิกส์กำลัง มีทักษะในการตรวจสอบวัด ทดสอบ ตรวจสอบ และเลือกใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กำลัง จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันนักศึกษาชั้น

ขาดความเข้าใจในเรื่องหลักการทำงานของวงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรงแบบครึ่งคลื่น เต็มคลื่นแบบควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ วงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับแบบปรับแรงดันได้ แบบสวิตซ์ซึ่งงานต่อวงจรและทดสอบวงจรทีวีแรงดันไฟฟ้า วงจรอินเวอร์เตอร์ โซลิตสเตตรีเลย์ วงจรกรองสัญญาณ วงจรหรี่ไฟ ที่ผ่านมาพบว่านักศึกษาบางกลุ่มมีผลคะแนนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ

รายวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น เป็นวิชาในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียนสาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความเข้าใจในหลักการทำงานและการใช้อุปกรณ์และวงจรอิเล็กทรอนิกส์กำลัง รวมถึงมีทักษะในการตรวจสอบ วัด ทดสอบ ตรวจสอบ และเลือกใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กำลังได้อย่างถูกต้อง ในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้ง การเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งในด้านการสื่อสาร การทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการศึกษา การศึกษาในยุคปัจจุบันจึงไม่สามารถยึดติดกับวิธีการสอนแบบดั้งเดิมได้อีกต่อไป วิธีการสอนแบบเดิมซึ่งมักเน้นการสอนเนื้อหาทางทฤษฎีและการท่องจำ อาจไม่เพียงพอที่จะเตรียมนักเรียนให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ที่มาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 กลายเป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวด ทักษะเหล่านี้รวมถึงการแก้ปัญหา (Problem-solving Skills) ซึ่งเป็นทักษะที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเผชิญหน้าและจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถคิดค้นนวัตกรรมและวิธีการใหม่ ๆ การทำงานร่วมกัน (Collaboration) ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งสามทักษะนี้เป็นสิ่งที่นายจ้างและองค์กรต่าง ๆ กำลังมองหาในบุคลากรยุคใหม่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2562 (Saowapakpiboo, 2021; กฤษกร ใจจันทร์ และ เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์, 2566) เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาอาชีวระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และยกระดับการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ รวมถึงยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับฝีมือ ทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และจิตนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้

นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ยังคงประสบปัญหาในการทำความเข้าใจหลักการทำงานที่ซับซ้อนของวงจรต่าง ๆ ในวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น เช่น วงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรงแบบครึ่งคลื่นและเต็มคลื่น (ทั้งแบบควบคุมได้และควบคุมไม่ได้) วงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสสลับแบบปรับแรงดันได้ วงจรสวิตซ์ซึ่ง วงจรทีวีแรงดันไฟฟ้า วงจรอินเวอร์เตอร์ โซลิตสเตตรีเลย์ วงจรกรองสัญญาณ และวงจรหรี่ไฟ นอกจากนี้ นักเรียนยังขาดทักษะในการต่อวงจร ทดสอบวงจร และตรวจสอบ ส่งผลให้ ความสามารถในการแก้ปัญหา และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ในวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจโดยเฉพาะในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น วิชาอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีความสำคัญในยุคดิจิทัล การศึกษาในวิชาอิเล็กทรอนิกส์ประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาจริงในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพ นักเรียนจะได้เรียนรู้ผ่านการทำโครงการงานและการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและวิศวกรรม

(สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562) ทำให้มีโอกาสนำพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต ดังนั้น การนำแนวคิดสะเต็มศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นวิธีการที่สำคัญและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัยทำให้นักเรียนพร้อมเผชิญกับความท้าทายและโอกาสในอนาคต

รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยายเป็นหลัก มักเน้นเนื้อหาทางทฤษฎีและการท่องจำ ซึ่งอาจไม่เพียงพอที่จะเตรียมนักเรียนให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ที่มาพร้อมกับ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ขาดการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติจริง นักเรียนขาดโอกาสในการนำความรู้ทางทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การเรียนการสอนอาจไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ วางแผนแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างเพียงพอ การประยุกต์ใช้แนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา การบูรณาการความรู้จากสหสาขาวิชาสะเต็มศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2562) ในการแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งแตกต่างจากการเรียนการสอนที่แยกส่วนวิชา ทำให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงขององค์ความรู้ การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Hands-on Learning) การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ การทดลอง การทำโครงงาน และการทำงานร่วมกันในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบันและอนาคต การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง: การศึกษาในวิชาอิเล็กทรอนิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่มีความรู้ในเนื้อหาวิชานั้น แต่ยังสามารถประยุกต์ใช้ความรู้นั้น ในการแก้ปัญหามาจริงในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวิชาชีพช่าง โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น วิชาอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่มีความสำคัญในยุคดิจิทัล การศึกษาในวิชาอิเล็กทรอนิกส์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่มีความรู้ในเนื้อหาวิชานั้น แต่ยัง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้นั้นในการแก้ปัญหามาจริงในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพ นักเรียนจะได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำและการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและวิศวกรรม ทำให้มีโอกาสนำพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต

ดังนั้น การนำแนวคิดสะเต็มศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบียดเบียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จึงเป็นวิธีการที่สำคัญและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของยุคสมัย ทำให้นักเรียนพร้อมเผชิญกับความท้าทายและโอกาสในอนาคต ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะปรับวิธีการสอนเพื่อแก้ปัญหาคาดทักษะการปฏิบัติและทดสอบ โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ กับนักศึกษา ปวช. สาขาวิชาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และเกิดทักษะการต่อวงจร การวัด ทดสอบ และตรวจซ่อมได้อย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น บรรลุตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายของรายวิชาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น ก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70
3. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร
นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี มีนักเรียน 8 ห้อง ห้องละ 20 คน รวมทั้งหมด 160 คน
2. ตัวแปร
 - 2.1 ตัวแปรต้น
 - 2.1.1 การเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.2.1 ความสามารถในการแก้ปัญหา
 - 2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น
3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น เรื่อง วงจรเรียงกระแส 1 เฟส แบบควบคุมไม่ได้
เนื้อหาที่ใช้สอนแบ่งออกเป็น 6 เรื่อง ได้แก่
 1. เรื่องเขียนวงจรเรียงกระแสครึ่งคลื่น 1 เฟส
 2. เรื่องอธิบายหลักการทำงานของวงจรเรียงกระแสครึ่งคลื่น 1 เฟส
 3. เรื่องสามารถประยุกต์ใช้วงจรเรียงกระแสครึ่งคลื่น 1 เฟส
 4. เรื่องเขียนวงจรเรียงกระแสเต็มคลื่น 1 เฟส

5. เรื่อง อธิบายหลักการทำงานของวงจรเรียงกระแสเต็มคลื่น 1 เฟส
 6. เรื่องสามารถประยุกต์ใช้วงจรเรียงกระแสเต็มคลื่น 1 เฟส
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มี 6 แผน ใช้เวลา 3 สัปดาห์ จำนวนทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 2 สาขาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 2 สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง จำนวน 1 ห้อง วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 20 คนที่เรียนรายวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 4.33-5.00 ดัชนีค่าความเหมาะสมความสามารถในการแก้ปัญหา ระหว่าง 4.67-4.82 ดัชนีค่าความเหมาะสมค่า IOC แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ วิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของวงจรเรียงกระแส แบบ ครึ่งคลื่นและเต็มคลื่น 1 เฟส แบบควบคุมไม่ได้ ระหว่าง 0.67-1.00 และนำแบบทดสอบไปใช้จำนวนนักเรียน 20 คน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มี 6 แผน ใช้เวลา 3 สัปดาห์ จำนวนทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง คือแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่อง หลักการทำงานของวงจรเรียงกระแสแบบครึ่งคลื่นและเต็มคลื่น 1 เฟส แบบควบคุมไม่ได้ ที่มีขั้นตอนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา (Problem Identification)

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search)

หลังจากผู้แก้ปัญหาทำความเข้าใจปัญหาและสามารถระบุปัญหาหาย่อย

ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design)

ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development)

ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement)

ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา หรือชิ้นงาน (Presentation) จำนวน 6 แผน 2 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 นาที รวมเป็น 12 ชั่วโมง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.1 แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา มีลักษณะเป็นคำถามแบบปรนัย จำนวน 5 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 20 ข้อ

1.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ วิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น เรื่อง หลักการทำงานของวงจรเรียงกระแสแบบ ครึ่งคลื่นและเต็มคลื่น 1 เฟส แบบควบคุมไม่ได้ เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นการเตรียมนักเรียนก่อนดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยปฐมนิเทศนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 โดยชี้แจงที่มาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยและแจ้งเนื้อหาจุดประสงค์รายวิชา มาตรฐานรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในเนื้อหา

2. ขั้นดำเนินการทดลอง แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

2.1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ก่อนจัด การเรียนการสอน โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น ใช้ระยะเวลาในการทดสอบ 60 นาที

2.2 ระยะทดลอง ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษากับกลุ่มทดลอง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามระยะการดำเนินงาน 6 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) จำนวน 6 แผน ระยะเวลา 12 ชั่วโมง

2.3 ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ทำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวนนักเรียน 20 คน คะแนนเต็ม 20 คะแนน

กลุ่มทดลอง	ความสามารถในการแก้ปัญหา				
	จำนวน นร.	\bar{X}	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	20	11.35	1.27	32.25**	.00
หลังเรียน	20	18.75	1.21		

** $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเป็น 11.35 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 1.27 และหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเป็น

18.75 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 1.21 โดยนักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวนนักเรียน 20 คน คะแนนเต็ม 20 คะแนน

กลุ่มทดลอง	ความสามารถในการแก้ปัญหา				
	\bar{X}	S.D.	เกณฑ์ ร้อยละ 70	<i>t</i>	<i>p</i>
หลังเรียน	18.75	1.21	14.00	16.60**	.00

** $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวนนักเรียน 20 คน คะแนนเต็ม 30 คะแนน

กลุ่มทดลอง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น				
	จำนวน นร.	\bar{X}	S.D.	<i>t</i>	<i>p</i>
ก่อนเรียน	20	18.75	1.21	31.56**	.00
หลังเรียน	20	27.60	2.14		

** $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเป็น 18.75 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 1.21 และหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเป็น 27.60 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 2.14 โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวนนักเรียน 20 คน คะแนนเต็ม 30 คะแนน

กลุ่มทดลอง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น				
	\bar{X}	S.D.	เกณฑ์ ร้อยละ 70	<i>t</i>	<i>p</i>
หลังเรียน	27.60	2.14	21.00	15.78**	.00

** $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเป็น 27.60 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 2.14 โดยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการสอนการสอนตามแนวคิดสะเต็มต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สรุปผลการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีความสามารถในการแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลการสอนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 อภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

เมื่อผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและผลต่างของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนและเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ดังนี้ และสอดคล้องกับ กานต์ กานต์ชนก บุญน้อม, ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และดวงเดือน สุวรรณจินดา (2556) จึงนำมาสู่การนำแนวคิดสะเต็มศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ให้ได้มีพลเมืองที่มีคุณภาพที่ตอบสนองต่อความต้องการของประเทศไทย และทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่จะก้าวต่อไปในศตวรรษที่ 21 และ จิตติวรดา พลเยี่ยม (2565) ที่กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนคิดและลงมือทำแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้ใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นผลผลิตจากกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการสื่อสาร ซึ่งทักษะดังกล่าวนี้ เป็นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มมีจุดเด่นในขั้นการคิดออกแบบและสร้างผลงานที่นักเรียนต้องใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมรวมทั้งการนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการร่วมกัน สร้างวิธีการหรือสิ่งประดิษฐ์เพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบกิจกรรมในขั้นตอนนี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาให้สูงขึ้นและ ปริญญาพร สุนทรักษ์ (2564) ทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเรื่อง ตารางธาตุของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการ

เรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนอยู่ที่ 21.37 คิดเป็นร้อยละ 71.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ประการที่หนึ่งการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีส่วนช่วยพัฒนากระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ แนวคิดสะเต็มศึกษานำมาบูรณาการองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีโอกาสในการฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหา การตั้งสมมติฐาน การวางแผน การทดลอง การประเมินผล และการปรับปรุงแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jonassen (2000) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาจำเป็นต้องมีสถานการณ์ที่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับปัญหาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง นอกจากนี้การที่ผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ยังสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้กระบวนการคิดในการจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งอาจเกิดจากการออกแบบกิจกรรมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและสนับสนุนการคิดเชิงวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์อย่างเหมาะสม

ประการที่สองการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงช่วยกระตุ้นการคิดและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา คือ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รวมถึงได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การทำโครงการหรือกิจกรรมเชิงปัญหา (Problem-based Activities) ส่งผลให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียน และเกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างเต็มที่ กระบวนการดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb, (1984) ที่เสนอว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรผ่านวงจรของประสบการณ์ (Experiential Learning Cycle) ได้แก่ การมีประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด การสรุปแนวคิด และการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการคิดและการแก้ปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง

ประการที่สามแนวคิดสะเต็มศึกษามีความเหมาะสมกับบริบทของนักเรียนอาชีวศึกษานักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ส่วนใหญ่มักมีความสนใจในทักษะเชิงปฏิบัติและเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทของการทำงานจริง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะปัญหาจากสถานการณ์ในชีวิตจริง และเชื่อมโยงกับโลกของอาชีพ จึงสอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนกลุ่มนี้ ทำให้สามารถเข้าถึงเนื้อหา และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพผลที่นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 จึงอาจเป็นที่ยืนยันถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดสะเต็มศึกษาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Bybee (2013) ที่ระบุว่า STEM Education เป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าแนวคิดสะเต็มศึกษาไม่ได้เพียงช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น แต่ยังพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้งและเหมาะสมกับการเตรียมความพร้อมนักเรียนอาชีวศึกษาให้สามารถรับมือกับโลกแห่งอนาคตและการทำงานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

เมื่อผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและผลต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนและเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ดังนี้ และสอดคล้องกับ นัสรินทร์ บือซา (2558) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยานักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และ ณัฐวุฒิ ศรีระชา (2564) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้นโดยใช้แนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน ผลวิจัยพบว่า หลังจากเรียนตามรูปแบบนี้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ประการที่หนึ่ง แนวคิดสะเต็มศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย และเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้การเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) เน้นการบูรณาการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ผ่านสถานการณ์ปัญหา หรือกิจกรรมที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาในเชิงลึก และเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาทางวิชาการกับการประยุกต์ใช้ในบริบทของอาชีพในกรณีของรายวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น นักเรียนได้มีโอกาสประยุกต์ใช้ความรู้ด้านวงจรไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านการออกแบบและทดลองจริง เช่น การจำลองวงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้า การควบคุมโหลด ฯลฯ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ตามแนวคิดของ Ausubel (1968) ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับโครงสร้างความรู้เดิม ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ประการที่สอง การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติและเน้นการแก้ปัญหาช่วยพัฒนาความเข้าใจและความสามารถเชิงปฏิบัติ วิธีการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การออกแบบโครงการ หรือการทดลองแก้ปัญหาในสถานการณ์จำลอง ช่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเนื้อหา และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Kolb (1984) ที่เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (Experiential Learning) ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การมีประสบการณ์ การสะท้อนคิด การสร้างแนวคิด และการประยุกต์ใช้ในรายวิชานี้ นักเรียนได้มีโอกาสทดลองประกอบวงจร วิเคราะห์ผลการทำงาน และอภิปรายข้อผิดพลาดของตนเอง จึงช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ประการที่สาม ความเหมาะสมของแนวคิดสะเต็มศึกษากับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษานักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ส่วนใหญ่มีลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นทักษะเชิงปฏิบัติและการประยุกต์ใช้งานจริงมากกว่าการท่องจำเชิงทฤษฎี การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาซึ่งเน้นการ “เรียนรู้จากการทำ” และ “แก้ปัญหาจริง” จึงสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนกลุ่มนี้ ผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ชี้ให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวสามารถตอบสนองลักษณะและความต้องการของผู้เรียนอาชีวศึกษาได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสนับสนุนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bybee (2013) ที่เสนอว่า STEM Education เป็นกลไกสำคัญในการผลิตบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงในด้านวิชาชีพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีประสิทธิภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น ทั้งในด้านความเข้าใจเชิงทฤษฎีและความสามารถเชิงปฏิบัติ อันเป็นการส่งเสริมสมรรถนะที่สำคัญต่อการเรียนสายวิชาชีพและการประกอบอาชีพในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในหลักสูตรสายวิชาชีพ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า แนวคิดสะเต็มศึกษามีผลเชิงบวกต่อทั้งความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น จึงควรส่งเสริมให้ครูในสายวิชาชีพบูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษาในรายวิชาอื่น ๆ เช่น ไฟฟ้ากำลัง เครื่องกล หรือระบบควบคุมอัตโนมัติ เพื่อพัฒนาทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบ

1.2 ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการสอนที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการพัฒนาและจัดเตรียมชุดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้แบบจำลองหรือสื่อดิจิทัลที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) รวมถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การทดลอง และการออกแบบเชิงวิศวกรรม

1.3 ควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนให้เข้าใจแนวคิดและสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ต้องอาศัยความเข้าใจในเชิงลึกทั้งด้านเนื้อหาวิชาและการบูรณาการข้ามศาสตร์ การจัดอบรมหรือพัฒนาวิชาชีพครูในประเด็นนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สนับสนุนทักษะการคิดแก้ปัญหา และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลของแนวคิดสะเต็มศึกษาต่อทักษะอื่น ๆ ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ในการวิจัยครั้งนี้เน้นเฉพาะ “ความสามารถในการแก้ปัญหา” และ “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตเพื่อศึกษาผลของการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาต่อทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็น เช่น การทำงานเป็นทีม (Collaboration), ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการสื่อสาร (Communication) เพื่อให้เข้าใจผลกระทบของแนวคิดสะเต็มศึกษาในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้าน

2.2 ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมเพื่อความแม่นยำของผลการวิจัย การวิจัยครั้งนี้อาจใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะจากโรงเรียนหรือวิทยาลัยเดียว ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในด้านความหลากหลายของข้อมูล ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ กลุ่มตัวอย่างจากหลายสถานศึกษาหรือใช้

การวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มควบคุม (Control Group) เพื่อเปรียบเทียบผลได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และเพิ่มความน่าเชื่อถือและความสามารถในการอธิบายผลในระดับกว้าง

2.3 ควรใช้เครื่องมือวิจัยที่หลากหลายและครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรมและทัศนคติ แม้การวัดผลสัมฤทธิ์และการแก้ปัญหาจะสะท้อนผลการเรียนรู้ได้ดี แต่ในอนาคต ควรพิจารณาใช้เครื่องมือเพิ่มเติม เช่น แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตพฤติกรรม หรือแบบสอบถามด้านเจตคติและแรงจูงใจเพื่อวิเคราะห์ผลในเชิงคุณภาพร่วมด้วย ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียนในมิติเชิงลึก และสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551*. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ.
- กฤษธรใจ จันทร และเกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์. (2566). การพัฒนาหลักสูตรเสริมการวิเคราะห์รายการ คำทางการบัญชี โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 9(2), 186-195.
- กานต์ชนก บุญน้อม, ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ และดวงเดือน สุวรรณจินดา. (2556). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในรายวิชาวิทยาศาสตร์งานไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสารที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงจันทบุรีไทยอุดรธานี จังหวัดสระบุรี. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(3), 447-457.
- ณัฐวุฒิ ศรีระชา. (2564). *การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัสรินทร์ ปือชา. (2558). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปริญวรรณ สุนทรักษ์. (2564). *การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษาเรื่อง ตารางธาตุของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). *กรุงเทพสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*.
- Ausubel, D. P. (1968). *Educational psychology: A cognitive view*. New York, NY: Holt, Rinehart and Winston.
- Bybee, R. W. (2013). *The case for STEM education: Challenges and opportunities*. Arlington, VA: NSTA Press.

- Jonassen, D. H. (2000). Toward a design theory of problem solving. *Educational Technology Research and Development*, 48(4), 63-85.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Saowapakpiboon, L. (2021). The development and efficiency evaluation of instructional materials for the Basic Machine Tools course, subject code 20100-1007, under the 2019 Vocational Certificate Curriculum in Industrial Education, Office of the Vocational Education Commission. *Vocational Education Central Region Journal*, 5(2), 59-74.

ผลการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อ
ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
Effect of Science Instruction using Problem-Based Learning Approach on
Problem-Solving Ability of Grade 5 Students

รวีวรรณ พลศรีดา¹, ชาตชาย ม่วงปฐม²
Raweevan Pholsrida¹, Chatchai Muangpatom²

Receive: 4 ตุลาคม 2568 Revised: 6 ธันวาคม 2568 Accepted: 11 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่มเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนแห่งหนึ่งของศูนย์เครือข่ายเมืองวานรนิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ dependent t-test และ one Sample t-test ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน, ความสามารถในการแก้ปัญหา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Master Student Education Program Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University, Thailand; e-mail: p.p.pop129@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Assistant Professor Dr., Faculty of Educational Administration, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

ABSTRACT

This research purposes were 1. To compare the problem-solving ability of Prathomsuksa 5 (Grade 5) students who received science instruction based on the Problem-Based Learning (PBL) approach before and after the intervention, and to compare the post-test scores with the 70% criterion. 2. To compare the science learning achievement of Prathomsuksa 5 (Grade 5) students who received science instruction based on the Problem-Based Learning (PBL) approach before and after the intervention, and to compare the post-test scores with the 70% criterion. The sample group consisted of 15 fifth-grade students in the Wanon Niwat Network Center, under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office Zone 3. The research instruments included: 1) lesson plans based on the problem-based learning approach. 2) a problem-solving ability test, and 3) a science learning achievement test. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test for dependent samples, and one sample t-test. The research findings were as follows 1. The problem-solving ability of fifth-grade students after learning by using the problem-based learning approach was higher than that of before and significantly higher than the 70% criterion at the .05 statistical level. 2. The science learning achievement of fifth-grade students after learning by using the problem-based learning approach was higher than that of before learning, and significantly higher than the 70% criterion at the .05 statistical level.

KEYWORDS: Problem-Based Learning, Problem-Solving Ability, Science Learning Achievement

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาศาสตร์ถือเป็นรากฐานสำคัญของความรู้และการพัฒนาสังคมมนุษย์ โดยมุ่งเน้นการศึกษาและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในธรรมชาติและจักรวาลอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการสังเกต ทดลอง วิเคราะห์ และสรุปผลอย่างมีเหตุผล ซึ่งช่วยให้มนุษย์สามารถอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัว และนำความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ได้สร้างผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อหลายด้านในชีวิตมนุษย์ ทั้งในด้านเทคโนโลยี การแพทย์ การเกษตร อุตสาหกรรม การสื่อสาร และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น วิทยาศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบัน เช่น การรักษาโรค การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คน นอกจากนี้ วิทยาศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถามอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่มีข้อมูลข่าวสารมากมายและความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ด้วยเหตุนี้ การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

ในโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างพื้นฐานความรู้และทักษะเหล่านี้ให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้พวกเขาสามารถเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ดังนั้นเพื่อการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นบุคลากรของประเทศจึงต้องส่งเสริมการศึกษาที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศร่วมกับการพัฒนาทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เนื่องจากวิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของผู้คน รวมไปถึงเทคโนโลยี นวัตกรรม เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ ซึ่งต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมานั้นเป็นผลมาจากความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ผสมผสานเข้ากับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ ของมนุษย์ (พิมพ์ใจ เกตุการณ์, สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์ และ สมศิริ สิงห์ลพ, 2560) ซึ่งทางภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21ST Century Skills, 2009) จึงได้ผลักดันให้มีการนำทักษะแห่งอนาคต ประกอบไปด้วยทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม, ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน เข้ามาปรับใช้กับระบบของการศึกษาด้วยเหตุผลที่ว่าการศึกษาในปัจจุบันไม่ได้ต้องการให้นักเรียนได้รับการพัฒนาเพียงองค์ความรู้ แต่มนุษย์ควรได้รับการพัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพที่ตรวจสอบได้ ทักษะเหล่านี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในยุคปัจจุบัน (วิจารณ์ พานิช, 2556)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนยกตัวอย่างที่เผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงในการเรียนการสอนและฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา การแก้ปัญหาาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นได้อย่างชัดเจนได้เห็นทางเลือกวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (ทิตินา เขมณี, 2555) ซึ่งขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนปัญหา เป็นขั้นที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้หรืออยากเรียนได้และเกิดความสนใจที่ค้นคำตอบ ขึ้นทำความเข้าใจกับปัญหา ผู้เรียนทำความเข้าใจปัญหาที่ต้องเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้ ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนกำหนดสิ่งที่จะต้องเรียนดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากวิธีการหลากหลาย ขึ้นสังเคราะห์ความรู้ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสังเคราะห์ความรู้ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ขึ้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่ โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง และขึ้นนำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินผลงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวันดีขึ้น (ฉันทรุจี พรหม

เกตู, 2556) อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนที่สูงขึ้น (ทิวาวรรณ จิตตะภาค, 2548) อีกทั้งผลการวิจัยของ อรทัย อัจหาญ, นพมณี เชื้อวชิรินทร์ และวิมลรัตน์ จตุรานนท์ (2562) ยังได้ยืนยันว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้งยังมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอีกด้วย จากปัจจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยทำการศึกษาจากข้อมูลพื้นฐานหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐาน และการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้ในการพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รายวิชาวิทยาศาสตร์ และพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ รวมไปถึงการนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบกับหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบกับหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเกณฑ์กำหนดร้อยละ 70
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์กำหนดร้อยละ 70

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในศูนย์เครือข่ายเมืองวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 13 ห้อง

2. ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตัวแปรตาม คือ 1. ความสามารถในการแก้ปัญหา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐาน ว 2.1 ตัวชี้วัด ป.5/1, ป.5/2, ป.5/3, ป.5/4 ประกอบด้วยเนื้อหาย่อยดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของสาร
2. การละลาย
3. การเปลี่ยนแปลงทางเคมี
4. การเปลี่ยนแปลงผันกลับได้
5. การเปลี่ยนแปลงผันกลับไม่ได้

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ จำนวนทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในศูนย์เครือข่ายเมืองวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 13 ห้อง

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสุวรรณศิริ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 15 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานต่อความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง ดังนี้

- 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร (1)
- 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร (2)
- 1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร (3)

- 1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การละลาย
- 1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเคมี (1)
- 1.6 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเคมี (2)
- 1.7 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงผันกลับได้
- 1.8 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงผันกลับไม่ได้

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ข้อสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือกจำนวน 12 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยมีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.63 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.53 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง

1.1 ขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนบ้านสุวรรณคีรี จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.2 ชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

2. ขั้นตอนการทดลอง

2.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสุวรรณคีรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการบันทึกคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการทดสอบในครั้งนี้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

2.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มตัวอย่างด้วยตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 นาที

2.3 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้แล้ว จึงทำการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสุวรรณคีรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการบันทึกคะแนนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการทดสอบในครั้งนี้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน

3. ขั้นตอนหลังการทดลอง

นำผลคะแนนจากการตรวจแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาศาสตร์ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร ที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน
4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มทดลอง	ความสามารถในการแก้ปัญหา			
	\bar{x}	SD	<i>t</i>	<i>p</i>
ก่อนเรียน	13.87	1.62	16.62	.00
หลังเรียน	24.73	2.07		

** $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.62 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.07 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มทดลอง	ความสามารถในการแก้ปัญหา				
	\bar{x}	SD	เกณฑ์ร้อยละ 70	<i>t</i>	<i>p</i>
หลังเรียน	24.73	1.62	21	8.90	.00

** $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 24.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.62 และค่าเฉลี่ยคะแนนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เท่ากับ 21 แสดงว่าหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐาน
ก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มทดลอง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์			
	\bar{x}	SD	t	p
ก่อนเรียน	21.07	2.89	14.70	.00
หลังเรียน	32.53	2.39		

** $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 21.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.89 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.39 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานหลัง
เรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กลุ่มทดลอง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์				
	\bar{x}	SD	ร้อยละ 70	t	p
หลังเรียน	32.53	2.39	28	7.36	.00

** $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 32.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.39 และค่าเฉลี่ยคะแนนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เท่ากับ 28 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานมี 2 ประเด็น ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.87 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.73 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และคิดเป็นร้อยละ 82.44% ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

เนื่องจาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของ กานดารัตน์ เจริญดี (2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิถิตถิณภพ มาลาพุด (2562) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการใช้ความรู้ประสบการณ์เดิมความคิดของนักเรียนแก้ปัญหาที่พบในสถานการณ์ต่างๆ ได้ การแก้ปัญหาเป็นกระบวนการ หรือทักษะที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ที่ต้องใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและยังเป็นพื้นฐานของกระบวนการคิดทางวิทยาศาสตร์เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้จากการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถยกระดับความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนมีหลากหลายวิธี การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการหนึ่ง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่จากการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นหรือนำทางให้ผู้เรียนต้องไปแสวงหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองเพื่อจะได้ค้นพบคำตอบของปัญหานั้น กระบวนการหาความรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ จิรานุตม์ ถินคำเชิด (2557) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานมีการจัดสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาที่นำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ควรเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นพบเห็นได้ในชีวิตจริงของผู้เรียนหรือมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นจริง ทำให้เกิดทักษะการคิดการเชื่อมโยงประสบการณ์ มีการคิดวิเคราะห์ข้อมูล เลือกวิธีการที่เหมาะสมในการตัดสินใจ

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 32.53 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน และคิดเป็นร้อยละ 81.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงหรือปัญหาที่นักเรียนสนใจเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์ปัญหานั้นให้เข้าใจอย่างชัดเจน มีการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะมีครูคอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก ทิศนา แคมณี (2555) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วัฒนาพร ดวงดีวงศ์ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแก้ปัญหาด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน บุญเลี้ยง ทุมทอง กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา

กล่าวได้ว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนสอนวิทยาศาสตร์ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาวิทยาศาสตร์ในทุกระดับการศึกษา

1.2 ครูควรศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานให้เข้าใจ และเกิดความชำนาญเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาสามารถเลือกเทคนิคการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐานกับตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น เจตคติทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ความรู้ที่คงทนในการเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สามารถนำสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น และใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวัดความสามารถของนักเรียนที่เรียนตามแนวคิดใช้ปัญหาเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร.
- กานดารัตน์ เจริญดี. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร โดยการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิรัชญา นวนกระโทก. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเรื่องอาหารกับการดำรงชีวิต ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จิรัชญา นวนกระโทก, นพมณี เชื้อวัชรินทร์, และเชษฐ ศิริสวัสดิ์. (2562). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 21(4), 93-106.
- จิราณุตม์ ถินคำเชิด. (2557). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ฉันทรุจี พรหมเกตุ. (2556). *การพัฒนารูปแบบเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูในโรงเรียนเทศบาลวัดบูรพาภิราม*.
https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=178573&bcat_id=16
- ติณณภพ มาลาพุด. (2562). *การเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสืบเสาะหาความรู้ในเนื้อหาวิชาสุขศึกษา เรื่องอาหารและโภชนาการ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทพวงมหาวิทยาลัย. (2522). *เอกสารโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*. ทพวงมหาวิทยาลัย: สำนักงานปลัดทบวง.
- ทิวารรณ จิตตะภาค. (2548). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารด้วยการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แชมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แชมมณี, และคณะ. (2564). *การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*.
<https://www.slideshare.net/fiber55/ss-5620437>
- พิมพ์ใจ เกตุการณ์, สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์, และสมศิริ สิงห์ลพ. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหา และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 19(1), 77-89.
- วัฒนาพร ดวงดีวงศ์. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแก้ปัญหาเรื่อง วัสดุและสมบัติของวัสดุด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจารย์ พาณิช. (2556). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรงพิมพ์ บริษัท ตลาดา พับลิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

อรรถัย อัจหาญ, นพมณี เชื้อวัชรินทร์, และวิมลรัตน์ จตุรานนท์. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 11(2), 441-455.

Dewey, J. (2007). *Essays in experimental logic*: SIU Press.

Gagne, R. M. (1970). *Learning Theory, Educational Media, and Individualized Instruction*.

Good, T. L., Sikes, J. N., & Brophy, J. E. (1973). Effects of teacher sex and student sex on classroom interaction. *Journal of educational psychology*, 65(1), 74.

Johnson, P. (2009). *The 21st century skills movement*. *Educational leadership*, 67(1), 11.

Khoiriyah, A. J., & Husamah, H. (2018). Problem-based learning: Creative thinking skills, problem-solving skills, and learning outcome of seventh grade students. *JPBI (Jurnal Pendidikan Biologi Indonesia)*, 4(2), 151-160.

Lambirth, A., Cabral, A., McDonald, R., Philpott, C., Brett, A., & Magaji, A. (2021). *Teacher-led professional development through a model of action research, collaboration and facilitation*. *Professional development in education*, 47(5), 815-833.

Piaget, J. (1962). The relation of affectivity to intelligence in the mental development of the child. *Bulletin of the Menninger clinic*, 26(3), 129.

แนวทางการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย Constitutionalizing the Right to a Good Environment in Thailand

ฐิติรัตน์ ยะอนันต์¹
Thitirat Yaanan¹

Receive: 19 พฤศจิกายน 2568 Revised: 13 ธันวาคม 2568 Accepted: 17 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญและแนวคิดของการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในรัฐธรรมนูญ ในฐานะที่เป็นสิทธิมนุษยชนประการหนึ่งที่รัฐควรเคารพ ปกป้อง และส่งเสริมให้เกิดบรรลุผล การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์แนวคิดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี รวมถึงแนวทางการรับรองสิทธิในกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และศึกษาแนวทางการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อทำการส่งเสริมการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยการวิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หนังสือ ตำราและเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อค้นพบของงานวิจัยพบว่า การบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการยอมรับภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศว่า เป็นกฎหมายสิทธิมนุษยชนสากลอย่างเป็นทางการแล้ว มีสถานะถูกยอมรับใช้ควบคู่ไปกับสิทธิมนุษยชนสากลอื่นๆ แต่ในรัฐธรรมนูญของไทย ยังไม่มีการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญโดยตรง อีกทั้งสิทธิในสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในรัฐธรรมนูญมักบัญญัติเพียงสิทธิในเชิงกระบวนการ ยังไม่บัญญัติสิทธิในเชิงเนื้อหาให้เกิดความครบถ้วนตามหลักการสากลแต่อย่างใด ผลการวิจัยพบว่า เพื่อดำเนินการให้มีความสอดคล้องกับความเป็นสากลและแสดงออกถึงความมีอารยะของประเทศไทย จึงควรที่จะดำเนินการเพื่อรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนสากล เพื่อเป็นการช่วยให้สิทธิของประชาชนในการดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและยั่งยืนเกิดขึ้นในประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นแสดงออกว่า ประเทศไทยได้กำหนดนโยบายว่าจะปฏิบัติตามและมีความจริงจัง ในการดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมตามที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (UNGA) เรียกร้องให้รัฐต่าง ๆ ยกกระดับความพยายามในการประกันการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมที่สะอาด มีสุขภาพดีและยั่งยืน ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรผลักดันให้มีการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการรับรองสิทธิของประชาชน ในฐานะประธานแห่งสิทธิให้มีโอกาสที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีให้เกิดขึ้นจริง

คำสำคัญ: สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี, สิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม, รัฐธรรมนูญ

¹ อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; Lecturer in Law, Department of Social Sciences, Faculty of Arts and Management, Kasetsart University, Thailand; e-mail: y.thitirat23@gmail.com

ABSTRACT

This study examines the importance of recognizing the right to a good environment in the Constitution as a fundamental human rights that the state must respect protect and fulfil. It analyzes key legal concepts related to this right as well as international developments that support its recognition and the current constitutional framework in Thailand. The purpose of the study is to support the recognition of the right to a good environment in the Thai Constitution. The research uses a qualitative legal method based on the analysis of constitutional texts, academic literature, legal documents and related studies. The findings show that the right to a good environment is already acknowledged under international law as part of universal human rights. The Thai Constitution does not expressly guarantee this right. The environmental rights that appear in the Constitution focus on procedural rights and do not provide substantive rights. The study recommends that Thailand should recognize this right in its Constitution. Such recognition would help ensure that people can live in a safe healthy and sustainable environment. It would also demonstrate Thailand's commitment to international expectations set by the United Nations General Assembly which calls on states to strengthen efforts to secure a clean healthy and sustainable environment for all. Constitutional recognition of this right would support sustainable development and reinforce the protection of the fundamental rights of the people.

KEYWORDS: Right to a Good Environment, Environmental Human rights, Constitutional

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม มลพิษ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภาวะโลกร้อน (climate change) ถูกยอมรับว่า ถือเป็นปัญหาที่ร้ายแรงและเป็นภัยคุกคามที่ร้ายแรงต่อมนุษยชาติ United Nation (2566) ข้อมูลในปี ค.ศ. 2023 องค์การสหประชาชาติออกรายงานเตือนอย่างเป็นทางการว่า ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีความรุนแรงสูง อุณหภูมิของโลกได้เข้าสู่จุดสูงสุดที่ยากต่อการรับมือ นับเป็นการประกาศอย่างเป็นทางการในการเตือนถึงสภาวะฉุกเฉินของปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

ในยุคสมัยปัจจุบันปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยที่คุกคามต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างรุนแรง ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่กระทบต่อคุณภาพชีวิต กระทบต่อสิทธิในชีวิต (Right to live) ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนประการหนึ่งที่สำคัญมากที่สุด ในมุมมองของกฎหมายสิทธิมนุษยชนมองว่า สิทธิในชีวิตเกิดและมีขึ้นได้เนื่องจากประชาชนที่เป็นประธานแห่งสิทธิ (Subject of right) สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสิทธิในชีวิตจึงเป็นรากฐานของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญ

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2564) นิยามของสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี คือ การรับรองสิทธิในมนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี สิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ สะอาดและปลอดภัย กรณีปัญหาสิ่งแวดล้อมนอกจากกระทบต่อสิทธิในชีวิต สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีคุณภาพชีวิตของประชาชนในรัฐแล้วยังมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิตของผู้คน จึงกล่าวได้ว่าเมื่อสิ่งแวดล้อมถูกทำลายหรือเสื่อมโทรมลงสิทธิมนุษยชนพื้นฐานก็ถูกทำลายลงด้วยเช่นกัน เมื่อสิ่งแวดล้อมเกิดเสื่อมโทรม เกิดภาวะมลพิษขึ้น สิทธิในชีวิต สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีก็ถูกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดเรื่องการมองว่า สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีผูกพันและมีความเชื่อมโยงกับสิทธิมนุษยชนมีการถูกกล่าวถึงเรื่อยมา สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (2565) ได้เผยแพร่ข้อมูลว่า เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2565 ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ (United Nations General Assembly (UNGA)) ออกมติประกาศรับรองให้การเข้าถึงสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพและยั่งยืนเป็นสิทธิมนุษยชนสากล ผลลัพธ์นำมาซึ่งการเรียกร้องต่อรัฐบาล ต่างๆ ที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติในฐานะผู้แทนประชาชน ยกย่องความพยายามของรัฐเพื่อการดำเนินการ หรือการทำหน้าที่สำคัญในการวางมาตรการเพื่อป้องกัน แก้อันตราย และบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เพื่อการสร้างผลลัพธ์ที่รัฐดำเนินการเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าประชาชนจะสามารถเข้าถึงสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ในประเด็นมติที่เป็นประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญนี้ ได้สร้างผลลัพธ์ให้การศึกษาระดับนานาชาติเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีที่ถูกผลักดันและยกระดับการยอมรับในสถานะสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ไม่อาจละเมิดได้

ผลจากมติของที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ แม้ไม่มีผลทางกฎหมายที่ผูกพันรัฐโดยตรง กระทั่งการต่างประเทศ (2562) ความผูกพันของรัฐต่อมติของ UNGA สร้างผลทางศีลธรรมและทางการเมืองอย่างมาก เพราะสะท้อนถึงเจตจำนงและฉันทามติของรัฐสมาชิก มติเหล่านี้จึงมีน้ำหนักทางอิทธิพลสูงและมักใช้กำหนดบรรทัดฐานสากลและเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรัฐสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ซึ่งยอมรับกันทั่วไปว่าสามารถสร้าง "ความสำคัญที่ชั่วและค่านิยมทางการเมือง" (moral and political value) เพราะสะท้อนข้อผูกพันทางนโยบาย (policy commitments) ของรัฐสมาชิก ข้อมติเหล่านี้จึงมีน้ำหนักหรืออิทธิพลต่อการดำเนินนโยบายและท่าทีของประเทศต่าง ๆ ค่อนข้างมาก

ผลจากมติของที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติข้างต้น ทำให้ปัจจุบันมีการยอมรับว่า การใช้สิทธิมนุษยชนพื้นฐานในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้นมีความชอบธรรมมากขึ้น การยอมรับสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีมีสถานะเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างเป็นทางการ รัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน ก่อให้เกิดหน้าที่ของรัฐในการเคารพปฏิบัติตาม และจากรายงานของ คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2564) นำเสนอประเด็นที่ว่า รัฐมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำตามทฤษฎีด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ได้แก่ 1) การเคารพสิทธิของประชาชน ประชาชนสามารถเรียกร้องไม่ให้รัฐแทรกแซงการใช้สิทธิมนุษยชนพื้นฐาน 2) ปกป้อง รัฐต้องปกป้องมิให้เกิดการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่ประชาชนเป็นผู้ทรงสิทธิ 3) ทำให้บรรลุผล รัฐมีหน้าที่สร้างให้มีกระบวนการการใช้สิทธิมนุษยชนพื้นฐานให้สามารถเกิดผลขึ้นได้จริง

ผู้วิจัยเห็นว่า การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีมีผลลัพธ์โดยตรงต่อคุณภาพชีวิต และการเป็นประธานแห่งสิทธิในสิทธิในชีวิตที่เป็นสิทธิมนุษยชนที่เป็นฐานของสิทธิด้านอื่นๆ การสร้างคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้ดี จะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์ช่วยส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็น

มนุษย์ที่ยิ่งขึ้น และในทางตรงข้ามหากสิ่งแวดล้อมไม่ดี คุณภาพชีวิตของมนุษย์จะไม่ดีตาม ข้อมูลที่แสดงออกถึงตัวอย่างว่าสิ่งแวดล้อมที่ดีย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนของประเทศไทย เช่น รายงานของ Germanwatch (2568) ได้นำเสนอรายงาน Climate Risk Index 2025 ข้อมูลพบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 30 จาก 193 ประเทศ ที่มีความเสี่ยงสูงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของประเทศไทยในการรับมือต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรง โดยประเทศไทยควรพิจารณาถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือปัญหา ควรจัดทำมาตรการรับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมปกป้องสิทธิของประชาชน และการสร้างมาตรการกฎหมายสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการกลไกทางกฎหมายที่ชัดเจน และสร้างหลักประกันทางกฎหมายรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นการประกันสิทธิ และสร้างแนวทางต่อการรับมือต่อผลกระทบเรื่องภัยพิบัติ และปัญหาความรุนแรงของสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีจึงเป็นพื้นฐาน และเป็นแกนกลางของสิทธิในสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ การไม่บัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเอาไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทย จึงเป็นการปฏิบัติที่ย่อมไม่สอดคล้องกับแนวทางมติของที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ ที่มีการประกาศรับรองให้การเข้าถึงสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพและยั่งยืนเป็นสิทธิมนุษยชนสากล ประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ และเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้มีการลงมติเห็นชอบในมติของการประชุมสมัชชาสหประชาชาติเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2565 ดังนั้น ประเทศไทยย่อมต้องเคารพและจำเป็นต้องปฏิบัติตามการให้กฎหมายภายในของรัฐ มีความสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนสากลเรื่องการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2560 โดยมุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับบทบัญญัติด้านสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อศึกษารายละเอียดของความเหมือนและความแตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ

งานวิจัยมุ่งศึกษาว่ารัฐธรรมนูญแต่ละฉบับ ว่ามีการบัญญัติแนวคิดเรื่องบทบัญญัติด้านสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี (Right to a good environment) ไว้หรือไม่ เนื่องจากนับแต่ปี พ.ศ. 2565 สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีได้ถูกยกระดับถือเป็นสิทธิมนุษยชนสากล อีกทั้งองค์การสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการเรียกร้องให้รัฐต่าง ๆ ของโลก ดำเนินการเพื่อรับรองและประกันการเกิดขึ้นของสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีนี้ให้สามารถเกิดขึ้น

ผลการศึกษาจะนำไปสู่การวิเคราะห์ว่า ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2560 ได้มีการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อม และสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างเพียงพอหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำกรอบกฎหมายและแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อส่งเสริมสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อไป

สมมุติฐานของการวิจัย

งานวิจัยนี้กำหนดสมมุติฐานการศึกษาว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550

และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2560 ยังไม่มีการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี แต่มีการบัญญัติสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมไว้บ้างบางประการ ซึ่งมีรายละเอียดที่แตกต่างกันในระดับความชัดเจนและความครอบคลุมเรื่องรายละเอียดที่มีความสอดคล้องกับหลักการของสากลด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 ฉบับปัจจุบัน แม้มีการบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในสิ่งแวดล้อมเอาไว้บ้าง แต่ไม่ได้มีการบัญญัติถึงสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้โดยตรง ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันให้รัฐดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีที่มีฐานะที่เป็นสิทธิมนุษยชนประการหนึ่งที่รัฐไทยควรเคารพ ปกป้องและส่งเสริมให้เกิดบรรลุผล รัฐไทยจึงควรพิจารณาแนวทางของการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในรัฐธรรมนูญ ที่เป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมการปกป้องสิทธิของประชาชนและสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เกิดขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวคิด เนื้อหาของบทบัญญัติในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับได้แก่ รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2560 และเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง การบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อม และสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในกฎหมายระดับรัฐธรรมนูญ และการศึกษาเปรียบเทียบการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศสที่เป็นประเทศที่มีชื่อเสียงเป็นแบบอย่างของประเทศด้านระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ที่ประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรเช่นเดียวกัน

2. ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครอบคลุมช่วงระยะเวลาการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 จนถึงปี พ.ศ. 2560 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสิทธิในสิ่งแวดล้อม และการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในกฎหมายรัฐธรรมนูญไทย

3. ขอบเขตด้านประเด็น

งานวิจัยมุ่งศึกษาประเด็นเฉพาะเกี่ยวกับสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และการรับรองสิทธิดังกล่าวในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับโดยไม่ได้ศึกษากฎหมายลำดับรองด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative legal research) โดยทำการวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นหลัก โดยการศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีกฎหมาย (doctrinal legal analysis) ซึ่งแยกออกเป็นเอกสารชั้นต้น (primary documents) และเอกสารชั้นรอง (secondary documents) เอกสารชั้นต้นได้แก่ รัฐธรรมนูญ กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายใน เอกสารชั้นรองเป็นแนวคิด รายงานวิจัยการศึกษา และงานวิจัยที่ได้มาจากการสืบค้นจากหนังสือ ตำรา บทความออนไลน์และเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นวิเคราะห์การรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ว่าเป็นกฎหมายสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยรายละเอียดขั้นตอนดังนี้

1. การดำเนินการศึกษากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศึกษาบริบทและการผลักดันแนวคิดของสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ในกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพราะถือว่ามีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของต่อการตรากฎหมายสิ่งแวดล้อมภายในของประเทศไทย ในศึกษากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมพบว่า มีทั้งลักษณะที่เป็นกฎหมายแบบแข็ง (Hard Law) และเป็นกฎหมายแบบอ่อน (Soft law) ในประเด็นเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีนั้น เป็นหลักการสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการตรากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ฉบับต่างๆ ที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากการประชุมในปีค.ศ. 1972 สารระสำคัญของ การเริ่มต้นรับรองแนวคิดการกำหนดเกี่ยวกับสิทธิในสิ่งแวดล้อม ปรากฏในปฏิญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ค.ศ. 1972 (The Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment) ซึ่งเป็นเอกสารที่มีความสำคัญที่ปรากฏสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นครั้งแรก และต่อมาในปฏิญญาโรว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ค.ศ. 1992 (The Rio Declaration on Environment and Development) ปฏิญญาทั้งสองฉบับ เป็นเอกสารกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและกำหนดแนวคิดพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศทั้งหลายในโลก ได้นำเอาหลักการที่ปรากฏในปฏิญญาทั้งสองฉบับนี้ มาพัฒนาและกำหนดเป็นกฎหมายภายในของรัฐต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อม

ต่อมาทำการศึกษางานวิจัยของ David R. Boyd (2011) อดีตผู้อำนวยการพิเศษด้านสิ่งแวดล้อมด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ งานวิจัยที่สำคัญนี้ได้สนับสนุนแนวคิดการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีว่าไม่ใช่เพียงประเด็นสิทธิด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือความสะอาดของสิ่งแวดล้อมทั่วไปเท่านั้น หากแต่ถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน (fundamental human rights) เนื่องจากสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและสุขภาวะที่เหมาะสมได้ อีกทั้งการผลักดันเรื่องการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ จะสร้างผลเชิงบวกต่อการสร้างสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้เกิดขึ้น หากประเทศใดที่มีรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม กฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศดังกล่าว จะมีความเข้มแข็งกว่าประเทศที่ไม่มีการบัญญัติ อีกทั้งผลของการบังคับใช้สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยองค์กรตุลาการในเรื่องการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจะมีประสิทธิภาพมากกว่า ตลอดจนเรื่องสิทธิการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม สิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นสิ่งแวดล้อม การเข้ามามีส่วนในกระบวนการตัดสินใจต่อโครงการที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะมีผลลัพธ์ที่ดีกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่รัฐไม่บัญญัติสิทธิเหล่านี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ ตลอดจนความรับผิดชอบของรัฐที่จะดำเนินการส่งเสริมสิทธิจะชัดเจนกว่า งานวิจัยของ David R. Boyd จึงเสนอว่า ควรเรียกร้องให้รัฐบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมทั้งเชิงเนื้อหาและสิทธิในเชิงกระบวนการไว้ในรัฐธรรมนูญ ควรเรียกร้องให้รัฐรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของสิทธิมนุษยชน และเสนอแนะให้รัฐมีการคุ้มครอง เคารพและเติมเต็มสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมในกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศให้เป็นกฎหมายภายในของรัฐ

2. การศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2560 เพื่อเปรียบเทียบบทบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อมว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร รวมถึงวิเคราะห์ว่า มีการบัญญัติแนวคิดเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างชัดเจนหรือไม่ นอกจากนี้ยังอาศัยการวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย และกฎหมายระหว่างประเทศที่

เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินมาตรฐานและกรอบแนวคิดสากลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับว่าสอดคล้องในประเด็นการรับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานของสากลหรือไม่

3. การศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญของต่างประเทศ งานของเซตไท ลังการ์พินธุ์ (2560) พบว่า ในรัฐธรรมนูญของรัฐกว่า 177 จาก 193 ประเทศทั่วโลก ที่มีการรับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมเอาไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นสถิติที่แสดงให้เห็นถึงบรรทัดฐานของโลกที่ให้ความสำคัญต่อประเด็นสิทธิในสิ่งแวดล้อม งานวิจัยนี้เลือกทำการศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส พบว่า ประเทศฝรั่งเศสในฐานะประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) ที่เป็นแบบอย่างของระบบประมวลกฎหมายที่ประเทศไทยรับเอามาเป็นแบบอย่าง ในรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส มีการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสิทธิในสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ภายใต้เอกสารกฎหมาย Charter for Environment (2001) ที่เป็นกฎหมายที่ถูกบรรจุเพิ่มเติมบทยุติของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์เอกสารกฎหมายฉบับนี้ถูกตรารขึ้นเพื่อเป็นการประกัน แสดงออกถึงการยอมรับสิทธิมนุษยชนในด้านสิ่งแวดล้อมให้มีค่าเทียบเท่ากับสิทธิขั้นพื้นฐานอื่นๆ ดังนั้น ประเทศฝรั่งเศสจึงนำเอากฎหมาย Charter for Environment มาบัญญัติแนบท้ายไว้ในภาคผนวกของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของรัฐ โดยตัวอย่างการบัญญัติประเด็นสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีปรากฏใน มาตรา 1 ที่บัญญัติว่า คนทุกคนมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและให้ความสำคัญต่อเรื่องสุขภาพอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นแนวทางการบัญญัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีตามมาตรา 1 ของปฏิญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ค.ศ. 1972

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อสกัดแนวคิดหลักและตีความบทยุติทางกฎหมายภายใต้กรอบแนวคิดกฎหมายสิ่งแวดล้อม (environmental law) และสิทธิมนุษยชน (human rights) โดยอาศัยแนวทางวิธีวิจัยเชิงกฎหมาย (legal doctrinal analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (comparative analysis) ข้อมูลหลักมาจากตัวบทรัฐธรรมนูญ เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงบทความของ ปวีศร เลิศธรรมเทวี (2560) และคณินิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2564) ที่เสนอแนวทางการรับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในรัฐธรรมนูญไทย

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า บทยุติด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับ ปรากฏจุดร่วมกันสองประการคือ 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งสามฉบับ ต่างยังไม่ปรากฏการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีเอาไว้โดยตรง 2) ลักษณะของการบัญญัติสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม มีลักษณะของการบัญญัติรูปแบบเชิงกระบวนการเท่านั้น ไม่ปรากฏการรับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมรูปแบบเชิงเนื้อหาแต่อย่างใด

ในส่วนจุดที่มีความแตกต่างของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งสามฉบับคือ ประเด็นเรื่องของรายละเอียดของการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไป ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่ละฉบับ ซึ่งปรากฏรายละเอียด ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 มีการบัญญัติสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะทั่วไป โดยมากบัญญัติรับรองไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพ เนื้อหาเป็นสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมเชิงกระบวนการเป็นการบัญญัติที่วางหลักการทั่ว ๆ ไป ยังไม่ได้มีการระบุรายละเอียดที่ชัดเจน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 มีการรับเอาแนวคิดกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศมาพัฒนาปรับปรุงการบัญญัติ และขยายรายละเอียดในสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมเชิงกระบวนการให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น สิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมของประชาชน และสิทธิการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม จุดเด่นประการสำคัญคือ การรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ยังไม่ได้ใช้คำว่าสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ได้อย่างชัดเจน แต่ปรากฏถ้อยคำที่อาจเทียบเคียงกับหลักการดังกล่าวได้ตามมาตรา 67 วรรค 1 บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครองส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม” ทั้งนี้ถ้อยคำที่เน้นอักษรตัวหนา อาจใช้วิธีการเทียบเคียงของถ้อยคำที่มีความใกล้เคียงมากที่สุดเท่าที่มีการปรากฏการบัญญัติแนวคิดสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2560 การบัญญัติสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะทั่วไป แต่มีการเปลี่ยนแปลงประเด็นหลักคิดของการตรากฎหมายเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อม มาเป็นการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ในตำราของสุรศักดิ์ บุญเรือง (2565) ระบุว่า มาตรา 57 บัญญัติว่า “รัฐต้อง (2) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พัฒนา บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ข้อสังเกตต่อมาตราข้างต้นคือ การบัญญัติลักษณะตามมาตรา 57 ถือเป็นครั้งแรกที่ระบุ การรับรองอำนาจรัฐในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งไม่เคยปรากฏอย่างชัดเจนมาก่อนในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้า และกำหนดเป็นแนวนโยบายแห่งรัฐแทน เช่น มาตรา 72 เป็นต้น การนำเอาหลักการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมาบัญญัติเป็นหมวดแนวนโยบายของรัฐ ก่อให้เกิดการที่สภาพบังคับไม่ชัดเจนเพราะสถานะของหมวดนี้ คือ การตรากฎหมายและการดำเนินนโยบายที่เป็นกรอบ ไม่เหมือนกับการตรากำหนดให้เป็นสิทธิของประชาชนที่ก่อให้เกิดการฟ้องเรียกร้องสิทธิได้

จากข้อมูลวิเคราะห์สามารถเปรียบเทียบจุดร่วมและจุดที่มีความแตกต่าง ระหว่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 3 ฉบับ สามารถสรุปข้อมูลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางสรุปข้อมูลสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ในกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ	การบัญญัติสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม	การบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี	ประเด็นจุดเด่นของบทบัญญัติ
พ.ศ. 2540	- มีการบัญญัติสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม ในหมวดสิทธิและเสรีภาพ - ลักษณะของการบัญญัติ	- ไม่มีแนวคิดสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีโดยตรง แต่รับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมเชิงกระบวนการไว้ 6 ประเด็น	- ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นรากฐาน ที่สำคัญของการประกันสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม ถูกการตั้ง

รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักร ไทย ฉบับ	การบัญญัติสิทธิด้าน สิ่งแวดล้อม	การบัญญัติสิทธิใน สิ่งแวดล้อมที่ดี	ประเด็นจุดเด่นของ บทบัญญัติ
	สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมเชิง กระบวนการเท่านั้น ไม่ ปรากฏสิทธิสิ่งแวดล้อม เชิงเนื้อหา		ชื่อว่า เป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับสี่เขียนนัยยะการ รับรองสิทธิใน สิ่งแวดล้อมที่เป็น รูปธรรมครั้งแรก
พ.ศ. 2550	- มีการรับเอาแนวคิด กฎหมายสิ่งแวดล้อม ระหว่างประเทศ มา พัฒนา และขยาย รายละเอียดใน บทบัญญัติด้าน สิ่งแวดล้อม เช่น สิทธิ การเข้าถึงข้อมูล การมี ส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น ให้มีความ ละเอียดและชัดเจนมาก ยิ่งขึ้น - ลักษณะของการบัญญัติ สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมเชิง กระบวนการเท่านั้น ไม่ ปรากฏสิทธิสิ่งแวดล้อม เชิงเนื้อหา	- ไม่มีแนวคิดสิทธิใน สิ่งแวดล้อมที่ดีโดยตรง แต่ รับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม เชิงกระบวนการไว้ 6 ประเด็น - บทบัญญัติมีความชัดเจนใน รายละเอียดมากขึ้นกว่าใน รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 - ปรากฏแนวคิดถ้อยคำที่มี ความใกล้เคียงกับหลักการของ สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ตาม มาตรา 67 วรรคแรก	- สิทธิด้านสิ่งแวดล้อม พัฒนามาจาก รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 แต่ลักษณะของการ บัญญัติก้าวหน้า สอดคล้องกับระดับ สากล - จุดเด่นของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 คือ การ พัฒนาเชิงบวก ที่บรรจุ บทบัญญัติเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมไว้มากที่สุด ฉบับหนึ่ง
พ.ศ. 2560 ฉบับปัจจุบัน	- มีการบัญญัติ หลักเกณฑ์ด้าน สิ่งแวดล้อมไว้ กว้างๆ - แต่มีความแตกต่างจาก ที่เคยรับรองใน รัฐธรรมนูญฉบับก่อน หน้าในเรื่องของ โครงสร้างของการ บัญญัติ	- ไม่มีแนวคิดสิทธิใน สิ่งแวดล้อมที่ดีโดยตรง แต่ รับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อม เชิงกระบวนการไว้ 6 ประเด็น	- มีการเปลี่ยนแปลง หลักคิดของการตรา กฎหมายเรื่องสิทธิใน สิ่งแวดล้อม มาเป็นการ กำหนดให้เป็น หน้าที่ ของรัฐแทน เช่น มาตรา 57 และกำหนดเป็น แนวนโยบายแห่งรัฐแทน เช่น มาตรา 72 เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักร ไทย ฉบับ	การบัญญัติสิทธิด้าน สิ่งแวดล้อม	การบัญญัติสิทธิใน สิ่งแวดล้อมที่ดี	ประเด็นจุดเด่นของ บทบัญญัติ
			<p>- การเปลี่ยนแปลงแนวคิดจากการรับรองสิทธิของประชาชน ไปกำหนดเป็นหน้าที่ และนโยบาย ซึ่งผลที่ตามมาคือ อาจก่อให้เกิดการกระทบเรื่องการใช้อิทธิกรรของประชาชน ต่อการเรียกร้องให้รัฐดำเนินการ เพราะ จากที่ควรจะเป็นการอ้างจากฐานเรียกร้องต่อรัฐดำเนินการตาม “สิทธิ” ที่ประชาชนเป็นประธานแห่งสิทธิ แต่การเรียกร้องฐานที่กลายเป็นเรียกร้องให้ “รัฐทำหน้าที่” ซึ่งผลของระดับของการเรียกร้องต่างกัน ในการอ้างว่าเป็นสิทธิเรียกร้อง ก็การอ้างให้รัฐทำหน้าที่</p>

บทสรุปจากการวิเคราะห์งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่า เมื่อยังไม่มีกรบัญญัติการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในรัฐธรรมนูญไทย งานวิจัยนี้เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติรับรองแนวคิดการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในรัฐธรรมนูญ เนื้อหาการกำหนดรายละเอียดสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ที่เป็นสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมเชิงเนื้อหา ควรต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจน มีสาระครบถ้วนตามหลักการพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญควรนำหลักการสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วย สิทธิเชิงเนื้อหาและสิทธิเชิงกระบวนการมาบัญญัติให้ครบถ้วน ประเทศไทยจึงสมควรดำเนินการพิจารณาประเด็นนี้อย่างเร่งด่วน เพื่อความเป็นสากลและควมมีอารยะของไทย

ผู้วิจัยมีความคิดเห็นที่เป็นไปในทางที่สอดคล้องกับ ปวริศร เลิศธรรมเทวี (2560) ที่ว่า การที่รัฐจะคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และยั่งยืนให้เกิดขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การผลักดันแนวคิดการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อเป็นเครื่องมือทางกฎหมายรับรองสิทธิให้แก่ประชาชน ในการดำเนินการเรียกร้องให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการหรือจัดการสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และเพื่อการดำเนินการภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อผลท้ายสุดดำเนินการเกี่ยวกับบริหารจัดการนโยบายสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นฐานสำคัญในการคุ้มครองสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน การบัญญัติสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในรัฐธรรมนูญไทย แม้จะปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปี พ.ศ. 2540 และ 2550 แต่ความชัดเจนและความครอบคลุมในสิทธิเชิงเนื้อหา (Substantive Rights) ยังคงไม่มีการบัญญัติอย่างชัดเจน การที่รัฐธรรมนูญของไทยทั้งสามฉบับ ทำการบัญญัติรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมไว้เชิงกระบวนการถึง 6 ประเภท แบบกว้างๆ ผลคือทำให้สิทธิในสิ่งแวดล้อมยังไม่สามารถบังคับใช้ได้เต็มที่ เต็มประสิทธิภาพ

ตามงานของ David R. Boyd (2012) เสนอว่า แนวทางที่รัฐทั้งหลายควรดำเนินการคือ ควรบัญญัติรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อม ในลักษณะสิทธิเชิงเนื้อหาและกระบวนการทั้งสองประเภทนี้ ต้องควบคู่กัน การบัญญัติรายละเอียดของสิทธิต้องดำเนินการควบคู่กันไป เพื่อเป็นจุดหมายที่สำคัญในการเกิดขึ้นของสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม และในการที่ประชาชนจะสามารถอ้างสิทธินั้น ๆ ที่ได้ปรากฏในกฎหมายเพื่อทำการเรียกร้องต่อรัฐ หากเกิดกรณีที่ประชาชนถูกละเมิดสิทธิ ตลอดจนการบัญญัติในสถานะของการกำหนดเป็นสิทธิย่อนำมาซึ่งความหวงแหนต่อสิทธิของตน นำไปสู่การขับเคลื่อนการอ้างฐานแห่งกฎหมายที่รับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมเพื่อการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม

ผลจากการวิเคราะห์เชิงนิติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่า การบัญญัติสิทธิในเชิงเนื้อหาและเชิงกระบวนการควบคู่กัน (combined substantive and procedural rights) จะทำให้สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีมีความหมายและสามารถบังคับใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ การบัญญัติสิทธิเชิงเนื้อหาจะทำให้รัฐต้องรับผิดชอบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ขณะที่สิทธิในเชิงกระบวนการเป็นเครื่องมือให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าร่วมกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม การบูรณาการสิทธิทั้งสองประเภทในรัฐธรรมนูญ จะสร้างกลไกทางกฎหมายที่เข้มแข็ง และสอดคล้องกับหลักการสากลในด้านสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม

การวิจัยครั้งนี้ จึงเสนอให้มีการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในรัฐธรรมนูญ นำเสนอมุมมองที่ว่า การบัญญัติรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในรัฐธรรมนูญไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นทางแห่งความจำเป็นสำหรับประเทศไทยเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในยุคสมัยที่ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมได้คุกคามคุณภาพชีวิตของประชาชน และเพื่อปกป้อง คุ้มครอง รับรองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมนี้ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงของรัฐเพื่อผูกพันในการดำเนินการเพื่อให้เกิดสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนในระยะยาว

การผลักดันการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในรัฐธรรมนูญ ควรเร่งดำเนินการด้วยเหตุผลดังนี้ เหตุผลประการแรก เนื่องจากสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีสถานะเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานประชาชนสมควรที่จะมีชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและยั่งยืน รัฐควรเคารพ ปกป้อง และส่งเสริมให้เกิดบรรลุผลดังกล่าวขึ้น เหตุผลประการที่สอง การบัญญัติให้เป็นสิทธิประเภทหนึ่งในรัฐธรรมนูญ จะเป็นการประกันสิทธิของประชาชนให้มีความมั่นคงแน่นอน การบัญญัติเป็นสิทธิสร้างผลผูกพันต่อรัฐให้

ดำเนินการมากกว่าการกำหนดเป็นหน้าที่ของรัฐ และแนวนโยบายของรัฐ รัฐจะต้องดำเนินการตามสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด จริงจังและต่อเนื่อง

ผลการวิจัยครั้งนี้คือ การเสนอให้มีการคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนชาวไทย และเสนอให้มีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในกฎหมายสูงสุดของประเทศไทย คือ รัฐธรรมนูญ โดยเสนอให้ในอนาคตหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญควรมีเอาการบัญญัติตามมาตรา 67 รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 มาเป็นแนวทางการการร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ การรับรองสถานะการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีไว้ในรัฐธรรมนูญจะช่วยสร้างกรอบทางกฎหมาย (Framework) ที่มั่นคงสำหรับการรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และลดความเสี่ยงต่อการที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกละเลยจากนโยบายจากรัฐบาล

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีมีความเชื่อมโยงกับระบบสิทธิมนุษยชนอย่างแยกไม่ออก สอดคล้องกับงานวิจัยการศึกษาของคณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2560) สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีมีสถานะเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ทำหน้าที่รองรับการเกิดขึ้นและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านอื่น ๆ เช่น สิทธิในชีวิตและร่างกาย สิทธิในสุขภาพ และสิทธิในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด และยั่งยืนจึงมิได้เป็นเพียงประเด็นทางเลือกทางนโยบายสิ่งแวดล้อม หากแต่เป็นเงื่อนไขพื้นฐานเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่รัฐควรเคารพ ปกป้อง และส่งเสริมให้เกิดบรรลุผล

การวิเคราะห์เชิงแนวคิดของงานวิจัยของคณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2564) พบว่า สิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมสามารถอธิบายแยกออกเป็นสองประเภท ได้แก่ สิทธิในเชิงเนื้อหา และสิทธิในเชิงกระบวนการ สิทธิในเชิงเนื้อหามุ่งกำหนดหน้าที่เชิงบวกของรัฐในการป้องกัน คุ้มครอง และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อสุขภาพและความ เป็นอยู่ ซึ่งได้แก่ สิทธิในชีวิต และสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นต้น และในส่วนของสิทธิในเชิงกระบวนการ จะทำหน้าที่ เป็นกลไกเครื่องมือการขับเคลื่อนสิทธิในเชิงเนื้อหา เสริมพลังให้ประชาชนสามารถมีบทบาทในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เช่น สิทธิการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ผลการศึกษาวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของปวีตร เลิศธรรมเทวี (2559) และงานวิจัยของคณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ (2564) ซึ่งต่างชี้ให้เห็นว่า การรับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในฐานะสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งสองงานวิจัยเน้นย้ำว่า หากสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมไม่ได้รับการรับรองอย่างชัดเจน ย่อมไม่อาจแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง ย่อมส่งผลกระทบที่ประชาชนจะมีข้อจำกัดในการใช้สิทธิเพื่อปกป้องตนเองจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ในระดับสากล ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนต่อข้อค้นพบจากงานของ Boyd (2012) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ประเทศที่รับรองสิทธิในสิ่งแวดล้อมทั้งสองประเภท สิทธิในเชิงเนื้อหา และสิทธิในเชิงกระบวนการมักมีระบบการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมที่เข้มแข็งกว่า และสามารถพัฒนากลไกทางกฎหมายที่เอื้อต่อการป้องกัน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งยอมรับว่าการมีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด และยั่งยืน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่เชื่อมโยงโดยตรงกับสิทธิในชีวิต สุขภาพ ความเป็นอยู่ และความเสมอภาค

นอกจากนี้ การที่ประเทศไทยเป็นภาคีและยึดถือตามหลักการของปฏิญญาโอ ค.ศ. 1992 สะท้อนพันธกรณีระหว่างประเทศที่รัฐไทยต้องให้ความสำคัญกับสิทธิในสิ่งแวดล้อม หลักการข้อที่ 1 ของปฏิญญาโอฯ ระบุว่ามนุษย์มีสิทธิในการดำรงชีวิตและพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ขณะที่หลักการข้อที่ 10 วางรากฐานสำคัญของสิทธิในเชิงกระบวนการ โดยรับรองสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชน และการเข้าถึงความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม หลักการดังกล่าวสะท้อนความเป็นสากลของแนวคิดสิทธิในสิ่งแวดล้อม และตอกย้ำบทบาทของประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้เสียหลักในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ

เมื่อพิจารณาภายใต้บริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พบว่า บทบัญญัติด้านสิ่งแวดล้อม ยังให้ความสำคัญกับสิทธิในเชิงกระบวนการมากกว่าสิทธิในเชิงเนื้อหา การขาดการรับรองสิทธิในเชิงเนื้อหาอย่างชัดเจนส่งผลให้ประชาชนมีข้อจำกัดในการเรียกร้องให้รัฐดำเนินมาตรการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเชิงรุกได้อย่างเต็มที่ ทั้งที่สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีได้รับการยอมรับในระดับสากลว่า เป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ดังนั้น การบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีในรัฐธรรมนูญไทย ควรดำเนินการ และเนื้อหาต้องครอบคลุมทั้งสิทธิเชิงเนื้อหา และสิทธิเชิงกระบวนการอย่างสมดุล การบูรณาการสิทธิทั้งสองประเภท จะไม่เพียงช่วยเสริมสร้างความชัดเจนในการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Governance) ให้เกิดขึ้นในรัฐ อีกทั้งเป็นการสร้างกลไกทางกฎหมายที่เอื้อต่อการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน สิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับหลักการของกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ในฐานะสิทธิมนุษยชนสากล ควรได้รับการรับรองอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมในรัฐธรรมนูญไทย การรับรองนี้ควรครอบคลุมทั้งสิทธิในเชิงเนื้อหา (substantive rights) และสิทธิในเชิงกระบวนการ (procedural rights)

1.2 ควรกำหนดกรอบกฎหมายลำดับรองที่ชัดเจนสำหรับการคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความแน่นอนทางกฎหมายให้ประชาชนสามารถอ้างสิทธิได้จริง และกำหนดบทลงโทษต่อรัฐหรือหน่วยงานที่ละเลยภารกิจด้านสิ่งแวดล้อม

1.3 ควรสร้างระบบให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ การเข้าถึงข้อมูล และการมีสิทธิฟ้องคดี เพื่อให้สิทธิในสิ่งแวดล้อม

มีความหมายเชิงปฏิบัติ การพัฒนามาตรการและกลไกเหล่านี้ควรสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานสากล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะขยายการศึกษาสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยศึกษาเปรียบเทียบกับระบบกฎหมาย สิ่งแวดล้อมของประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย เช่น อินเดีย สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศที่มีกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่ก้าวหน้ามาก ว่าในรัฐธรรมนูญของประเทศเหล่านี้มีการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี อยู่ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพื่อหาแนวทางการบัญญัติและกลไกคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

2.2 ควรจะพิจารณาการผลักดันให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีกลไกของการจัดทำกรอบหรือความตกลงว่าด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อม (ASEAN Environmental Right (AER)) เพื่อเป็นการสร้างกรอบกฎหมายที่สร้างขึ้นเพื่อผูกพันสมาชิกอาเซียน และการคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมและสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนสากล โดยเฉพาะในขณะนี้ประเทศไทยและเพื่อนบ้านกำลังเผชิญปัญหามลพิษข้ามพรมแดนทั้งทางอากาศ และทางน้ำ ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามต่อสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและคุณภาพชีวิตของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล ราชะนาคร. (2549). พัฒนาการของหลักกฎหมายสิ่งแวดล้อมและสิทธิชุมชน. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เขตไทย ลังการ์พินธุ์. (2560). สิทธิในสิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 10(1), 47-61.
- คณินิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ. (2560). *โครงการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิมนุษยชนและสิ่งแวดล้อม เพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”*.
<https://lms.nhrc.or.th/Document/Fulltext/F09686.pdf>
- คณินิจ ศรีบัวเอี่ยมและคณะ. (2564). *หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับ “สิทธิในสิ่งแวดล้อม” (Right to Environment) และ “สิทธิที่จะหายใจจากอากาศสะอาด” (Right to Breathe Clean Air) ของประชาชน รพี 2564 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. <https://thailandcan.s3.ap-southeast-1.amazonaws.com/pdf/ebooks/หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับ%20สิทธิในสิ่งแวดล้อม.pdf>
- ปวีตร เลิศธรรมเทวี. (2559). *สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมกับรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ปวีตร เลิศธรรมเทวี. (2558). *หลักและทฤษฎีสิ่งแวดล้อมในกฎหมายระหว่างประเทศ*. *วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 44(2), 443 – 467.
- ปวีตร เลิศธรรมเทวี. (2560). *แนวทางการรับรองสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย*. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 15(1), 35-60.

สุรศักดิ์ บุญเรือง. (2565). *กฎหมายกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ: หลักทั่วไปและการอนุรักษ์ป่าไม้* (เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 1). โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2565). *เอกสารเผยแพร่ความรู้ว่าด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีและตราสารด้านสิ่งแวดล้อมในระดับภูมิภาค*.
<https://lms.nhrc.or.th/Document/Fulltext/F05638.pdf>

David R Boyd. (2012). *the environmental rights revolution: A global study of constitutions, human rights, and the environment* (Law & Society). UBC Press.

David R Boyd. (2017). *the rights of nature: A legal revolution that could save the world* (2nd ed.). ECW Press.

Germanwatch. (2025). *Climate Risk Index 2025*.
<https://www.germanwatch.org/sites/default/files/2025-02/Climate%20Risk%20Index%202025.pdf>

United Nation. (2023). *A What is the Right to a Healthy Environment?*
<https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-01/UNDP-UNEP-UNHCHR-What-is-the-Right-to-a-Healthy-Environment.pdf>

แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียน
ชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม

Performance Skills Exercises of the Kongwonglek for the song “Ching
Mulong Chandel” for students of the Thai Classical Music Club,
Mahannoparam School

เพชรณัย เพชรน้ำทอง¹, ตั้งปณิธาน อารีย์²

Phacharadanai Petchnamthong¹, Tangpanidhan Aree²

Receive: 28 พฤศจิกายน 2568 Revised: 8 ธันวาคม 2568 Accepted: 17 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพารามและเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือ นักเรียนชมรมดนตรีไทยที่เลือกเรียนฆ้องวงเล็ก จำนวน 3 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1. แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว 3 ชุด แบบฝึกชุดที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฆ้องวงเล็ก แบบฝึกชุดที่ 2 การฝึกปฏิบัติฆ้องวงเล็กขั้นพื้นฐาน และแบบฝึกชุดที่ 3 การฝึกปฏิบัติฆ้องวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฆ้องวงเล็กก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว จำนวน 3 ชุด มีความถูกต้องและมีความเหมาะสม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฆ้องวงเล็กก่อนเรียนและหลังเรียน ค่าเฉลี่ยคะแนนของนักเรียน มีผลต่างของค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 11 คะแนน คะแนนก่อนใช้แบบฝึกฆ้องวงเล็กมีค่าคะแนน (Mean = 16.3 , S.D. = 1.25) และคะแนนหลังการใช้แบบฝึกฆ้องวงเล็กมีค่าคะแนน (Mean = 27.3 , S.D. = 0.47) ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 19.05$, Sig = 0.003)

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะ, ฆ้องวงเล็ก, เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว, โรงเรียนมหารณพาราม

¹ นักศึกษาลูกศรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ; Bachelor's degree of Thai music Education, Faculty of Education, Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ; Assistant Professor Dr., College of Music Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand; e-mail: donkimthai@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to Performance Skills Exercises of the Kongwonglek for the song “Ching Mulong Chandel” for students of the Thai Classical Music Club, Mahannoparam School to study the learning achievement before and after learning by using Kongwonglek skill training, Ching Mulong Chandel Song, single level for students of the Thai music club, Mahannoparam School. The sample consisted of three Thai music club students who chose to study the Kongwonglek. The research instruments used were: 1. Three sets of Kongwonglek skill training exercises Ching Mulong song for the 3 sets. Exercise Set 1 covered general knowledge about Kongwonglek; Exercise Set 2 covered basic Kongwonglek practice; and Exercise Set 3 covered Kongwonglek practice for the single-tiered Ching Mulong Chandel song. Pre- tests and Post-tests assessed the learning achievement of the Kongwonglek. The research results revealed that: 1)the three sets of Kongwonglek skill training exercises Ching Mulong song for the 3 sets were accurate and appropriate; and 2) Pre- tests and Post-tests assessed the learning achievement of the Kongwonglek. The mean scores of the students had a difference of 11 points. The scores before using Kongwonglek practice set had a score value (Mean = 16.3 , S.D. = 1.25) and the scores after using the Kongwonglek practice set had a score value (Mean = 27.3 , S.D. = 0.47). The difference was statistically significant ($t = 19.05$, $Sig = 0.003$).

KEYWORDS: Skills Exercises, Kongwonglek, Ching Mulong Chandel Song, Mahannoparam School

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาดนตรีเป็นวิชาที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านดนตรี มีประโยชน์อย่างยิ่ง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมผู้ที่มีทักษะหรือความถนัดพิเศษด้านดนตรี ให้มีโอกาสได้พัฒนาความสามารถของตนเพิ่มขึ้นอีกการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ ได้ฝึกซ้อมและแข่งขันเป็นประสบการณ์ตรงที่ให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ด้านดนตรีเป็นการฝึกลักษณะอันพึงประสงค์ อันได้แก่ ความอดทน ความมีระเบียบวินัย ในตนเอง ความสามัคคี เป็นการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์

การศึกษาวิชาดนตรีมีรูปแบบเฉพาะที่เรียกกันว่า “มุขปาฐะ” เป็นการลอกเลียนแบบจากผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดไปยังผู้รับการถ่ายทอด โดยอาศัยการสังเกต การจำและทำตาม เป็นลักษณะของการชี้แนะ ยึดมั่นจารีตประเพณี มีการแทรกคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งกระบวนการสร้างและผลิตความรู้อยู่ที่ครูเป็นสำคัญว่าจะกำหนดความรู้อย่างไร ซึ่งไม่มีรูปแบบตายตัว ส่วนเรื่องลำดับและขั้นตอนของการให้ความรู้นั้น เป็นเรื่องของความสามารถของนักเรียนแต่ละคนเป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งขึ้นอยู่กับครูกับนักเรียน ครูจะดูว่านักเรียนแต่ละคนมีความสามารถ มีความถนัดมีธรรมชาติที่แตกต่างกันอย่างไร ถ่ายทอดกันไปคนละแบบ นักเรียนก็ได้พัฒนาไปตามความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่เรียกว่ามี

การขยับขยายความรู้ และก่อให้เกิดลักษณะเด่นเฉพาะตัวแตกต่างกันออกไปตั้งแต่นั้นมาวงปี่พาทย์วงหนึ่งจะใช้ฆ้อง 2 วงก็ได้ เรียกฆ้องวงขนาดใหญ่แต่เดิมว่า “ฆ้องวงใหญ่” และเรียกฆ้องวงขนาดเล็กที่สร้างขึ้นใหม่นี้ว่า “ฆ้องวงเล็ก” (สุรพล สุวรรณ, 2559 : 23)

ปัจจุบันการศึกษาวิชาดนตรีในด้านการถ่ายทอดดนตรีไทยทางภาคการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นในกลุ่มของเครื่องสาย ปี่พาทย์ มักจะถูกถ่ายทอดอยู่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะฆ้องวงเล็กที่จัดได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมอย่างมาก โดยจะเป็นการเรียนพิเศษในสถาบันหรือการเรียนอยู่ในสถานศึกษากับบุคคลากรทางด้านดนตรีไทยที่มีกลวิธีการสอนเฉพาะตน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยจะต้องมีการทดสอบทักษะพื้นฐานของนักเรียนแต่ละบุคคล เพื่อให้ง่ายแก่การฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็กด้วยการใช้แบบฝึกหัดให้เหมาะกับนักเรียนในด้านทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็ก (วิทยา ศรีม่วง, 2543 : 6)

ฆ้องวงเล็กเป็นเครื่องดนตรีที่มักมีบทบาทรองจากฆ้องวงใหญ่ โดยทำหน้าที่ประสานทำนองร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นภายในวง แม้ฆ้องวงเล็กจะมีศักยภาพในการสร้างความหลากหลายทางจังหวะและการประสานเสียง แต่จากการศึกษาและการสังเกตพบว่า ในทางปฏิบัติ ผู้บรรเลงที่ไม่ได้มีความชำนาญทางด้านฆ้องวงเล็ก หรือผู้ที่ไม่มีพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่มาก่อน ก็สามารถเข้ามาทำหน้าที่บรรเลงฆ้องวงเล็กได้ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านการฝึกฝนเฉพาะทาง หรือไม่มีการวางรากฐานทางทักษะที่เหมาะสมกับเครื่องดนตรีชนิดนี้โดยตรง สะท้อนให้เห็นถึงความไม่ชัดเจนของทักษะเฉพาะด้านสำหรับการบรรเลงฆ้องวงเล็ก และอาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่สนใจเรียนรู้และฝึกฝนฆ้องวงเล็กโดยตรง โดยทำให้ขาดโอกาสในการแสดงออกทางดนตรี รวมถึงขาดแรงจูงใจในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องและจริงจัง นอกจากนี้ การที่บทบาทของฆ้องวงเล็กในบางวงดนตรีถูกลดทอนให้เป็นเพียงเครื่องประกอบ หรือสามารถถูกแทนที่ได้โดยผู้ที่ไม่ถนัดฆ้องวงเล็กโดยตรง อาจนำไปสู่การละเลยในกระบวนการออกแบบการฝึกฝน การเรียบเรียงบทเพลง และการพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของเครื่องดนตรีชนิดนี้

ฆ้องวงเล็กเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี มีวิวัฒนาการมาจากฆ้องวงใหญ่ สร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยคณาจารย์ทางดุริยางคศิลป์ได้คิดสร้างฆ้องวงขึ้นอีกขนาดหนึ่งให้ย่อมกว่าเล็กน้อยวัดจากขอบวงในด้านซ้ายถึงด้านขวากว้างประมาณ 80 เซนติเมตร จากด้านหน้าไปด้านหลังกว้าง 60 เซนติเมตร ฐานฆ้องสูง 20 เซนติเมตร วงหนึ่งมีลูกฆ้อง 18 ลูก ลูกทวนมีขนาดกว้างประมาณ 13 เซนติเมตร ลูกยอดขนาดกว้างประมาณ 9.5 เซนติเมตร การเทียบเสียงลูกยอดตรงกับเสียงมี (E) สูงกว่าฆ้องวงใหญ่ขึ้นไป 7 เสียง โดยเป็นคู่ 8 จากลูกยอดของฆ้องวงใหญ่ ใช้บรรเลงร่วมในวงปี่พาทย์ มีหน้าที่เก็บ สอด แทรก ฯลฯ

จากความเป็นมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทยโรงเรียนมหารมณพาราม เป็นแบบฝึกทักษะสำหรับการฝึกบรรเลงฆ้องวงเล็ก เนื่องจากเพลงฉิ่งมุล่งชั้นเดียว เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมในการใช้ฝึกไล่มือของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีในวงปี่พาทย์ ทั้งยังมีจังหวะและทำนองที่เหมาะสมสำหรับการฝึกพื้นฐาน แบบฝึกทักษะนี้ออกแบบขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกฝนสำหรับผู้ที่สนใจการบรรเลงฆ้องวงเล็ก โดยเฉพาะในระดับเริ่มต้นหรือผู้ที่ยังขาดประสบการณ์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่า การวางรากฐาน

ที่มั่นคงในการบรรเลง เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาทักษะที่สูงขึ้นได้ในอนาคตไม่มากก็น้อย และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจรวมถึงเห็นคุณค่าในเครื่องดนตรีชนิดนี้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม

สมมุติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม เป็นกรรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็กขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม จำนวน 20 คน
กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม ที่มีทักษะฆ้องวงเล็กเบื้องต้น และมีความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลองใช้แบบฝึก จำนวน 3 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียวสำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้อยู่ในช่วงระยะเวลาเดือนมิถุนายน พุทธศักราช 2568 ถึง เดือนกันยายน พุทธศักราช 2568 เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 20 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่มีทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็ก และสมัครใจเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม จำนวน 3 ชุด คือ

- 1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฆ้องวงเล็ก
- 1.2 การฝึกปฏิบัติฆ้องวงเล็กขั้นพื้นฐาน
- 1.3 การปฏิบัติฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติฆ้องวงเล็กก่อนเรียนและหลังเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการประเมินก่อนใช้แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว โดยประเมินจากการบรรเลงฆ้องวงเล็กขั้นพื้นฐานของนักเรียนชมรมดนตรีไทยโรงเรียนนทรณพาราม
2. ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทยโรงเรียนนทรณพาราม
3. เมื่อจัดการเรียนรู้เสร็จ ผู้วิจัยทำการประเมินหลังใช้แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็ก ซึ่งเป็นชุดเดียวกับแบบประเมินก่อนใช้แบบฝึกการบรรเลงฆ้องวงเล็ก
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบผลจากการทดสอบการปฏิบัติทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็กของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการฝึกปฏิบัติโดยใช้แบบฝึกทักษะการบรรเลงฆ้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลประเมินความสอดคล้อง ความถูกต้อง และความเหมาะสมของแบบฝึกฆ้องวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทยโรงเรียนนทรณพาราม

ผู้วิจัยใช้แบบฝึกฆ้องวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม ประกอบด้วยแบบทดสอบทักษะ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะ จึงได้นำไปสู่การตรวจสอบความสอดคล้องเหมาะสมโดยมีผลการประเมิน ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลประเมินความสอดคล้องของการใช้แบบฝึกทักษะฆ้องวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนนทรณพาราม

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	IOC	สรุปผล
	1	2	3			
1) สภาพปัญหาและความจำเป็นของการใช้แบบฝึกทักษะ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
2) สภาพปัญหาและความจำเป็นของการฝึกทักษะและเป้าหมายของแบบฝึก	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

3) สภาพปัญหาและความจำเป็นของการใช้แบบฝึกทักษะและจุดมุ่งหมายของแบบฝึกทักษะ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
4) เป้าหมายของแบบฝึกทักษะกับจุดมุ่งหมายของแบบฝึกทักษะ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
5) จุดมุ่งหมายของแบบฝึกกับเนื้อหาของแบบฝึกทักษะ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
6) จุดมุ่งหมายของแบบฝึกกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบฝึกทักษะ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
7) จุดมุ่งหมายของแบบฝึกกับแนวทางการใช้แบบฝึกทักษะ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
8) จุดมุ่งหมายของแบบฝึกทักษะกับการประเมินและเครื่องมือที่ใช้	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
9) เนื้อหาของแบบฝึกทักษะกับกิจกรรมและระยะเวลา	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

จากตารางที่ 1 จากผลการประเมินความสอดคล้องของการฝึกซ้อมวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ราย พบว่าทุกรายการประเมินมีความสอดคล้อง

ตอนที่ 2 ผลศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะซ้อมวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทยโรงเรียนมหารณพาราม

ตารางที่ 2 ค่าการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังเรียนจากการใช้แบบฝึกทักษะซ้อมวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม

คนที่	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบ						ผลต่าง คะแนน
	ก่อนเรียน			หลังเรียน			
	แบบฝึก ปรนัยชุด ที่ 1	ภาคการ ปฏิบัติ ชุดที่ 2-3	รวม	แบบฝึก ปรนัยชุด ที่ 1	ภาคการ ปฏิบัติ ชุดที่ 2-3	รวม	
1	6	12	18	10	18	28	10
2	5	10	15	10	17	27	12
3	5	11	16	10	17	27	11
คะแนน เฉลี่ยรวม			16.33			27.33	11
S.D.			1.25			0.47	

จากตารางที่ 2 แสดงว่าการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังเรียนจากการใช้แบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรพนาราม พบว่า มีผลต่างของคะแนนที่เฉลี่ยอยู่ที่ 11 คะแนนก่อนใช้แบบฝึกมีค่าคะแนน (Mean = 16.3 , S.D. = 1.25) และคะแนนหลังการใช้แบบฝึกมีค่าคะแนน (Mean = 27.3 , S.D. = 0.47)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังจากการใช้แบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรพนาราม

การเปรียบเทียบ	N	Mean	S.D.	t	Sig
ก่อนการทดลอง	3	16.3	1.25	19.05	0.003
หลังการทดลอง	3	27.3	0.47		

*มีนัยสำคัญคือ $p < .05$

จากตารางที่ 3 แสดงค่าการเปรียบเทียบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังจากการใช้แบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรพนารามพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ โดยค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบก่อนใช้แบบฝึก (Mean = 16.3 , S.D. = 1.25) มีค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบหลังการใช้แบบฝึก (Mean = 27.3 , S.D. = 0.47) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 19.05$, Sig = 0.003)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรพนาราม ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญของการวิจัยผลการวิจัย ดังนี้

ผลประเมินความสอดคล้อง ความถูกต้องและความเหมาะสมของแบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรพนาราม จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีรายชื่อดังนี้ 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิวรรธน์ ลิมปชัย 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงศ์สันต์ วัฒนสุริย์ 3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาธิป เผ่าพันธุ์ พบว่า 1. แบบประเมินความสอดคล้องของแบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรพนาราม ทุกรายการมีความสอดคล้อง 2. แบบประเมินความสอดคล้องประเด็นการประเมินของการใช้แบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ทุกรายการมีความสอดคล้อง 3. ประเมินความสอดคล้องแบบประเมินบททดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของการใช้แบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรพนารามพบว่า ได้ผลประเมินความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมมากที่สุดของทุกรายการประเมิน

ผลศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรพนาราม พบว่า ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังจากการใช้แบบฝึกทักษะห้องวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียน

ชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพารามพบว่า มีผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 11 คะแนน ก่อนการใช้แบบฝึกหัดวงเล็กมีค่าคะแนน (Mean = 16.3 , S.D. = 1.25) และคะแนนหลังการใช้แบบฝึกหัดวงเล็กมีค่าคะแนน (Mean = 27.3 , S.D. = 0.47) รายการที่ 6 การเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังจากการใช้แบบฝึกหัดวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกหัดวงเล็กมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 19.05$, $Sig = 0.003$)

การสร้างแบบฝึกหัดวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว มีการจัดการเรียนการสอน โดยการเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะในหลาย ๆ รูปแบบ หลายทักษะ ที่เกี่ยวกับการบรรเลงวงเล็ก แบบฝึกที่ใช้ควรมีความน่าสนใจ เนื้อหาครบถ้วนขั้นตอนในการปฏิบัติ ทักษะการบรรเลงวงเล็ก ใช้เวลาในการเรียนรู้ให้พอเหมาะ จัดกิจกรรมเรียนรู้โดยเทคนิคการสอน ที่พอเหมาะ กับเนื้อหา พร้อมทั้งวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง มีเครื่องมือวัดและเกณฑ์การ ประเมินที่ชัดเจนและแบบฝึกหัดที่สร้างขึ้น ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านดนตรีไทย จำนวน 3 ท่าน และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกหัดมีความ เหมาะสมในด้านเนื้อหา ความถูกต้องของบทเรียน ลำดับขั้นตอนการฝึก ความชัดเจนของคำอธิบาย และความเหมาะสมของตัวโน้ตดนตรีไทย โดยผลการทดลองใช้แบบฝึกหัดในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น นักเรียนในชมรมดนตรีไทยโรงเรียนมหารณพาราม โดยศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกหัดวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทยโรงเรียนมหารณพาราม

การอภิปรายผล

จากการศึกษาแบบฝึกหัดวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรม ดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

งานวิจัยเรื่อง แบบฝึกหัดวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ ผู้สอนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม พบว่า นักเรียนยังขาดทักษะพื้นฐานวงเล็ก อยู่พอสมควร ผู้วิจัยจึงสร้างแบบฝึกหัดวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรม ดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม และศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกหัดวงเล็กเพลง ฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมหารณพาราม มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์การ เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดวงเล็ก เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายธีรพันธุ์ อัมสะอาด (2564) ทำการวิจัยเรื่อง การฝึกทักษะวงใหญ่ โดยใช้แบบฝึกหัดวงออนไลน์ เพลงดวงพระธาตุ สามชั้น สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนสุทธรรังสี จังหวัดกาญจนบุรี จะสังเกตได้จากค่าเฉลี่ยคะแนนของนักเรียน พบว่า มีผลต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 11 คะแนน ก่อนการใช้แบบฝึกหัดวงเล็กมีค่าคะแนน (Mean = 16.3 , S.D. = 1.25) หลังคะแนนหลังจากการใช้ แบบฝึกหัดวงเล็กมีค่าคะแนน (Mean = 27.3 , S.D. = 0.47) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ของนักเรียนได้ แบบฝึกหัดที่มีประสิทธิภาพ ของผู้วิจัย อาจจะเป็นตัวอย่างที่ดี ให้กับผู้ที่สนใจที่จะสร้างหรือพัฒนาแบบฝึกหัดวงเล็กของผู้ที่สนใจต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจกับแบบฝึกทักษะก่อนนำไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนมากที่สุดและสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

1.2 พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยเป็นสิ่งที่สำคัญ ก่อนที่จะนำแบบฝึกไปใช้หรือก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติควรให้นักเรียนทำความเข้าใจเรียนรู้ในเรื่องที่จะเรียน แล้วจึงเริ่มการปฏิบัติต่อไป

1.3 แบบฝึกนี้สามารถนำไปขยายผลใช้ในเครื่องดนตรีไทยประเภทอื่น เช่น ระนาดเอก จะเข้าชลุ่ย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวมของวงปีพาทย์ และเป็นแนวทางพัฒนาสื่อการเรียนการสอนดนตรีไทยที่หลากหลายมากขึ้น

1.4 ครูผู้สอนควรมีการติดตามผลการเรียนรู้จากแบบฝึกทักษะอย่างเป็นระบบ เช่น การสอบปฏิบัติรายเดือน หรือการประเมินตนเองของนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้ตรงจุดยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกสำหรับห้องวงเล็ก ในเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงระบำ เพลงสองชั้น เพลงเกร็ด เป็นต้น

2.2 ควรนำบทเพลงอื่น ๆ มาใช้ฝึกเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายมากขึ้น หากเป็นผู้ฝึกใหม่หรือเริ่มฝึกอาจใช้เพลงพื้นฐานในการเริ่ม

2.3 ควรมีการศึกษาเจาะลึกความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้แบบฝึกทักษะ เช่น ผ่านแบบสอบถามปลายเปิดหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อปรับปรุงให้เนื้อหาในแบบฝึกตรงกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ธีรพันธุ์ อิมสะอาด. (2564). การฝึกทักษะห้องวงใหญ่โดยใช้แบบฝึกทักษะออนไลน์ เพลงดวงพระธาตุสามชั้น สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี [ดนตรีนิพนธ์ปริญาตรีที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รณชัย บุณลือ. (2563). ชุดฝึกทักษะการบรรเลงห้องวงเล็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา กรุงเทพฯ: นักรกรพิมพ์.
- วิทยา ศรีม่วง. (2541). วัฒนธรรมการบรรเลงห้องวงเล็ก [วิทยานิพนธ์ปริญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร ศรีวิเชียร. (2539). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ [วิทยานิพนธ์ปริญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2540). *ดุริยางค์ไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณิ ไชยเทพ. (2544). *การใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรพล สุวรรณ. (2559). *ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2539). *แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษณีย์ เสือจันทร์. (2553). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องวิธีเรียงสับเปลี่ยน และวิธีจัดหมู่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จริยธรรมการตีพิมพ์วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีมุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์สูงสุด ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ

บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อเข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์กับวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาเนื้อหาบทความที่สอดคล้องกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินและคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบบทความในด้านความซ้ำซ้อนหรือในด้านการคัดลอกผู้อื่น (Plagiarism) โดยใช้โปรแกรมตรวจสอบความซ้ำซ้อน หากตรวจสอบพบความซ้ำซ้อนหรือการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันทีเพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความและผู้นิพนธ์ในด้านเชื้อชาติ เพศ ศาสนา วัฒนธรรม การเมือง และสังกัดของผู้นิพนธ์

บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

บรรณาธิการต้องไม่แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบทความและผลประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงไม่ปิดกั้นหรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและผู้นิพนธ์

บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและมีความทันสมัยเสมอ

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์

บทความที่ส่งมาพิจารณาตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน รวมถึงไม่อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์ที่ใด

ผู้นิพนธ์บทความต้องไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น ข้อมูลในบทความจะต้องเกิดจากการทำวิจัยของผู้นิพนธ์ ไม่มีการบิดเบือนข้อมูลหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ

ผู้นิพนธ์บทความต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่น หากมีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานตนเอง เช่น ภาพ ตาราง หรือข้อความที่เป็นเนื้อหา เป็นต้น รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความตามรูปแบบที่กำหนด

ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบและขนาดตัวอักษรที่วารสารกำหนดไว้

ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อในบทความ ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการบทความนั้น ๆ จริง

ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยนี้ และหากมีผลประโยชน์ทับซ้อนจะต้องระบุในบทความและแจ้งให้บรรณาธิการได้รับทราบ

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก พิจารณาบทความภายใต้หลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัว และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์

ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของผลงานวิชาการที่รับประเมินอย่างแท้จริง หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที

ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

{ฉบับปรับปรุงล่าสุด ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566}

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่มีคุณค่าใน 2 สาขาวิชา ได้แก่ 1) มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ 2) การศึกษา เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้และแนวความคิดทางวิชาการ โดยมีกำหนดจัดพิมพ์ออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

บทความที่ส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน ไม่อยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารอื่น เนื้อหาของบทความได้จากการสังเคราะห์ความคิดขึ้นโดยผู้เขียนเอง ไม่ได้คัดลอก หรือตัดทอนมาจากผลงานของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม ทุกบทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความโดยตรง บทความละ 3 ท่าน

กองบรรณาธิการกำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทาง โดยผู้เขียนจะต้องจัดรูปแบบต้นฉบับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้วารสารมีคุณภาพตามมาตรฐานทางวิชาการที่นำไปใช้อ้างอิงได้

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ต้นฉบับ เป็นต้นฉบับภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 15 หน้า พิมพ์หน้าคู่ โดยใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK จัดเป็น 1 คอลัมน์

1.1.1 ขนาดกระดาษ กำหนดเป็น B5 (JIS) ซึ่งมีขนาดความกว้าง 18.2 เซนติเมตร และความสูง 25.7 เซนติเมตร

1.1.2 การเว้นระยะขอบกระดาษ กำหนดดังนี้

ระยะขอบบน 3 เซนติเมตร ระยะขอบล่าง 3 เซนติเมตร

ระยะภายใน 3 เซนติเมตร ระยะภายนอก 2 เซนติเมตร

1.2 ชื่อเรื่อง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ความยาวไม่เกิน 4 บรรทัด โดยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ขึ้นต้น และตามด้วยอักษรตัวพิมพ์เล็ก

1.3 ชื่อผู้เขียน ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง ส่วนตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงาน หรือสังกัด ของผู้เขียนและผู้เขียนร่วมใช้เชิงอรรถ ขนาด 11 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.4 บทคัดย่อ หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “บทคัดย่อ” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “ABSTRACT” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.5 คำสำคัญ หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “คำสำคัญ” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “KEYWORDS” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดซ้ายหน้ากระดาษ โดยมีคำสำคัญไม่เกิน 4 คำ คั่นแต่ละคำด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอักษรขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา เรียงคำตามลำดับความสำคัญ

1.6 หัวข้อเรื่อง หัวข้อใหญ่ ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย หัวข้อย่อย ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อย จัดการเยื้องย่อหน้า ตามความเหมาะสม

1.7 เนื้อหา ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา จัดกั้นหน้ากั้นหลัง ตลอดทั้งบทความ

1.8 เอกสารอ้างอิง หัวข้อภาษาไทยใช้คำว่า “เอกสารอ้างอิง” หัวข้อภาษาอังกฤษใช้คำว่า “References” ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ส่วนของรายการอ้างอิง ขนาด 14 พอยต์ ชนิดตัวธรรมดา จัดกั้นหน้ากั้นหลัง

1.9 ตัวเลข ใช้เลขอารบิก ตลอดทั้งบทความ

1.10 หมายเลขหน้า ใช้เลขอารบิก แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านบนขวา

2. องค์ประกอบของบทความ

2.1 บทความวิชาการและบทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง/ บทคัดย่อ (ถ้ามี)/บทนำ/ เนื้อเรื่อง/ สรุป/ และเอกสารอ้างอิง

2.2 บทความวิจัย ประกอบด้วย

- (1) ชื่อเรื่อง
- (2) บทคัดย่อ
- (3) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- (4) วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- (5) สมมุติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)
- (6) ขอบเขตของการวิจัย (ถ้ามี)
- (7) วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/ การเก็บรวบรวมข้อมูล/ การวิเคราะห์ข้อมูล
- (8) สรุปผลการวิจัย
- (9) การอภิปรายผล

- (10) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้/ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
- (11) เอกสารอ้างอิง

2.3 บทความวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง/ ชื่อผู้แต่ง/ ชื่อผู้เขียนวิจารณ์/ บทวิจารณ์ ได้แก่ บทนำ บทสรุปเนื้อหา บทวิเคราะห์วิจารณ์ และบทสรุป

3. การอ้างอิง (แบบ APA 7th edition)

หนังสือทั่วไป	
รูปแบบ	ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง/ (ครั้งที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./ สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	พรศิริ พันธสี. (2563). <i>กระบวนการพยาบาล & แบบแผนสุขภาพ: การประยุกต์ใช้ทางคลินิก</i> (พิมพ์ครั้งที่ 23). พิมพ์อักษร.
	Waldman, S. D. (2021). <i>Atlas of interventional pain management</i> (5th ed.). Elsevier.
ผู้แต่ง 2 คน	สุภาภรณ์ เต็งไตรสรณ์, และนริสา รัตนเลิศ. (2563). <i>การตรวจคัดกรองสุขภาพตาเด็ก</i> . โรงพยาบาลสงขลานครินทร์.
	Stein, L. N. M., & Hollen, C. J. (2021). <i>Concept-based clinical nursing skills: Fundamental to advanced</i> . Elsevier.
ผู้แต่ง 1-20 คน ใส่ชื่อทุกคน	ภาสกร เนตรทิพย์วัลย์, พรพรรณ ภูสาหัส, สมสุข ภาณุรัตน์, สุขฤดี รัชตถุงการสกุล, พัชรี กระจำงโพธิ์, และวิณี ชูระธรรม. (2563). <i>การประเมินภาวะสุขภาพ สำหรับพยาบาล: การตรวจร่างกาย</i> (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิมพ์ดีการพิมพ์.
	Kee, J. L., Marshall, S. M., Woods, K., & Forrester, M. C. (2021). <i>Clinical calculations with applications to general and specialty areas</i> (9th ed.). Elsevier.
ผู้แต่ง 21 คนขึ้นไป ใส่ชื่อ 19 คนแรก และใช้ . . . ตามด้วยคนสุดท้าย	ชินขรรุ นันทบุตร, พีรพงษ์ บุญสวัสดิ์กุลชัย, จงกลณี จันทศิริ, นิลาภา จิระรัตนวรรณ, สุคนธ์ วรรณะอมร, แสงเดือน แห่งทองคำ, กชพร สิงหะหล้า, กติกา นวพันธุ์, กนกพร จิรัฐติกาลวงศ์, กนกพร จิวประสาท, กนกพร แจ่มสมบุญ, กนกพร อัครเมธิกาพงศ์, กมลวรรณ จุติวรกุล, กมลวรรณ ตังธนากานนท์, กรรณิกา ชาธรรม, กรรณิการ์ มุรทาธร, กรองทอง วงศ์ศรีตรัง, กรวิฑู อัครคุปตานนท์, กฤติน กุลเพ็ง, . . . พัฒนา นาคทอง. (2563). <i>ชุดความรู้การพัฒนาไกลและการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน</i> . เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์.
	Hilden, I., Lauritzen, B., Sørensen, B. B., Clausen, J. T., Jespersgaard, C., Krogh, B. O., Bowler, A. N., Breinholt, J., Gruhler, A., Svensson, L. A., Petersen, H. H., Petersen, L. C., Balling, K. W., Hansen, L., Hermit, M. B., Egebjerg, T., Friederichsen, B., Ezban,

	M., Bjørn, S. E., . . . Abbas, A. K. (2021). <i>Robbins basic pathology</i> (10th ed.). Elsevier.
ผู้แต่งเป็นสถาบัน	สภาการพยาบาล. (2553). <i>สมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์</i> .
หนังสือแปล	ซิงเกอร์, แบลร์. (2560). <i>Little voice mastery</i> [แค่จัดการเสียง (เล็กๆ) ช้างในไม่ว่าทำอะไรก็ สำเร็จ!] (วิชัย กาบีร์, ผู้แปล; พิมพ์ครั้งที่ 2). ดีเอ็มจี.
บรรณาธิการ	วีณา เจียบนา (บ.ก.). (2556). <i>การพยาบาลจิตเวช</i> . ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย.
	McKinney, E. S., James, S. R., Murray, S. S., Nelson, K. A., & Ashwill, J. W. (Eds.). (2018). <i>Maternal-child nursing</i> (5th ed.). Elsevier.
ไม่ปรากฏผู้แต่ง	กาญจนา อาลยานุสรณ์: <i>อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์</i> . (2558). สันติศิริการพิมพ์.
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	ให้ใส่ (ม.ป.ป.) สำหรับเอกสารภาษาไทย และ (n.d.) สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ
	ภากร โภคยพงศ์ (บ.ก.). (ม.ป.ป.). <i>10 โรคร้าย จากภัยโลกร้อน</i> . งานดี.
	Tolson, D., Booth, J., & Schofield, I. (Eds.). (n.d.). <i>Evidence informed nursing with older people</i> . Wiley-Blackwell.
บทความในหนังสือ	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบท./ ใน/ ชื่อผู้แต่ง(บรรณาธิการ)/ ชื่อหนังสือ/ (ครั้งที่พิมพ์./ // // // // เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบท)/ สำนักพิมพ์.
	สุรพันธ์ สิทธิสุข. (2563). การสัมภาษณ์ประวัติ. ใน <i>วิทยา ศรีตามา (บ.ก.), การสัมภาษณ์ประวัติ และตรวจร่างกาย</i> (พิมพ์ครั้งที่ 12, น. 1-7). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
	Gray, J. R. (2021). Discovering the world of nursing. In R. G. Jennifer, K. G. Susan (Eds.), <i>Burns & Grove's the practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence</i> (9th ed., pp. 1-18). Elsevier.
	Hicks, S. (2019). Examination of the skin, hair, and nails. In Carol L. C. (Ed.), <i>Physical assessment for nurses and healthcare professionals</i> (pp. 37-66). Wiley Blackwell.
E-book	
	Anderson, Y. S. C., & Poulsen, K. B. (2020). <i>Anderson's atlas of hematology</i> . ProQuest Ebook Central. https://ebookcentral.proquest.com

วารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์) ./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่/Volume (ฉบับที่Issue) ./ หน้าแรก-หน้าสุดท้าย
	บุศรา ชัยทัศน์. (2559). การดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งลำไส้ใหญ่และทวารหนักที่ผ่าตัดเปิดทวารใหม่: บทบาทพยาบาลเฉพาะทางบาดแผล ออสโตมี และควบคุมการขับถ่ายไม่ได้. <i>วารสารพยาบาลสภาวิชาชีพไทย</i> , 9(1), 19-33.
	Plows, J. F., Stanley, J. L., Baker, P. N., Reynolds, C. M., & Vickers, M. H. (2018). The pathophysiology of gestational diabetes mellitus. <i>International journal of molecular sciences</i> , 19(11), 3342. https://doi.org/10.3390/ijms19113342
วิทยานิพนธ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่งวิทยานิพนธ์./ (ปีพิมพ์) ./ ชื่อวิทยานิพนธ์/ [ระดับวิทยานิพนธ์]. ชื่อมหาวิทยาลัย.
	อุดมลักษณ์ ดวงขุนมาตย์. (2554). <i>ประสิทธิผลของโปรแกรมการออกกำลังกายด้วยการเดินที่ประยุกต์ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนในประชากรกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง</i> [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
	Harris, L. (2014). <i>Instructional leadership perceptions and practices of elementary school leaders</i> [Unpublished doctoral dissertation]. University of Virginia.
วิทยานิพนธ์ ที่มี การตีพิมพ์ เผยแพร่ Database/ Online	กฤษณา ทรัพย์สมบูรณ์. (2560). <i>การศึกษาการปฏิบัติบทบาทผู้นำการพยาบาลทางคลินิกของ พยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยวิกฤต โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข</i> [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/58250
	เสาวนีย์ คงนรินทร์. (2559). <i>ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท</i> [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยบูรพา]. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
	Worawalai. W. (2014). <i>α-Glucosidase inhibitors from N-substituted aminocyclitol derivatives and total synthesis of CJ-16,264</i> [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University]. https://bit.ly/3sGuBFh

วิทยานิพนธ์ ที่มี การตีพิมพ์ เผยแพร่ Database/ Online	Earnhart, C. L. (2018). <i>Evaluating an on-line education module for autism screening in pediatric primary care in Arizona</i> [Doctoral dissertation, University of Arizona]. ProQuest Nursing & Allied Health Database. https://search.proquest.com/docview/2160956827?accountid=34902
เอกสารการประชุมทางวิชาการ / การสัมมนา / การอภิปราย รายงานการประชุม	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)/ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท/[กรรณำเสนอ]/ ชื่อการประชุม, เมืองที่ประชุม.
	ดรุณี รุจกรกานต์. (2555, 12-17 กุมภาพันธ์). <i>ประเด็นปัญหาการจัดการศึกษา พยาบาลเพื่อ คุณภาพและการเข้าถึงบริการสุขภาพ</i> [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 14: เรื่อง คุณภาพ และการเข้าถึง บริการสุขภาพ: ภารกิจของพยาบาล, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
เอกสารประกอบการสอน	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปี)/ชื่อเรื่อง(ชื่อเอกสารประกอบการสอน)/[เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]/ คณะ, มหาวิทยาลัย.
	พิมพ์ไล ทองไพบูลย์, กฤษณา พูลเพิ่ม, และภาวิดา พุทธิพันธ์. (2559). <i>จริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ</i> [เอกสารที่ไม่มีการ ตีพิมพ์]. สถาบันการพยาบาล ศรีสรวินทิตรา สภาคณาเขตไทย.
Website	
	Rama Channel. (2561). <i>หกล้มในผู้สูงอายุ อันตรายกว่าวัยอื่นหลายเท่าตัว ปัญหาที่ต้องระวัง.</i> https://bit.ly/3lgLAtS
	American Psychological Association. (n.d.). <i>APA style: Learning APA style.</i> https://apastyle.apa.org/learn/index?tab=2
	Rama Channel. (2560). <i>หกล้มในผู้สูงอายุ อันตรายกว่าวัยอื่นหลายเท่าตัว ปัญหาที่ต้องระวัง.</i> https://bit.ly/3lgLAtS
	American Psychological Association. (n.d.). <i>APA style: Learning APA style.</i> https://apastyle.apa.org/learn/index?tab=2
	ชัชวาล วงศ์สารี. (2561). <i>มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุและหลักการพยาบาลผู้สูงอายุ</i> [PowerPoint slides]. SlideShare. https://bit.ly/3ok6Voz

สื่ออย่าง Nurse. (2563, มิถุนายน). *ทบทวน IICP part 1 ฉบับ ตีวสอบการพยาบาลผู้ใหญ่* [Video].

Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=Zh9mS77-Q_A

ไทยรัฐสู้โควิด. (2564, 14 พฤษภาคม). เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากการฉีดวัคซีนโควิด-19.

Facebook. <https://bit.ly/2RVJnKm>

Science. (2018, December 31). First footage of deep-sea anglerfish pair [Video].

Facebook. <https://bit.ly/3uOGOZL>

วิธีเรียงบรรณานุกรม

ใช้หลักการเดียวกันกับการเรียงคำในพจนานุกรม หรือ Dictionary ที่เป็นยอมรับกันทั่วไป โดยคำที่มีตัวสะกด จัดเรียงไว้ก่อนคำที่มีรูปสระตามลำดับตั้งแต่ กก-กย ดังนี้

ก ข ค ด ขง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ฤ ฤ ล ฤ ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

ส่วนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะตัวเดียวกัน เรียงลำดับตามรูปสระ ดังนี้

อะ อัว อัวะ อา อำ อี อี้ อู อูะ เอ เอาะ เอา เอ็น เอีย เอียะ เอื้อ เอื้อะ แอ แอะ โอะ โอ โอ โไอ

บรรณานุกรม

งานบัณฑิตศึกษา สถาบันการพยาบาลศรีสวรินทิรา สภากาชาดไทย. (2563). *คู่มือการเขียนรายงานและวิทยานิพนธ์* [เอกสารที่ไม่มีการค้าพิมพ์].

American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association: The official guide to APA style* (7th ed.).

<https://doi.org/10.1037/0000165-000>

American Psychological Association. (2020). *Reference examples*.

<https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/example>

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับที่จัดรูปแบบตามข้อกำหนดของวารสาร โดยส่งเป็นไฟล์จากโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด (นามสกุล .doc หรือ .docx) และไฟล์ PDF (นามสกุล .pdf) ทางเว็บไซต์

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/UDRUJ>

<p>สาเหตุการกระทำความผิดทางเพศของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี รุ่งตะวัน ทวีบุตร</p>	1
<p>การกลั่นแกล้งในที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพของงานในกลุ่มครู และบุคลากรทางการศึกษา เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประเทศไทย ธนวัฒน์ หงษ์สา, มาริสสา กองสมบัติสุข, ฌาน ปัทมะ พลอยง</p>	15
<p>การประเมินเชิงระบบโครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง “FARM TO TABLE” กลยุทธ์แห่งความยั่งยืนแบบครบวงจร โรงเรียนเทศบาล 2 (บ้านลัดกะสัง) อรทัย คงเจริญ</p>	28
<p>การประกันภัยความรับผิดทางกีฬาและความสัมพันธ์กับประกันภัยจาก ความผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับกีฬาการจัดการความเสี่ยงสำหรับกิจกรรมกีฬา ปีติเทพ อยู่ยืนยง</p>	38
<p>ผลของการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ต่อความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาอิเล็กทรอนิกส์กำลังเบื้องต้น ของนักเรียนประกาศนียบัตรชั้นปีที่ 2 อรพรรณ ก่องจันทร์, ชาติชาย ม่วงปฐม</p>	53
<p>ผลการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อ ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวีวรรณ พลศรีดา, ชาติชาย ม่วงปฐม</p>	67
<p>แนวทางการบัญญัติสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ฐิติรัตน์ ยะอนันต์</p>	79
<p>แบบฝึกทักษะข้อวงเล็กเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว สำหรับนักเรียนชมรมดนตรีไทย โรงเรียนมทรณพาราม พชรदनัย เพชรน้ำทอง , ตั้งปณิธาน อารีย์</p>	94
<p>คำแนะนำสำหรับผู้เขียน</p>	104

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
กำหนดพิมพ์ ปีละ 2 ฉบับ (เดือนมกราคม - มิถุนายน และ เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม)
จัดพิมพ์ จำนวน 100 เล่ม
พิมพ์ที่ ภัคนิทกองการพิมพ์ (ห้างหุ้นส่วนจำกัด) 196, 198 ถนนประจักษ์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ 044 245 562 044 267 303